

Od: Kulmińska Magdalena (DLPC) <Magdalena.Kulminska@ms.gov.pl>
Wysłano: czwartek, 2 września 2021 15:22
Do: Rada Dialogu Społecznego (rds@cpsdialog.gov.pl); Rzecznik Małych i Średnich Przedsiębiorstw (biuro@rzecznikmsp.gov.pl); Związek Rzemiosła Polskiego (zrp@zrp.pl); Business Centre Club (biuro@bcc.org.pl); Konfederacja Lewiatan (repcja@konfederacjalewiatan.pl); Krajowa Izba Gospodarcza (kig@kig.pl); Federacja Przedsiębiorców Polskich (biuro@federacjapredsiobiorcow.pl); Związek Przedsiębiorstw Finansowych w Polsce (info@zpf.pl); Federacja Konsumentów (sekretariat@federacja-konsumentow.org.pl); Stowarzyszenie Konsumentów Polskich (biuro@pfpz.pl); Europejskie Centrum Konsumenckie w Polsce (info@konsument.gov.pl); Polski Związek Pracodawców Prawniczych (biuro@pracodawcyprawnicy.org.pl); Pracodawcy Rzeczypospolitej Polskiej (sekretariat@pracodawcyrp.pl); Związek Przedsiębiorców i Pracodawców (biuro@zpp.net.pl); NSZZ „Solidarność” - legislacja (legislacja@solidarnosc.org.pl); Ogólnopolskie Porozumienie Związków Zawodowych (opzz@opzz.org.pl); Forum Związków Zawodowych (biuro@fzz.org.pl); Krajowa Szkoła Sądownictwa i Prokuratury; Instytut Wymiaru Sprawiedliwości

Temat: DLPC-V.4190.16.2019 projekt UD156 - pozostałe podmioty - do uwag
Załączniki: OSR kpc - 4 VIII 2021.doc; Projekt ustawy schema wersja 26.08.2021.pdf; pismo - konsultacje publiczne - pozostałe podmioty (1).pdf

Ważność: Wysoka

Kategorie: Legislacja

Szanowni Państwo

W załączeniu – wersja elektroniczna - projektu ustawy o zmianie ustawy – Kodeks postępowania cywilnego oraz niektórych innych ustaw (nr w wykazie UD156), prośbę o zgłoszenie ewentualnych uwag. Z poważaniem

MAGDALENA KULMIŃSKA
Specjalista
Wydział Prawa Cywilnego Procesowego
Departament Legislacyjny Prawa Cywilnego

Al. Ujazdowskie 11
00-950 Warszawa
tel: +48 22 52 12 888

Warszawa, 02 września 2021 r.

MINISTER
SPRAWIEDLIWOŚCI

DLPC-V.4190.16.2019

- według rozdzielnika -

Szanowni Państwo,

stosownie do § 36 ust. 1 uchwały nr 190 Rady Ministrów z dnia 29 października 2013 r. – Regulamin Pracy Rady Ministrów (M.P. z 2016 r. poz. 1006 z późn. zm.) uprzejmie informuję, że w Biuletynie Informacji Publicznej na stronie podmiotowej Rządowego Centrum Legislacji w serwisie „Rządowy Proces Legislacyjny” udostępniony został projekt *ustawy o zmianie ustawy – Kodeks postępowania cywilnego oraz niektórych innych ustaw* (nr w wykazie UD156) wraz z uzasadnieniem oraz oceną skutków regulacji.

Zwracam się z uprzejmą prośbą o zgłoszenie ewentualnych uwag do projektu w terminie 30 dni od dnia udostępnienia. W myśl § 40 ust. 4 Regulaminu Pracy Rady Ministrów niezgłoszenie uwag w powyższym terminie pozwolę sobie uznać za rezygnację z przedstawienia stanowiska.

Z poważaniem,

z upoważnienia Ministra Sprawiedliwości
Katarzyna Frydrych
Podsekretarz Stanu w Ministerstwie Sprawiedliwości
/podpisano elektronicznie/

Otrzymują:

1. Rada Dialogu Społecznego,
2. Rzecznik Małych i Średnich Przedsiębiorców,
3. Związek Rzemiosła Polskiego,
4. Business Centre Club,
5. Konfederacja Lewiatan,
6. Krajowa Izba Gospodarcza,
7. Federacja Przedsiębiorców Polskich,
8. Związek Przedsiębiorstw Finansowych w Polsce,
9. Federacja Konsumentów,
10. Stowarzyszenie Konsumentów Polskich,

11. Europejskie Centrum Konsumenckie w Polsce,
12. Polski Związek Pracodawców Prawniczych,
13. Pracodawcy Rzeczypospolitej Polskiej,
14. Związek Przedsiębiorców i Pracodawców,
15. NSZZ „Solidarność”,
16. Ogólnopolskie Porozumienie Związków Zawodowych,
17. Forum Związków Zawodowych,
18. Krajowa Szkoła Sądownictwa i Prokuratury,
19. Instytut Wymiaru Sprawiedliwości.

Do wiadomości:

Pan Michał Woś - Sekretarz Stanu w Ministerstwie Sprawiedliwości

U S T A W A

z dnia

o zmianie ustawy – Kodeks postępowania cywilnego oraz niektórych innych ustaw¹

Art. 1. W ustawie z 17 listopada 1964 r. - Kodeks postępowania cywilnego (Dz. U. z 2020 poz. 1575 i 1578, z 2021 r. poz. 11) wprowadza się następujące zmiany:

- 1) w art. 17 pkt 4 otrzymuje brzmienie:

„4) o prawa majątkowe, w których wartość przedmiotu sporu przewyższa sto pięćdziesiąt tysięcy złotych, oprócz spraw o alimenty, o naruszenie posiadania, o ustanowienie rozdzielności majątkowej między małżonkami oraz spraw rozpoznawanych w elektronicznym postępowaniu upominawczym;”;
- 2) w art. 49 § 2 otrzymuje brzmienie:

„§ 2. Za okoliczność, o której mowa w § 1, nie uważa się wyrażenia przez sędziego poglądu co do prawa i faktów przy wyjaśnianiu stronom czynności sądu, nakłanianiu do ugody lub udzielaniu pouczeń”;
- 3) w art. 53¹ w § 1 w pkt 2 kropkę zastępuje się średnikiem, po którym dodaje się pkt 3 w brzmieniu:

„3) niebędącego członkiem składu orzekającego.”;
- 4) w art. 68 po § 2 dodaje się § 3 w brzmieniu:

„§ 3. Jeżeli czynności procesowe za stronę podejmuje organ władzy publicznej, przedłożenie aktu powołania lub innego aktu równorzędnego potwierdzającego powierzenie określonej osobie pełnienia funkcji tego organu nie jest wymagane, o ile stwierdzenie tego faktu możliwe jest na podstawie informacji powszechnie dostępnych, w szczególności udostępnionych w Biuletynie Informacji Publicznej. W takim przypadku

¹ Niniejszą ustawą zmienia się ustawy: ustawę z dnia 6 lipca 1982 r. o księgach wieczystych i hipotece, ustawę z dnia 29 sierpnia 1997 r. - Ordynacja podatkowa, ustawę z dnia 13 października 1998 r. o systemie ubezpieczeń społecznych, ustawę z dnia 27 lipca 2001 r. Prawo o ustroju sądów powszechnych, ustawę z dnia 17 czerwca 2004 r. o skardze na naruszenie prawa strony do rozpoznania sprawy w postępowaniu przygotowawczym prowadzonym lub nadzorowanym przez prokuratora i postępowaniu sądowym bez nieuzasadnionej zwłoki, ustawę z dnia 28 lipca 2005 r. o kosztach sądowych w sprawach cywilnych, ustawę z dnia 5 listopada 2009 r. o spółdzielczych kasach oszczędnościowo-kredytowych, ustawę z dnia 8 marca 2013 r. o przeciwdziałaniu nadmiernym opóźnieniom w transakcjach handlowych, ustawę z dnia 10 lipca 2015 r. o zmianie ustawy – Kodeks cywilny, ustawy – Kodeks postępowania cywilnego oraz niektórych innych ustaw, ustawę z dnia 28 lutego 2018 r. o kosztach komorniczych, ustawę z dnia 22 marca 2018 r. o komornikach sądowych oraz ustawę z dnia 4 lipca 2019 r. o zmianie ustawy – Kodeks postępowania cywilnego oraz niektórych innych ustaw.

w pierwszym piśmie procesowym organu wskazuje się źródło informacji, z których wynika umocowanie określonej osoby do działania w imieniu organu.”;

- 5) w art. 87 wprowadza się następujące zmiany:
 - a) w § 3 wyrazy „organizacji społecznej” zastępuje się wyrazami „organizacji pozarządowej”;
 - b) po § 5 dodaje się § 5¹ w brzmieniu:

„§ 5¹. Ograniczeń wynikających z § 1-5 nie stosuje się do pełnomocnika do doręczeń.”;
- 6) w art. 88 dodaje się zdanie drugie w brzmieniu:

„Pełnomocnictwo do niektórych tylko czynności procesowych może obejmować upoważnienie do odbioru pism sądowych (pełnomocnictwo do doręczeń).”;
- 7) w art. 89 § 1 otrzymuje brzmienie:

„§ 1. Pełnomocnik jest obowiązany przy pierwszej czynności procesowej dołączyć do akt sprawy pełnomocnictwo z podpisem mocodawcy lub wierzytelny odpis pełnomocnictwa wraz z odpisem dla strony przeciwnej. Przepis art. 129 § 2 stosuje się. Złożenie dokumentu wykazującego umocowanie lub jego uwierzytelnionego odpisu nie jest wymagane, jeżeli stwierdzenie przez sąd umocowania jest możliwe na podstawie wykazu lub innego rejestru, do którego sąd ma dostęp drogą elektroniczną.”;
- 8) w art. 98 w § 1¹ dodaje się zdanie trzecie w brzmieniu:

„O obowiązku zapłaty odsetek sąd orzeka z urzędu.”;
- 9) w art. 98¹ § 1 otrzymuje brzmienie:

„§ 1. Do niezbędnych kosztów procesu zalicza się koszty mediacji prowadzonej na skutek skierowania przez sąd, jednak w kwocie nie wyższej niż suma przysługującego mediatorowi wynagrodzenia i zwrotu wydatków związanych z prowadzeniem mediacji określonych w przepisach wydanych na podstawie § 4.”;
- 10) w art. 126 § 2 pkt 1 wyrazy „adres do korespondencji” zastępuje się wyrazami „adres do doręczeń”;
- 11) po art. 128 dodaje się art. 128¹ w brzmieniu:

„Art. 128¹. Pismo wnoszone przez stronę zastępowaną przez adwokata, radcę prawnego, rzecznika patentowego albo Prokuratorię Generalną Rzeczypospolitej Polskiej powinno zawierać wyraźnie wyodrębnione wnioski dowodowe. Wnioski dowodowe, zgłoszone jedynie w uzasadnieniu pisma procesowego uważa się za nieistniejące, a sąd nie podejmuje w odniesieniu do nich żadnych czynności.”;

- 12) w art. 130^{1a}:
 - a) w § 1 w zdaniu pierwszym skreśla się wyraz: „stronie”,
 - b) uchyla się § 4;
- 13) w art. 133 § 3 w zdaniu pierwszym wyrazy „osobę upoważnioną do odbioru pism sądowych” zastępuje się wyrazami „pełnomocnika do doręczeń”;
- 14) w art. 135 w § 2 dodaje się zdanie trzecie w brzmieniu:

„Przepis art. 139 § 1 stosuje się odpowiednio.”;
- 15) w art. 136 po § 4 dodaje się § 5 w brzmieniu:

„§ 5. Strona będąca przedsiębiorcą wpisanym do Centralnej Ewidencji i Informacji o Działalności Gospodarczej ma obowiązek zawiadomić sąd o każdej zmianie adresu do doręczeń, o którym mowa w art. 133 § 2¹. Przepisy § 2 i 3 stosuje się odpowiednio.”;
- 16) w art. 139 wprowadza się następujące zmiany:
 - a) § 1 otrzymuje brzmienie:

„§ 1. W razie niemożności doręczenia w sposób przewidziany w artykułach poprzedzających, pismo przesłane za pośrednictwem operatora pocztowego w rozumieniu ustawy z dnia 23 listopada 2012 r. - Prawo pocztowe należy złożyć w placówce pocztowej tego operatora, a doręczane w inny sposób - w urzędzie właściwej gminy. Zawiadomienie o złożeniu pisma umieszcza się w drzwiach mieszkania lub biura adresata, na portierni budynku, w którym adresat ma miejsce zamieszkania albo siedzibę, w oddawczej skrzynce pocztowej, albo w inny zwyczajowo przyjęty sposób umożliwiający adresatowi zapoznanie się z jego treścią - ze wskazaniem, gdzie i kiedy pismo złożono, oraz z pouczeniem, że należy je odebrać w terminie siedmiu dni od dnia umieszczenia zawiadomienia. W przypadku bezskutecznego upływu tego terminu, czynność zawiadomienia należy powtórzyć.”;
 - b) po § 2 dodaje się § 2¹ w brzmieniu:

„§ 2¹. Jeżeli stronie będącej przedsiębiorcą wpisanym do Centralnej Ewidencji i Informacji o Działalności Gospodarczej nie można doręczyć pierwszego pisma w sprawie w sposób przewidziany w artykułach poprzedzających ze względu na nieujawnienie w tej ewidencji zmiany adresu do doręczeń, pismo to doręcza się na adres zamieszkania strony. W razie potrzeby doręczenia stronie pisma w sposób przewidziany w art. 139¹, koszty doręczenia obciążają ją niezależnie od wyniku sprawy.”;

17) art. 139¹ otrzymuje brzmienie:

„Art. 139¹. § 1. Jeżeli pozwany będący osobą fizyczną, pomimo powtórzenia zawiadomienia zgodnie z art. 139 § 1 zdanie drugie, nie odebrał wysłanego pod wskazany adres zamieszkania pozwu lub innego pisma procesowego albo orzeczenia wywołującego potrzebę podjęcia obrony jego praw, a w sprawie nie doręczono mu wcześniej żadnego pisma w sposób przewidziany w artykułach poprzedzających i nie ma zastosowania art. 139 § 2 lub inny przepis szczególny przewidujący skutek doręczenia, przewodniczący zawiadamia o tym powoda, przesyłając mu odpis pisma sądowego dla pozwanego i zobowiązując do doręczenia go pozwanemu za pośrednictwem komornika.

§ 1¹. Przepisu § 1 nie stosuje się, jeżeli mimo nieodebrania przez adresata korespondencji aktualność wskazanego w pozwie adresu zamieszkania pozwanego nie budzi wątpliwości.

§ 2. Powód w terminie dwóch miesięcy od dnia doręczenia mu zobowiązania, o którym mowa w § 1, składa do akt potwierdzenie doręczenia korespondencji pozwanemu za pośrednictwem komornika albo zwraca korespondencję wraz z dowodem na piśmie, że pozwany zamieszkuje pod adresem wskazanym w pozwie. Po bezskutecznym upływie terminu stosuje się przepis art. 177 § 1 pkt 6.

§ 3. W przypadku wykazania przez powoda dowodem na piśmie, że pozwany zamieszkuje pod adresem wskazanym w pozwie, korespondencję przesłaną w sposób przewidziany w art. 139 § 1 uważa się za skutecznie doręczoną. Późniejsze doręczenie pisma przez komornika pod tym samym adresem nie powoduje ponownego rozpoczęcia biegu terminów, które ustawa wiąże z doręczeniem, o czym należy pozwanego przy tej okazji pouczyć.”;

18) po art. 139¹ dodaje się art. 139² w brzmieniu:

„Art. 139². W przypadku, o którym mowa w art. 139¹ § 1, jeżeli powód mieszka lub ma siedzibę za granicą i nie jest zastępowany przez adwokata, radcę prawnego lub rzecznika patentowego wykonującego zawód w Polsce, sąd z urzędu nakazuje doręczenie korespondencji pozwanemu za pośrednictwem komornika. Przepis art. 130⁴ § 2 zdanie drugie stosuje się.”;

19) w art. 148¹ § 3 otrzymuje brzmienie:

„§ 3. Przepisu § 1 nie stosuje się, jeżeli strona w pierwszym piśmie procesowym złożyła wniosek o wysłuchanie jej na rozprawie, albo przepis szczególny przewiduje taki obowiązek, chyba że pozwany uznał powództwo.”;

20) w art. 156¹ dotychczasową treść oznacza się jako § 1, po którym dodaje się § 2 w brzmieniu:

„§ 2. Pouczenie może obejmować w szczególności przedstawienie poglądu co do:

- 1) wykładni przepisów prawa mogących znaleźć zastosowanie w sprawie;
- 2) faktów wymagających udowodnienia w świetle zgłoszonych twierdzeń;
- 3) faktów, które na danym etapie sprawy mogą zostać uznane za bezsporne lub dostatecznie wykazane.”;

21) w art. 181 w § 1 wprowadza się następujące zmiany:

a) pkt 2 otrzymuje brzmienie:

„2) w wypadku zawieszenia postępowania na wniosek obu stron – nie wcześniej niż po upływie trzech miesięcy od dnia wydania postanowienia o zawieszeniu postępowania, jeżeli strony we wniosku o zawieszenie nie oznaczyły dłuższego terminu;”;

b) po pkt 2 dodaje się pkt 3 w brzmieniu:

„3) gdy postępowanie zostało zawieszone wskutek niestawiennictwa stron.”;

22) w art. 183⁵ wprowadza się następujące zmiany:

a) w § 2 uchyla się zdanie drugie,

b) dodaje się § 3 i 4 w brzmieniu:

„§ 3. Należności, o których mowa w § 1, w części nie wypłaconej przez strony, na wniosek mediatora ustala i przyznaje mediatorowi sąd. We wniosku mediator wskazuje wysokość niewypłaconych należności i zamieszcza oświadczenie o ich niewypłaceniu.

§ 4. Przed przystąpieniem do postępowania mediacyjnego mediator poucza strony o kosztach postępowania mediacyjnego i sposobie pobrania należności mediatora.”;

23) w art. 183¹³ § 2 otrzymuje brzmienie:

„§ 2. W razie skierowania przez sąd sprawy do mediacji, mediator składa protokół w sądzie rozpoznającym sprawę, z oznaczeniem czy jest sądem wskazanym przez strony

w trybie określonym w art. 183¹⁴ § 2¹. Strony mogą objąć ugodą również roszczenia nie objęte pozwem.”;

24) w art. 183¹⁴ wprowadza się następujące zmiany:

a) § 2 otrzymuje brzmienie:

„§ 2. Jeżeli ugoda podlega wykonaniu w drodze egzekucji, sąd zatwierdza ją przez nadanie jej klauzuli wykonalności; w przeciwnym przypadku sąd zatwierdza ugodę postanowieniem, z zastrzeżeniem przepisu § 2¹.”

b) po § 2 dodaje się § 2¹ w brzmieniu:

„§ 2¹. Jeżeli ugoda dotyczy kilku postępowań sądowych, strony wskazują sąd, który ma przeprowadzić postępowanie uregulowane w przepisach paragrafów poprzedzających. Odpis postanowienia o zatwierdzeniu ugody lub nadaniu ugodzie klauzuli wykonalności sąd doręcza pozostałym sądom wymienionym w ugodzie. Odpis postanowienia, po jego doręczeniu, stanowi podstawę do umorzenia postępowania.”,

c) w § 3 dodaje się zdanie drugie w brzmieniu:

„Przepis § 2¹ stosuje się odpowiednio.”;

25) w art. 203¹ w § 1 dodaje się zdanie drugie w brzmieniu:

„Powyższe ograniczenie nie ma zastosowania, jeżeli oświadczenie o potrąceniu dochodzonej pozwem wierzytelności zostało złożone stronie przeciwnej w formie dokumentowej przed doręczeniem pozwanemu odpisu pozwu.”;

26) w art. 205¹ § 1 skreśla się zdanie drugie;

27) art. 205² otrzymuje brzmienie:

„Art. 205². § 1. Wraz z doręczeniem pierwszego pisma sądowego w sprawie poucza się strony o:

1) możliwości rozwiązania sporu w drodze ugody zawartej przed sądem lub mediatorem i korzyściach z tym związanych;

2) możliwości ustanowienia pełnomocnika procesowego oraz o tym, że zastępstwo przez adwokata, radcy prawnego lub rzecznika patentowego nie jest obowiązkowe;

3) obowiązku złożenia pisma przygotowawczego na zarządzenie przewodniczącego, wymogach co do jego treści i skutkach ich niedochowania;

4) zwrocie pisma przygotowawczego złożonego bez zarządzenia przewodniczącego
- chyba że są zastępowane przez adwokata, radcę prawnego, rzecznika patentowego lub Prokuratorię Generalną Rzeczypospolitej Polskiej.

§ 2. Pozwanego poucza się także o czynnościach procesowych, które może lub powinien podjąć, jeśli nie uznaje żądania pozwu w całości lub części, w szczególności o obowiązku złożenia odpowiedzi na pozew i wymaganiach co do terminu i formy jej wniesienia.

§ 3. Pouczenie, o którym mowa w § 1 pkt 1 doręcza się bezpośrednio stronie, także gdy jest zastępowana przez adwokata, radcę prawnego lub rzecznika patentowego, z wyjątkiem strony, o której mowa w art. 1135⁵ § 1.

§ 4. Pouczeń, o których mowa w § 1 i 2 nie udziela się stronie będącej jednostką organizacyjną Skarbu Państwa lub samorządu terytorialnego, państwową osobą prawną, organem emerytalnym lub rentowym, bankiem, spółdzielczą kasą oszczędnościowo - kredytową, zakładem ubezpieczeń, zakładem reasekuracji, funduszem inwestycyjnym lub domem maklerskim, chyba że przewodniczący uzna udzielenie pouczenia za konieczne, albo wymaga tego przepis szczególny.”;

28) po art. 205⁴ dodaje się art. 205^{4a} w brzmieniu:

„Art. 205^{4a}. § 1. Równocześnie z wezwaniem stron na posiedzenie przygotowawcze poucza się o:

- 1) obowiązku udziału w posiedzeniu przygotowawczym;
- 2) obowiązku przedstawienia wszystkich twierdzeń i dowodów najpóźniej na tym posiedzeniu, chyba że termin do złożenia pisma przygotowawczego upłynął wcześniej;
- 3) skutkach niedopełnienia obowiązków, o których mowa w pkt 1 i 2, w szczególności możliwości wydania przez sąd wyroku zaocznego na posiedzeniu niejawnym i warunkach jego wykonalności, obciążenia kosztami postępowania, a także możliwości umorzenia postępowania oraz pominięcia spóźnionych twierdzeń i dowodów.

§ 2. O obowiązku wymienionym w § 1 pkt 1 i skutkach jego niedopełnienia poucza się bezpośrednio stronę, chyba że przewodniczący uzna udział pełnomocnika za wystarczający.

§ 3. Do pouczeń, o których mowa w § 1 przepis art. 205² § 4 stosuje się odpowiednio.”;

29) w art. 205⁵ wprowadza się następujące zmiany:

a) § 1 otrzymuje brzmienie:

„§ 1. Posiedzenie przygotowawcze służy rozwiązaniu sporu bez potrzeby prowadzenia dalszych posiedzeń, zwłaszcza rozprawy. Jeżeli nie uda się rozwiązać

sporu, na posiedzeniu przygotowawczym sporządza się z udziałem stron plan rozprawy, z zastrzeżeniem § 1¹.”,

b) po § 1 dodaje się § 1¹ w brzmieniu:

„§ 1¹. Jeżeli w toku posiedzenia przygotowawczego nie udało się rozwiązać sporu, a zachodzą przesłanki do rozpoznania sprawy w sposób przewidziany w art. 148¹ § 1, przewodniczący wyznacza posiedzenie niejawne. W takim wypadku przepisu art. 148¹ § 3 nie stosuje się.”,

c) § 2 otrzymuje brzmienie:

„§ 2. Posiedzenie przygotowawcze odbywa się według przepisów o posiedzeniu niejawnym, z tym, że przepis art. 151 § 2 stosuje się odpowiednio. Z zastrzeżeniem przepisów niniejszego rozdziału, przewodniczący może prowadzić posiedzenie przygotowawcze w taki sposób, jaki uzna za właściwy, a jeżeli przyczyni się to do osiągnięcia celów tego posiedzenia, przestrzeganie przepisów o posiedzeniach sądu nie jest konieczne.”,

d) po § 2 dodaje się § 2¹ w brzmieniu:

„§ 2¹. Jeżeli przepis szczególny nie stanowi inaczej, postanowienia wydane w toku posiedzenia przygotowawczego ogłasza się w obecności stron i nie podlegają one doręczeniu. Protokół posiedzenia przygotowawczego zawiera wymienienie wydanych postanowień i stwierdzenie, czy zostały ogłoszone.”,

e) w § 3 dodaje się zdanie trzecie w brzmieniu:

„W odniesieniu do stron wymienionych w art. 205² § 4 przyjmuje się, że udział pełnomocnika jest wystarczający, chyba że z okoliczności sprawy wynika co innego.”,

f) § 5 otrzymuje brzmienie:

„§ 5. Jeżeli wezwany na posiedzenie powód lub jego pełnomocnik bez usprawiedliwienia nie stawi się na posiedzenie przygotowawcze, sąd umarza postępowanie, rozstrzygając o kosztach jak przy cofnięciu pozwu, chyba że sprzeciwi się temu obecny na tym posiedzeniu pozwany. Postanowienie doręcza się nieobecnym stronom wraz z uzasadnieniem.”;

30) w art. 205⁹ wprowadza się następujące zmiany:

a) § 1 otrzymuje brzmienie:

„§ 1. Plan rozprawy zawiera rozstrzygnięcia co do wniosków dowodowych stron oraz porządek przeprowadzanych na rozprawie dowodów.”,

b) w § 2 uchyla się pkt 5,

c) uchyla się § 4;

31) art. 205¹⁰ i art. 205¹¹ otrzymują brzmienie:

„Art. 205¹⁰. § 1. Projekt planu rozprawy podpisany przez obecne strony sąd zatwierdza postanowieniem. Odmowę złożenia przez stronę podpisu na projekcie planu rozprawy odnotowuje się w protokole.

§ 2. Sąd odmawia zatwierdzenia projektu planu rozprawy, jeżeli uzna, że nie przyczyni się on do sprawnego rozpoznania sprawy lub wyjaśnienia wszystkich spornych okoliczności.

§ 3. W razie sporu co do poszczególnych zagadnień objętych planem rozprawy, odmowy złożenia przez stronę podpisu na projekcie planu rozprawy lub w razie braku podstaw do zatwierdzenia projektu planu rozprawy, sąd postanowieniem sporządza plan rozprawy przez spisanie odrębnej sentencji.

§ 4. Na postanowienie sądu w przedmiocie zatwierdzenia lub sporządzenia planu rozprawy zażalenie nie przysługuje. Przepis art. 162 stosuje się.

§ 5. Plan rozprawy sporządzony w sposób przewidziany w § 1 lub § 3 stanowi załącznik do protokołu posiedzenia przygotowawczego i podlega wykonaniu z chwilą wydania postanowienia przez sąd.

§ 6. Plan rozprawy z urzędu doręcza się stronom, a jego doręczenie zastępuje zawiadomienie o terminach objętych nim posiedzeń i innych czynności. Jeżeli plan rozprawy zawiera zobowiązanie adresowane do strony, w szczególności do osobistego stawiennictwa lub przedstawienia dokumentu, doręcza się go bezpośrednio stronie, nawet jeśli ustanowiła pełnomocnika. O skutkach tych należy strony pouczyć.

Art. 205¹¹. § 1. Do momentu zamknięcia rozprawy sąd może, w drodze postanowienia, zmienić plan rozprawy. Przed wydaniem postanowienia sąd wysłucha strony, informując je jednocześnie o zakresie zamierzonej zmiany.

§ 2. W przypadku, o którym mowa w § 1, na zgodny wniosek stron przeprowadza się kolejne posiedzenie przygotowawcze. Nie dotyczy to sytuacji, gdy zmiana planu rozprawy obejmuje jedynie wyznaczenie nowych terminów przesłuchania świadków, biegłych lub stron. Przepis art. 162 stosuje się.

§ 3. W razie istotnej potrzeby można sporządzić nowy plan rozprawy. W takim przypadku przeprowadzenie kolejnego posiedzenia przygotowawczego jest obowiązkowe. Czynności dokonane na podstawie poprzedniego planu rozprawy zachowują moc, chyba że sąd postanowi inaczej.

§ 4. Zmiana planu rozprawy lub wyznaczenie kolejnego posiedzenia przygotowawczego nie powoduje otwarcia terminu do zgłaszania nowych twierdzeń i dowodów, chyba że przewodniczący zarządzi inaczej.”;

32) w art. 205¹² § 1 otrzymuje brzmienie:

„§ 1. Jeżeli wyznaczono posiedzenie przygotowawcze, strona może przytaczać twierdzenia i dowody na uzasadnienie swoich wniosków lub dla odparcia wniosków i twierdzeń strony przeciwnej do chwili zatwierdzenia planu rozprawy, chyba że stosownie do art. 205³ § 2 termin ich zgłoszenia upłynął wcześniej. Twierdzenia i dowody zgłoszone po zatwierdzeniu planu rozprawy podlegają pominięciu, chyba że strona uprawdopodobni, że ich powołanie nie było możliwe albo potrzeba ich powołania wynikła później.”;

33) w art. 224 po § 2 dodaje się § 3 w brzmieniu:

„§ 3. Jeżeli przyczyni się to do sprawniejszego rozpoznania sprawy, w szczególności, gdy wyznaczanie kolejnych posiedzeń jest zbędne lub napotyka trudności, zamknięcie rozprawy może nastąpić w drodze postanowienia sądu wydanego na posiedzeniu niejawnym. Przed wydaniem postanowienia należy strony uprzedzić o tej możliwości i umożliwić im zabranie głosu w piśmie procesowym, w terminie nie krótszym niż 3 dni. Postanowienie doręcza się stronom wraz z wyrokiem.”;

34) art. 226¹ otrzymuje brzmienie:

„Art. 226¹. Ilekroć ustawa przewiduje wysłuchanie stron lub innych osób, stosownie do okoliczności może się to odbyć przez:

- 1) wezwanie stron do złożenia odpowiednich oświadczeń na posiedzeniu albo
- 2) wyznaczenie terminu do zajęcia stanowiska:
 - a) w piśmie procesowym, lub
 - b) za pomocą środków porozumiewania się na odległość, o ile dają one pewność co do osoby składającej oświadczenie”;

35) w art. 278 po § 3 dodaje się § 4 w brzmieniu:

„§ 4. Jeżeli sąd nie wyznaczył osoby biegłego, wskazuje go przewodniczący.”;

36) w art. 280 dotychczasową treść oznacza się jako § 1, po którym dodaje się § 2 w brzmieniu:

„§ 2. W uzasadnionych przypadkach, w szczególności, jeżeli jest to niezbędne do ustalenia wysokości kosztów opinii lub terminu jej sporządzenia, albo pozwoli to na

usprawnienie postępowania, sąd może umożliwić wskazanej osobie, jeszcze przed wyznaczeniem jej na biegłego, zapoznanie się w niezbędnym zakresie z aktami sprawy.”;

37) w art. 288 § 3 otrzymuje brzmienie:

„§ 3. Sąd może zarządzić, że przyznanie wynagrodzenia i zwrot wydatków nastąpią po uzupełnieniu lub wyjaśnieniu opinii, jeżeli uzna, że jest ona niezrozumiała, zawiera sprzeczności lub istotne braki. Na postanowienie sądu zażalenie nie przysługuje.”;

38) w art. 333 § 2 skreśla się wyrazy „warrantu, rewersu.”;

39) w art. 357 wprowadza się następujące zmiany:

a) po § 2¹ dodaje się § 2² i 2³ w brzmieniu:

„§ 2². Pozwanemu nie doręcza się postanowienia o odrzuceniu pozwu lub umorzeniu postępowania wydanego przed wysłaniem mu odpisu pozwu, chyba że pozostawałoby to w sprzeczności z jego uzasadnionym interesem.

§ 2³. Podlegające zaskarżeniu postanowienie wydane na posiedzeniu niejawnym sąd może doręczyć z uzasadnieniem, jeżeli pozwoli to na usprawnienie postępowania lub jeżeli postanowienie dotyczy przyznania zwrotu kosztów osobie niebędącej stroną. W takim przypadku postanowienie z uzasadnieniem doręcza się wszystkim stronom i osobom zainteresowanym.”,

b) § 3 otrzymuje brzmienie:

„§ 3. O ile przepis szczególny nie nakazuje doręczyć z urzędu postanowienia z uzasadnieniem, uzasadnienie sporządza się w terminie tygodnia od dnia wpływu do właściwego sądu wniosku o doręczenie postanowienia z uzasadnieniem, a jeżeli wniosek był dotknięty brakami - od dnia usunięcia tych braków.”,

c) § 5 otrzymuje brzmienie:

„§ 5. Wydając postanowienie, nawet niepodlegające zaskarżeniu, sąd może przy nim zwięźle wskazać zasadnicze powody rozstrzygnięcia, jeżeli uzna, że pozwoli to na usprawnienie postępowania. Jeżeli postanowienie podlega zaskarżeniu zasadnicze powody rozstrzygnięcia zawiera jego sentencja.”;

40) w art. 369 w § 3 wyrazy „§ 1” zastępuje się wyrazami „§ 1 – 1¹”;

41) w art. 387 wprowadza się następujące zmiany:

a) § 1 otrzymuje brzmienie:

„§ 1. Sąd drugiej instancji uzasadnia z urzędu wyrok oraz postanowienie kończące postępowanie w sprawie.”,

b) po § 1 dodaje się § 1¹ w brzmieniu:

„§ 1¹. W sprawach, w których:

- 1)apelację oddalono,
- 2)zmieniono zaskarżony wyrok lub
- 3)skarga kasacyjna ani zażalenie do Sądu Najwyższego nie przysługują
- pisemne uzasadnienie sporządza się tylko wówczas, gdy strona zgłosiła wniosek o doręczenie orzeczenia z uzasadnieniem.”,

c) § 2 otrzymuje brzmienie:

„§ 2. Pisemne uzasadnienie albo transkrypcję wygłoszonego uzasadnienia sporządza się w terminie dwóch tygodni od dnia ogłoszenia orzeczenia. Jeżeli ogłoszenia nie było, termin ten liczy się od dnia wydania orzeczenia. W sprawach, o których mowa w §1¹ pisemne uzasadnienie albo transkrypcję wygłoszonego uzasadnienia sporządza się w terminie dwóch tygodni od dnia zgłoszenia wniosku o doręczenie wyroku z uzasadnieniem.”;

42) w art. 394 wprowadza się następujące zmiany:

a) w § 1 po pkt 5 dodaje się pkt 5a w brzmieniu:

„5a) sprostowanie lub wykładnia orzeczenia albo ich odmowa;”,

b) po § 3 dodaje się § 4 w brzmieniu:

„§ 4. Jeżeli przepis szczególnie przewiduje, że stronie przysługuje zażalenie na postanowienie sądu i nie określa przy tym, jaki sąd ma je rozpoznać zażalenie rozpoznaje sąd drugiej instancji.”;

43) w art. 394^{1a} wprowadza się następujące zmiany:

a) w § 1:

- uchyla się pkt 8,

- pkt 9 otrzymuje brzmienie:

„9) zaliczki, zwrot kosztów nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej z urzędu oraz wynagrodzenie biegłego, mediatora, kuratora ustanowionego dla strony w danej sprawie i należności świadka;, a także koszty przyznane w nakazie zapłaty, jeżeli nie wniesiono środka zaskarżenia od nakazu;”,

b) po § 1 dodaje się § 1¹ w brzmieniu:

„§ 1¹ Sąd, który wydał zaskarżone postanowienie w składzie jednego sędziego, przed przekazaniem zażalenia do innego składu tego sądu, odrzuca zażalenie spóźnione, nieopłacone lub z innych przyczyn niedopuszczalne, jak również zażalenie, którego braków strona nie usunęła w wyznaczonym terminie.”,

- c) w § 3 dodaje się zdanie drugie w brzmieniu:
„Okoliczność powyższa nie podlega badaniu przez sąd drugiej instancji.”;
- 44) w art. 394² § 1¹ wprowadza się następujące zmiany:
- a) pkt 1 otrzymuje brzmienie:
„1) odmowa zwolnienia od kosztów sądowych lub cofnięcie takiego zwolnienia oraz odmowa ustanowienia adwokata lub radcy prawnego lub ich odwołanie,”;
- b) po pkt 4 dodaje się pkt 4¹ w brzmieniu:
„4¹) wynagrodzenie biegłego.”;
- 45) w art. 395 wprowadza się następujące zmiany:
- a) § 1 otrzymuje brzmienie:
„§ 1. W przypadku wniesienia zażalenia sąd pierwszej instancji niezwłocznie przedstawia je wraz z aktami sądowi właściwemu do jego rozpoznania, chyba że zażalenie jest niedopuszczalne. W takim przypadku sąd, który wydał zaskarżone postanowienie odrzuca zażalenie w składzie jednego sędziego.”;
- b) po § 1 dodaje się § 1¹ w brzmieniu:
„§ 1¹. Strona przeciwna może wnieść odpowiedź na zażalenie w terminie tygodnia od dnia doręczenia zażalenia, a w przypadkach gdy ustawa przewiduje doręczenie zaskarżonego postanowienia tylko jednej ze stron - od dnia wniesienia zażalenia.”;
- c) § 2 otrzymuje brzmienie:
„§ 2. Jeżeli zażalenie zarzuca nieważność postępowania lub jest oczywiście uzasadnione, sąd, który wydał zaskarżone postanowienie może, nie przesyłając akt sądowi drugiej instancji, uchylić zaskarżone postanowienie i w miarę potrzeby sprawę rozpoznać na nowo. Od ponownie wydanego postanowienia przysługują środki odwoławcze na zasadach ogólnych.”;
- 46) w art. 398²² § 2 otrzymuje brzmienie:
„§ 2. Skargę wnosi się do sądu, w którym referendarz sądowy wydał zaskarżone orzeczenie, w terminie tygodnia od dnia jego doręczenia. Jeżeli orzeczenie doręczono bez uzasadnienia, a strona wniosła o jego sporządzenie, termin do wniesienia skargi zaczyna biec od dnia doręczenia orzeczenia z uzasadnieniem.”;
- 47) w art. 398²³ po § 1 dodaje się § 1¹ w brzmieniu:

„§ 1¹. Orzeczenia, o których mowa w § 1, doręcza się wraz z uzasadnieniem. Uzasadnienie może ograniczać się do wskazania podstawy prawnej rozstrzygnięcia wraz z przytoczeniem przepisów prawa.”;

48) po art. 410 dodaje się art. 410¹ w brzmieniu:

„Art. 410¹. § 1. Niedopuszczalna jest skarga o wznowienie postępowania ponownie wniesiona w tej samej sprawie przez tą samą stronę i oparta na tych samych podstawach, chyba że okoliczności sprawy wykluczają taką ocenę.

§ 2. Do skargi, o której mowa w § 1 przepis art. 394³ § 3 i 4 stosuje się odpowiednio.”;

49) w art. 424¹ § 1 otrzymuje brzmienie:

„§ 1. Można żądać stwierdzenia niezgodności z prawem prawomocnego wyroku sądu drugiej instancji kończącego postępowanie w sprawie, jeżeli przez jego wydanie stronie została wyrządzona szkoda, a zmiana lub uchylenie tego wyroku w drodze środków prawnych przysługujących stronie na podstawie Kodeksu nie było i nie jest możliwe.”;

50) w art. 431 wyrazy „okoliczności faktycznych” zastępuje się wyrazem „faktów”;

51) w art. 458² w § 1 pkt 3 otrzymuje brzmienie:

„3) ze stosunku spółki oraz dotyczące roszczeń, o których mowa w art. 291-300, 300¹²³-300¹³⁴ i art. 479-490 ustawy z dnia 15 września 2000 r. - Kodeks spółek handlowych (Dz. U. z 2020 r. poz. 1526);”;

52) w części pierwszej w księdze pierwszej w tytule VII po dziale IIa dodaje się dział IIb w brzmieniu:

"Dział IIb

Postępowanie z udziałem konsumentów

Art. 458¹⁴. § 1. Przepisy niniejszego działu stosuje się w sprawach o roszczenia konsumenta przeciwko przedsiębiorcy oraz o roszczenia przedsiębiorcy przeciwko konsumentowi.

§ 2. W sprawach rozpoznawanych według przepisów niniejszego działu przepisy o innych postępowaniach odrębnych stosuje się w zakresie, w jakim nie są sprzeczne z przepisami niniejszego działu.

§ 3. Przepisy niniejszego działu stosuje się, choćby przedsiębiorca będący stroną postępowania zaprzestał prowadzenia działalności gospodarczej.

§ 4. W sprawach rozpoznawanych według przepisów działu niniejszego konsument może wytoczyć powództwo również przed sąd właściwy dla miejsca swojego zamieszkania. Nie dotyczy to spraw, w których właściwość sądu jest wyłączna.

Art. 458¹⁵. § 1. Przedsiębiorca będący powodem obowiązany jest powołać wszystkie twierdzenia i dowody w pozwie, a będący pozwanym - w odpowiedzi na pozew.

§ 2. Stronie będącej przedsiębiorcą udziela się pouczenia o treści § 1 i 4, jeżeli nie jest zastępowana przez adwokata, radcę prawnego, rzecznika patentowego lub Prokuratorię Generalną Rzeczypospolitej Polskiej. Pouczenia udziela się powodowi niezwłocznie po wniesieniu pozwu, a pozwanemu - wraz z doręczeniem odpisu pozwu.

§ 3. Doręczając stronie będącej przedsiębiorcą pouczenia, o których mowa w § 1 i 4, przewodniczący wzywa stronę, by w wyznaczonym terminie, nie krótszym niż tydzień, powołała wszystkie twierdzenia i dowody.

§ 4. Twierdzenia i dowody powołane z naruszeniem § 1-3 podlegają pominięciu, chyba że strona będąca przedsiębiorcą uprawdopodobni, że ich powołanie nie było możliwe albo że potrzeba ich powołania wynikła później. W takim przypadku dalsze twierdzenia i dowody na ich poparcie powinny być powołane w terminie dwóch tygodni od dnia, w którym ich powołanie stało się możliwe lub wynikła potrzeba ich powołania.

Art. 458¹⁶. Jeżeli strona będąca przedsiębiorcą przed wytoczeniem powództwa zaniechała próby dobrowolnego rozwiązania sporu, uchyliła się od udziału w niej lub uczestniczyła w niej w złej wierze i przez to przyczyniła się do zbędnego wytoczenia powództwa lub wadliwego określenia przedmiotu sprawy, niezależnie od wyniku sprawy sąd może obciążyć tą stroną kosztami procesu w całości lub części, a w uzasadnionych przypadkach nawet podwyższyć je, jednak nie więcej niż dwukrotnie.”;

53) w art. 461 po § 3 dodaje się § 4 w brzmieniu:

„§ 4. Przepis art. 44² stosuje się odpowiednio, jeżeli stroną jest sąd będący pracodawcą.”;

54) w art. 477⁹ dodaje się § 7 w brzmieniu:

„§ 7. Jeżeli organ rentowy albo wojewódzki zespół do spraw orzekania o niepełnosprawności, pomimo upływu terminu, nie przekazał odwołania wraz z aktami sprawy do sądu, ubezpieczony albo osoba odwołująca się od orzeczenia zespołu może wnieść ponaglenie. Do postępowania wszczętego na skutek ponaglenia stosuje się przepisy ustawy z dnia 14 czerwca 1960 r. – Kodeks postępowania administracyjnego (Dz. U. z 2021 r. poz. 735).”;

- 55) art. 479⁵⁵ otrzymuje brzmienie:
„Art. 479⁵⁵. Przepisy art. 479³² § 1 i art. 479⁴⁷- 479⁵³ stosuje się odpowiednio do zażeń na postanowienia Prezesa Urzędu.”;
- 56) art. 479⁶⁶ otrzymuje brzmienie:
„Art. 479⁶⁶. Przepisy art. 479³² § 1 i art. 479⁵⁸- 479⁶⁴ stosuje się odpowiednio do zażeń na postanowienia Prezesa Urzędu.”;
- 57) w art. 479⁸⁵ skreśla się zdanie drugie;
- 58) art. 505² otrzymuje brzmienie:
„Art. 505². W sprawach rozpoznawanych według przepisów niniejszego działu:
1) posiedzenia przygotowawczego nie przeprowadza się, chyba że z okoliczności sprawy wynika, że jego przeprowadzenie może przyczynić się do sprawniejszego rozpoznania sprawy;
2) nie stosuje się art. 148¹ § 3.”;
- 59) w art. 505⁸ § 4 otrzymuje brzmienie:
„§ 4. W sprawach, w których wartość przedmiotu sporu nie przekracza czterech tysięcy złotych, uzasadnienie wyroku ogranicza się do wyjaśnienia podstawy prawnej wyroku z przytoczeniem przepisów prawa. Od uznania sądu opartego na rozważeniu wszystkich okoliczności sprawy zależy rozszerzenie tego uzasadnienia o pozostałą treść określoną w art. 327¹ § 1.”;
- 60) w art. 505¹⁰ § 1 otrzymuje brzmienie:
„§ 1. Sąd rozpoznaje apelację w składzie jednego sędziego. W tym samym składzie sąd drugiej instancji rozpoznaje zażenia na postanowienia wydane przez sąd pierwszej instancji.”;
- 61) w art. 505²⁷ § 1 otrzymuje brzmienie:
„§1. Przepisy art. 505⁹, 505¹⁰, art. 505¹² § 1 i 3 oraz art. 505¹³ stosuje się.”;
- 62) w art. 509¹ wprowadza się następujące zmiany:
a) § 2 otrzymuje brzmienie:
„§ 2. Czynności w postępowaniach należących do właściwości sądów prowadzących rejestry sądowe lub ewidencje może wykonywać referendarz sądowy, z wyjątkiem przygotowania i prowadzenia rozprawy, odmowy wpisu partii politycznej do ewidencji, wykreślenia wpisu partii politycznej z ewidencji oraz zawieszenia wydawania dziennika lub czasopisma.”;

- b) po § 4 dodaje się § 5 w brzmieniu:
„§ 5. Przepisu art. 398²² § 4 nie stosuje się do orzeczeń co do istoty sprawy wydawanych przez referendarza.”;
- 63) po art. 511¹ dodaje się art. 511^{1a} w brzmieniu:
„Art. 511^{1a}. Przepis art. 139¹ stosuje się, jeżeli w razie nieodebrania przesyłki przez uczestnika przewodniczący uzna doręczenie pisma za pośrednictwem komornika za konieczne.”;
- 64) w art. 518¹ wprowadza się następujące zmiany:
a) § 3a oznacza się jako § 3¹, po którym dodaje się § 3² w brzmieniu:
„§ 3². O ile przepis szczególny nie stanowi inaczej, orzeczenia co do istoty sprawy wydawane przez referendarzy sądowych doręcza się wraz z uzasadnieniem. Uzasadnienie może ograniczać się do wskazania podstawy prawnej rozstrzygnięcia wraz z przytoczeniem przepisów prawa.”;
b) w § 4 pkt 2 otrzymuje brzmienie:
„2) w innych wypadkach niż wymienione w pkt 1 - od dnia doręczenia zawiadomienia uczestnika o dokonaniu czynności lub doręczenia odpisu postanowienia oddalającego wniosek o dokonanie czynności;”;
- 65) w art. 569 § 1 otrzymuje brzmienie:
„§ 1. Właściwy wyłącznie jest sąd opiekuńczy miejsca zamieszkania osoby, której postępowanie ma dotyczyć, a w braku miejsca zamieszkania – sąd opiekuńczy miejsca jej pobytu. Jeżeli brak tej podstawy, właściwy jest sąd opiekuńczy ostatniego miejsca zamieszkania osoby, której postępowanie ma dotyczyć, a w braku miejsca zamieszkania – sąd opiekuńczy ostatniego miejsca jej pobytu. W przypadku braku i tej podstawy właściwy jest sąd rejonowy dla m. st. Warszawy.”;
- 66) w art. 622 § 2 wyrazy: „dwóch artykułach poprzedzających” zastępuje się wyrazami: „artykule poprzedzającym”;
- 67) w art. 626¹⁰ § 1² otrzymuje brzmienie:
„§ 1². Na wniosek uczestnika postępowania, zawarty w akcie notarialnym albo w odrębnym piśmie, zawiadomienie o wpisie doręcza się za pośrednictwem systemu teleinformatycznego, na konto wskazane w tym systemie. W przypadku wskazania danych o koncie uniemożliwiających skuteczne doręczenie, zawiadomienie o wpisie doręcza się w sposób określony w art. 131 § 1.”;

- 68) w art. 691² skreśla się wyraz „(zrzeszenia)”;
- 69) art. 691³ otrzymuje brzmienie:
„Art. 691³. W sprawach, o których mowa w art. 691¹, zdolność sądową mają ponadto dyrektor przedsiębiorstwa, działający w tym charakterze, oraz rada pracownicza przedsiębiorstwa.”;
- 70) uchyla się art. 691⁶;
- 71) art. 691⁸ otrzymuje brzmienie:
„Art. 691⁸. Koszty postępowania obciążające zarówno radę pracowniczą, jak i dyrektora przedsiębiorstwa ponosi przedsiębiorstwo.”;
- 72) w art. 741 § 2 otrzymuje brzmienie:
„§ 2. Zażalenie rozpoznaje sąd drugiej instancji.”;
- 73) po art. 758 dodaje się art. 758¹ w brzmieniu:
„Art. 758¹. Jeżeli stroną lub uczestnikiem postępowania egzekucyjnego jest sąd właściwy do podjęcia czynności, przepisu art. 44² nie stosuje się.”;
- 74) w art. 759² § 2 otrzymuje brzmienie:
„§ 2. Do pism wysyłanych przez komornika w postępowaniu egzekucyjnym przepisu art. 139¹ nie stosuje się.”;
- 75) w art. 766¹ § 1 otrzymuje brzmienie:
„§ 1. Postanowienie wydane na posiedzeniu niejawnym sąd uzasadnia z urzędu i doręcza wraz z uzasadnieniem, gdy stronie przysługuje środek zaskarżenia, chyba że przepis szczególny stanowi inaczej.”;
- 76) w art. 767^{3a} § 2 otrzymuje brzmienie:
„§ 2. Jeżeli wniesiono skargę na postanowienie referendarza sądowego wydane na podstawie przepisu art. 398²² § 4, ponowne wydanie postanowienia na tej podstawie przez referendarza sądowego nie jest dopuszczalne.”;
- 77) w art. 767⁴ wprowadza się następujące zmiany:
- a) § 1¹ otrzymuje brzmienie:
„§ 1¹. Zażalenie rozpoznaje sąd, który wydał zaskarżone postanowienie w składzie trzech sędziów, orzekając jako sąd drugiej instancji. Przepis art. 394^{1a} § 3 stosuje się.”;
- b) po § 1¹ dodaje się § 1² – 1⁴ w brzmieniu:
„§ 1². Zażalenie na postanowienie:

1) którego przedmiotem są czynności w sprawach wymienionych w art. 759 § 1¹ pkt 4 – 6;

2) wydane w wyniku rozpoznania zarzutów przeciwko planowi podziału sumy uzyskanej z egzekucji z nieruchomości;

3) wydane na podstawie art. 1037 § 1

- rozpoznaje sąd okręgowy.

§ 1³. Sąd, o którym mowa w § 1¹ zdanie pierwsze, może przekazać zażalenie do rozpoznania sądowi wyższego rzędu, jeżeli przemawia za tym waga zaskarżonego orzeczenia lub jego precedensowy charakter. Sąd wyższego rzędu w razie stwierdzenia braku podstaw do rozpoznania zażalenia zwraca sprawę sądowi właściwemu.

§ 1⁴. Sąd okręgowy rozpoznaje sprawę w składzie jednego sędziego.”;

78) w art. 770 w § 3 zdanie pierwsze otrzymuje brzmienie:

„Jeżeli w sprawie zachodzi konieczność sporządzenia planu podziału sumy uzyskanej z egzekucji, komornik ustala koszty egzekucji przed przystąpieniem do sporządzenia planu podziału, za wyjątkiem planu podziału, do którego stosuje się art. 1029.”;

79) w art. 782¹ w § 1 pkt 2 otrzymuje brzmienie:

„2) z okoliczności sprawy i treści tytułu egzekucyjnego wynika, że objęte tytułem egzekucyjnym roszczenie uległo przedawnieniu, chyba że wierzyciel przedstawi dokument, z którego wynika, że doszło do przerwania biegu terminu przedawnienia; sąd nie bada przedawnienia odsetek wymagalnych po powstaniu tytułu egzekucyjnego.”;

80) w art. 784 wyraz „państwowej” zastępuje się w wyrazami „rządowej lub samorządowej”;

81) w art. 801 wprowadza się następujące zmiany:

a) w § 2 wyraz „szykany” zastępuje się wyrazem „szykanowania”;

b) § 3 otrzymuje brzmienie:

„§ 3. Komornik oddali wniosek, o którym mowa w § 2, jeżeli w świetle okoliczności sprawy lub innych prowadzonych przeciwko temu samemu dłużnikowi postępowań egzekucyjnych wysoce prawdopodobne jest, że wniosek nie przyczyni się do zapewnienia prawidłowego toku egzekucji lub zachodzą uzasadnione podstawy do przyjęcia, że został on złożony wyłącznie w celu szykanowania dłużnika.”;

c) w § 4 otrzymuje brzmienie:

„§ 4. Jeżeli pomimo skierowania egzekucji do oznaczonych przez wierzyciela składników majątku dłużnika lub podjęcia czynności przewidzianych w § 1 pkt 1 oraz odebrania od dłużnika wykazu majątku nie zdołano ustalić majątku dłużnika pozwalającego nawet na zaspokojenie kosztów egzekucyjnych, komornik może wysłuchać wierzyciela w sposób przewidziany w art. 827 § 1. W takim przypadku warunkiem żądania przez wierzyciela dalszego prowadzenia egzekucji jest zlecenie komornikowi poszukiwania majątku dłużnika.”;

82) art. 804 § 2 otrzymuje brzmienie:

„§ 2. Jeżeli z treści tytułu wykonawczego wynika, że termin przedawnienia dochodzonego roszczenia upłynął, a wierzyciel nie przedłożył dokumentu, o którym mowa w art. 797 § 1¹, organ egzekucyjny odmawia wszczęcia egzekucji bez wzywania wierzyciela do uzupełnienia braków wniosku. Powyższe nie dotyczy przedawnienia odsetek wymagalnych po powstaniu tytułu wykonawczego. Na postanowienie sądu przysługuje zażalenie.”;

83) w art. 804²:

a) § 2 otrzymuje brzmienie:

„§ 2. W przypadku niezłożenia przez wnioskodawcę dokumentów, o których mowa w § 1, organ egzekucyjny odmawia wszczęcia egzekucji bez wzywania wnioskodawcy do uzupełnienia braków wniosku.”,

b) w § 3 wyraz „uprawnionemu” zastępuje się wyrazem „wnioskodawcy”;

84) po art. 804² dodaje się art. 804³ w brzmieniu:

„Art. 804³. Przepisy art. 804¹ oraz art. 804² § 1 nie mają zastosowania, jeżeli z przedłożonych przez wierzyciela dokumentów wynika, że przeniesienie uprawnienia ma charakter warunkowy, albo nastąpiło na rzecz podmiotu mającego miejsce zamieszkania lub siedzibę poza granicami Rzeczypospolitej Polskiej.”;

85) po art. 818 dodaje się art. 818¹ w brzmieniu:

„Art. 818¹. § 1. Braki w składzie organów jednostki organizacyjnej będącej dłużnikiem nie stanowią podstawy do zawieszenia postępowania egzekucyjnego.

§ 2. Informację o brakach uniemożliwiających działanie dłużnika komornik przekazuje wraz z aktami sprawy sądowi, który z urzędu ustanowi kuratora, jeżeli jest to konieczne dla ochrony interesów dłużnika, a majątek dłużnika wystarcza na pokrycie kosztów z tym związanych. W razie potrzeby, komornik wstrzymuje się z czynnościami do momentu podjęcia decyzji w przedmiocie ustanowienia kuratora.

§ 3. Doręczenie pisma kuratorowi dokonane w ciągu dwóch tygodni od dnia otrzymania przez organ egzekucyjny informacji o uzupełnieniu braków w zakresie organów jednostki organizacyjnej będącej dłużnikiem jest skuteczne wobec dłużnika.

§ 4. W razie wystąpienia potrzeby ponownego ustanowienia kuratora w tej samej sprawie z przyczyn, o których mowa w § 1, sąd w miarę możliwości wyznaczy na kuratora tę samą osobę, co poprzednio. Powyższe nie stoi na przeszkodzie ponownemu przyznaniu wynagrodzenia kuratorowi.

§ 5. Koszty ustanowienia kuratora obciążają dłużnika i zwraca się je sądowi po ich wyegzekwowaniu, z pierwszeństwem przed wszystkimi innymi należnościami.”;

86) art. 820 otrzymuje brzmienie:

„Art. 820. § 1. Organ egzekucyjny zawiesza postępowanie na wniosek wierzyciela. Nie dotyczy to sytuacji, w której wniosek ten zmierza jedynie do przedłużenia postępowania. Zawieszenie postępowania nie stoi na przeszkodzie jego umorzeniu, jeżeli w tym czasie ujawnią się okoliczności, o których mowa w art. 824 § 1.

§ 2. Na wniosek dłużnika postępowanie ulega zawieszeniu, jeżeli sąd zawiesił natychmiastową wykonalność tytułu lub wstrzymał jego wykonanie albo dłużnik złożył zabezpieczenie konieczne według orzeczenia sądowego do zwolnienia go od egzekucji.”;

87) w art. 825 pkt 1¹ otrzymuje brzmienie:

„1¹) gdy zażąda tego dłużnik, jeżeli przed dniem złożenia wniosku o wszczęcie egzekucji roszczenie objęte tytułem wykonawczym uległo przedawnieniu, a wierzyciel nie wykaże dokumentem urzędowym lub prywatnym, że przed tą datą nastąpiło zdarzenie, wskutek którego bieg terminu przedawnienia został przerwany;”;

88) w art. 837 po wyrazach „Skarbu Państwa” dodaje się wyrazy „lub gminy”;

89) w art. 929 § 2 otrzymuje brzmienie:

„§ 2. Zajęcie obejmuje także prawa wynikające z umów ubezpieczenia przedmiotów wymienionych w § 1. Do odszkodowania z ubezpieczeń majątkowych przepisu art. 831 § 1 pkt 5 nie stosuje się, a uzyskane w toku egzekucji świadczenia wchodzą w skład sumy uzyskanej w egzekucji.”;

90) w art. 930 wprowadza się następujące zmiany:

a) § 1 otrzymuje brzmienie:

„§ 1. Rozporządzenie nieruchomością po jej zajęciu nie ma wpływu na dalsze postępowanie, a kolejni wierzyciele dłużnika mogą przyłączyć się do prowadzonej egzekucji. Nabywca może uczestniczyć w postępowaniu w charakterze dłużnika.

W każdym razie czynności egzekucyjne są ważne tak w stosunku do dłużnika, jak i w stosunku do nabywcy.”,

b) po § 1 dodaje się § 1¹ w brzmieniu:

„§ 1¹. Zajęcie nieruchomości, o której mowa w § 1, przez wierzycieli nabywcy jest dopuszczalne. Postępowanie prowadzone przez wierzyciela nabywcy podlega jednak zawieszeniu na czas trwania postępowania egzekucyjnego wszczętego wcześniej przeciwko dłużnikowi będącemu zbywcą nieruchomości. W razie uprawomocnienia się postanowienia o przysądzeniu własności nieruchomości wydanego w postępowaniu prowadzonym przeciwko dłużnikowi będącemu zbywcą nieruchomości, postępowanie prowadzone co do tej samej nieruchomości celem zaspokojenia wierzycieli nabywcy, o którym mowa w § 1, podlega umorzeniu.”;

91) art. 940 i art. 941 otrzymują brzmienie:

„Art. 940. § 1. Z dochodów z nieruchomości zarządca pokrywa bezpośrednio konieczne wydatki, połączone z zarządem, w następującej kolejności:

1) koszty egzekucji w postaci wynagrodzenia w ustalonej przez sąd wysokości oraz zwrotu własnych wydatków;

2) bieżące należności pracowników zatrudnionych w nieruchomości lub w przedsiębiorstwach znajdujących się na niej i należących do dłużnika;

3) bieżące należności podatkowe z nieruchomości oraz bieżące należności z tytułu ubezpieczenia społecznego pracowników wymienionych w pkt 2;

4) zobowiązania związane z wykonywaniem zarządu;

5) należności z tytułu ubezpieczenia nieruchomości, jej przynależności i pożytków.

§ 2. Nadwyżki dochodów uzyskane po pokryciu wydatków, o których mowa w § 1, zarządca przekazuje nie rzadziej niż raz w roku komornikowi, który pokrywa z nich przypadające w toku zarządu należności wierzycieli alimentacyjnych.

Art. 941. Nadwyżkę dochodów pozostałą po zaspokojeniu należności, o których mowa w art. 940 § 2, za czas do dnia przejścia własności nieruchomości na nabywcę, komornik składa na rachunek depozytowy Ministra Finansów. Nadwyżka ta wchodzi w skład sumy uzyskanej w egzekucji. Jeżeli egzekucja ulega umorzeniu, nadwyżkę tę otrzymuje dłużnik, z zastrzeżeniem art. 985 § 1¹.”;

92) w art. 948 wprowadza się następujące zmiany:

a) § 1 otrzymuje brzmienie:

„§ 1. Komornik dokonuje oszacowania nieruchomości na podstawie operatu szacunkowego sporządzonego przez biegłego uprawnionego do określania wartości nieruchomości zgodnie z przepisami ustawy z dnia 21 sierpnia 1997 r. o gospodarce nieruchomościami (Dz. U. z 2020 r., poz. 1990, z 2021 r. poz. 11 i poz. 234). Celem sporządzenia operatu szacunkowego, w rozumieniu art. 156 ust. 3 tej ustawy, jest dokonanie oszacowania nieruchomości przez komornika. Komornik może również dokonać oszacowania nieruchomości na podstawie operatu szacunkowego sporządzonego na potrzeby obrotu rynkowego w okresie roku przed terminem opisu i oszacowania nieruchomości, jeżeli jego treść odpowiada wymogom oszacowania nieruchomości w egzekucji z nieruchomości.”,

b) §1¹ otrzymuje brzmienie:

„§ 1¹. Jeżeli wniosek o wszczęcie nowej egzekucji złożono w terminie trzech lat od daty umorzenia egzekucji, w toku której dokonano opisu i oszacowania nieruchomości, komornik zleci sporządzenie nowego operatu szacunkowego tylko na wniosek wierzyciela lub dłużnika. Dłużnik może złożyć taki wniosek w terminie dwóch tygodni od daty doręczenia mu wezwania do zapłaty, o czym należy go pouczyć przy doręczeniu wezwania. W toku nowej egzekucji od sporządzenia protokołu opisu i oszacowania można odstąpić wyłącznie w przypadku, jeżeli od dnia przeprowadzenia poprzedniego opisu i oszacowania minął mniej niż rok, a w okresie tym nie zaszły zmiany w stanie nieruchomości.”,

c) § 2 otrzymuje brzmienie:

„§ 2. W oszacowaniu poza wartością nieruchomości należy podać osobno wartość części nieruchomości, która w myśl art. 946 została wydzielona celem wystawienia oddzielnie na licytację. Wartości powyższe należy podać tak z uwzględnieniem, jak i bez uwzględnienia praw, które pozostają w mocy bez zaliczenia na cenę nabycia, oraz wartości praw nieokreślonych sumą pieniężną obciążających nieruchomość, w szczególności świadczeń z tytułu takich praw.”;

93) uchyla się art. 966;

94) w art. 968 uchyla się § 2;

95) w art. 973 uchyla się pkt 5;

96) w art. 985 dodaje się § 1¹ w brzmieniu:

„§ 1¹. Jeżeli w toku egzekucji uzyskano sumy, o których mowa w art. 929 § 2 lub art. 941, przed umorzeniem postępowania egzekucyjnego sporządza się plan podziału

tych sum, z uwzględnieniem pierwszeństwa przysługującego należnościom zabezpieczonym hipoteką lub zastawem rejestrowym. Przepis art. 1036¹ stosuje się.”;

97) w art. 1025 wprowadza się następujące zmiany:

a) w § 1 pkt 2 otrzymuje brzmienie:

„2) należności alimentacyjne wymagalne;”;

b) w § 1 po pkt 2 dodaje się pkt 2¹ w brzmieniu:

„2¹) należności alimentacyjne przyszłe - w wysokości stanowiącej równowartość minimalnego wynagrodzenia za pracę za okres dwóch lat - na każdego wierzyciela;”;

c) w § 1 w pkt 3 wyrazy „najniższego wynagrodzenia za pracę” zastępuje się wyrazami „minimalnego wynagrodzenia za pracę”;

d) po § 3¹ dodaje się § 3² w brzmieniu:

„§ 3². Sumy przypadające na poczet należności alimentacyjnych niewymagalnych w dniu sporządzenia planu podziału pozostawia się na rachunku depozytowym Ministra Finansów. Komornik podejmuje zdeponowane środki, jeżeli zaspokojenie bieżących należności alimentacyjnych nie jest możliwe w inny sposób.”;

98) po art. 1028 dodaje się art. 1028¹ w brzmieniu:

„Art. 1028¹. 1. Jeżeli po uprawomocnieniu się planu podziału okaże się, że nie istnieją wierzytelności lub prawa, na poczet których miały przypaść sumy pozostawione na rachunku depozytowym Ministra Finansów ze wstrzymaniem ich wypłaty, sporządza się uzupełniający plan podziału.

2. W uzupełniającym planie podziału uwzględnia się niezaspokojone wierzytelności osób uczestniczących w prawomocnym planie podziału.

3. Część zdeponowanej sumy nieobjętej uzupełniającym planem podziału zwraca się dłużnikowi.”;

99) w art. 1029 dodaje się § 3 w brzmieniu:

„§ 3. Przy podziale sum, o których mowa w § 1, przepisu art. 1025 § 1 pkt 2¹ nie stosuje się.”;

100) w art. 1033 § 2 otrzymuje brzmienie:

„§ 2. Jeżeli egzekucja prowadzona jest z wierzytelności mających za przedmiot świadczenia bieżące, stosuje się odpowiednio art. 1029 § 1 i 3 oraz art. 1031.”;

101) po art. 1063 dodaje się art. 1063¹ w brzmieniu:

„Art. 1063¹. W sprawach, których przedmiotem jest egzekucja grzywien i kar pieniężnych orzeczonych w postępowaniu cywilnym, a także kosztów sądowych w sprawach cywilnych, przysługujących Skarbowi Państwa, korespondencja między wierzycielem a komornikiem sądowym może być doręczana za pośrednictwem środków komunikacji elektronicznej, jeżeli zapewniają one możliwość ustalenia daty, z jaką adresat zapoznał się z treścią pisma, a charakter pisma lub dołączonych do niego załączników nie sprzeciwia się takiej formie doręczeń”;

102) po art. 1161 dodaje się art. 1161¹ w brzmieniu:

„Art. 1161¹. § 1. W sprawie zawisłej przed sądem strony mogą poddać spór pod rozstrzygnięcie sądu polubownego aż do momentu prawomocnego rozpoznania sprawy przez sąd.

§ 2. Sąd umorzy postępowanie na zgodny wniosek stron, złożony po zawarciu przez strony zapisu na sąd polubowny, chyba że z treści tego zapisu i okoliczności sprawy wynika, że byłoby to sprzeczne z prawem, zasadami współżycia społecznego lub zmierzałoby to do obejścia prawa, albo zapis na sąd polubowny jest nieważny lub bezskuteczny.”;

103) w art. 1165 po § 1 dodaje się § 1¹ w brzmieniu:

„§ 1¹. Sąd z urzędu odrzuca pozew lub wniosek o wszczęcie postępowania nieprocesowego, jeżeli dotyczy on sporu, który był przedmiotem sprawy umorzonej na podstawie art. 1161¹ § 2”.

Art. 2. W ustawie z dnia z dnia 6 lipca 1982 r. o księgach wieczystych i hipotece (Dz. U. z 2019 r. poz. 2204) wprowadza się następujące zmiany:

- 1) w art. 7 w pkt 3 wyraz „państwowej” zastępuje się wyrazami „rządowej lub samorządowej”;
- 2) w art. 8 wyraz „kasacji” zastępuje się wyrazami „skargi kasacyjnej”.

Art. 3. W ustawie z dnia 29 sierpnia 1997 r. - Ordynacja podatkowa (Dz. U. z 2020 r. poz. 1325 z późn. zm.²) w art. 299 w § 3 pkt 8 otrzymuje brzmienie:

„8) komornikom sądowym w związku z wykonywaniem zadań, o których mowa w art. 3 ust. 3 pkt 1 – 3 oraz w ust. 4 pkt 1a ustawy z dnia 22 marca 2018 r. o komornikach sądowych (Dz. U. z 2021 r. poz. 850 i 1090) oraz administracyjnym organom

² Zmiany tekstu jednolitego niniejszej ustawy zostały ogłoszone w Dz. U. z 2020 r. poz. 1423, 2122, 2123 i 2320 oraz z 2021 r. poz. 71, 694, 802 i 1005.

egzekucyjnym w związku z toczącym się postępowaniem egzekucyjnym lub zabezpieczającym;”.

Art. 4. W ustawie z dnia 13 października 1998 r. o systemie ubezpieczeń społecznych (Dz. U. z 2021 r. poz. 423, 432 i 619) w art. 50 ust. 10 otrzymuje brzmienie:

„10. Dane zgromadzone na kontach, o których mowa w ust. 3, udostępnia się komornikom sądowym, w zakresie niezbędnym do wykonywania zadań, o których mowa w art. 3 ust. 3 pkt 1 – 3 oraz w ust. 4 pkt 1a ustawy z dnia 22 marca 2018 r. o komornikach sądowych (Dz. U. z 2021 r. poz. 850 i 1090), odpłatnie, chyba że przepisy odrębne stanowią inaczej.”.

Art. 5. W ustawie z dnia 27 lipca 2001 r. Prawo o ustroju sądów powszechnych (Dz. U. z 2020 r. poz. 2072) wprowadza się następujące zmiany:

1) w art. 20 po pkt 9 dodaje się pkt 9a w brzmieniu:

„9a) wyznacza jeden sąd rejonowy i jeden sąd okręgowy właściwe do rozpoznawania spraw w europejskim postępowaniu nakazowym oraz w europejskim postępowaniu w sprawie drobnych roszczeń, wszczętych za pośrednictwem systemu teleinformatycznego obsługującego te postępowania;”;

2) w art. 57b:

a) w § 1 dodaje się zdanie drugie w brzmieniu:

„Przez badanie poziomu merytorycznego orzecznictwa rozumie się przede wszystkim sposób formułowania uzasadnień wydawanych orzeczeń, ich zwięzłość, prawidłowość formułowania sądów z uwzględnieniem zasad logiki i doświadczenia życiowego, a także adekwatność przytaczanego orzecznictwa i poglądów doktryny do problemu będącego przedmiotem rozpoznania w sprawie.”,

b) w § 6 wyrazy „art. 65 ustawy z dnia 23 listopada 2002 r. o Sądzie Najwyższym (Dz. U. z 2016 r. poz. 1254, 2103 i 2261, z 2017 r. poz. 38 i 1452 oraz z 2018 r. poz. 3)” zastępuje się wyrazami „art. 97 § 1 ustawy z dnia 8 grudnia 2017 r. o Sądzie Najwyższym (Dz. U. z 2019 r. poz. 825 oraz z 2020 r. poz. 190)”.

Art. 6. W ustawie z dnia 17 czerwca 2004 r. o skardze na naruszenie prawa strony do rozpoznania sprawy w postępowaniu przygotowawczym prowadzonym lub nadzorowanym przez prokuratora i postępowaniu sądowym bez nieuzasadnionej zwłoki (Dz. U. z 2018 r. poz. 75, z 2019 r. poz. 1349) wprowadza się następujące zmiany:

1) w art. 12 ust. 4 otrzymuje brzmienie:

„4. Uwzględniając skargę, sąd na żądanie skarżącego przyznaje od Skarbu Państwa, a w przypadku skargi na przewlekłość postępowania prowadzonego przez komornika - od komornika, sumę pieniężną w wysokości od 2000 do 20 000 złotych. Wysokość sumy pieniężnej, w granicach wskazanych w zdaniu pierwszym, wynosi nie mniej niż 500 złotych za każdy rok dotychczasowego trwania postępowania, niezależnie od tego, ilu etapów postępowania dotyczy stwierdzona przewlekłość postępowania. Sąd może przyznać sumę pieniężną wyższą niż 500 złotych za każdy rok dotychczasowego trwania postępowania, jeżeli sprawa ma szczególne znaczenie dla skarżącego, który swoją postawą nie przyczynił się w sposób zawiniony do wydłużenia czasu trwania postępowania. Na poczet tej sumy zalicza się kwoty przyznane już skarżącemu tytułem sumy pieniężnej w tej samej sprawie. Przyznając skarżącemu sumę pieniężną, sąd wskazuje, jakiego okresu przewlekłości postępowania ona dotyczy. Sumy pieniężnej nie przyznaje się w razie uwzględnienia skargi wniesionej przez Skarb Państwa albo państwowe jednostki sektora finansów publicznych.”;

2) w art. 14 dodaje się ust. 3 w brzmieniu:

„3. W razie odrzucenia skargi na podstawie art. 9 ust. 1 i 2, dalsze skargi tej samej strony dotyczące tego samego postępowania niespełniające wymogów, o których mowa w tym przepisie, pozostawia się w aktach sprawy bez żadnych dalszych czynności. O pozostawieniu skargi i pism związanych z jej wniesieniem zawiadamia się skarżącego tylko raz – przy odrzuceniu skargi.”;

3) w art. 15 dodaje się ust. 3 w brzmieniu:

„3. W razie wystąpienia przez stronę z pozwem o roszczenie, o którym mowa w ust. 1, należne odszkodowanie lub zadośćuczynienie pomniejsza się o wysokość sum przyznanych na podstawie art. 12 ust. 4 za ten sam okres.”.

Art. 7. W ustawie z 28 lipca 2005 r. o kosztach sądowych w sprawach cywilnych (Dz. U. z 2020 r. poz. 755, 807, 956 i 2186 oraz z 2021 r. poz. 1080) wprowadza się następujące zmiany:

1) w art. 79 w ust. 1 w pkt 3 w lit d kropkę zastępuje się średnikiem, po którym dodaje się pkt 4 w brzmieniu:

„4) jedną czwartą uiszczonej opłaty od pozwu – w razie umorzenia postępowania na zgodny wniosek stron przed sądem pierwszej instancji, w następstwie zawarcia przez strony zapisu na sąd polubowny.”;

2) w art. 89a wprowadza się następujące zmiany:

a) ust. 2 otrzymuje brzmienie:

„2. W terminie tygodnia od dnia otrzymania zlecenia sporządzenia opinii biegły może zażądać wynagrodzenia lub zwrotu wydatków w innej wysokości. Jeżeli strony zgodzą się na żądanie biegłego i zostanie uiszczona odpowiednia zaliczka, przewodniczący zleci biegłemu sporządzenie opinii za wynagrodzeniem lub ze zwrotem wydatków żądanymi przez biegłego. Zgoda obu stron nie jest wymagana, jeżeli jedna z nich uiszczy w określonym przez sąd terminie wymaganą zaliczkę, a łączna wysokość wynagrodzenia i zwrotu wydatków żądanych przez biegłego nie przekracza 5 000 zł.”,

b) po ust. 3 dodaje się ust. 4 w brzmieniu:

„4. W razie braku przesłanek do zlecenia biegłemu sporządzenia opinii na zasadach przewidzianych w ust. 2, sporządzenie opinii zleca się za wynagrodzeniem lub zwrotem wydatków ustalonymi zgodnie z art. 89.”;

3) w art. 89b ust. 2 otrzymuje brzmienie:

„2. Zlecając biegłemu sporządzenie opinii przewodniczący może określić biegłemu termin do zgłoszenia żądania ustalenia wynagrodzenia lub zwrotu wydatków w określonej kwocie. Jeżeli strony zgodzą się na żądanie biegłego i zostanie uiszczona odpowiednia zaliczka, przewodniczący zleci biegłemu sporządzenie opinii za wynagrodzeniem lub ze zwrotem wydatków żądanymi przez biegłego. Zgoda obu stron nie jest wymagana, jeżeli jedna z nich uiszczy w określonym przez sąd terminie wymaganą zaliczkę, a łączna wysokość wynagrodzenia i zwrotu wydatków biegłego nie przekracza 5 000 zł. Przepis art. 89a ust. 4 stosuje się odpowiednio.”;

4) w art. 89c ust. 2 otrzymuje brzmienie:

„2. Jeżeli opinia zawiera rażące błędy albo nie odpowiada treści zlecenia, wynagrodzenie ani zwrot wydatków nie przysługują.”;

5) w art. 93a wyrazy „§ 2 zdanie drugie” zastępuje się wyrazami „§ 3”;

6) w art. 95 w ust. 1 pkt 7 wyrazy „organizacji społecznych” zastępuje się wyrazami „organizacji pozarządowych”;

7) w art. 104 w ust. 2 wyrazy „organizacjom społecznym” zastępuje się wyrazami „organizacjom pozarządowym”;

8) po art. 105 dodaje się art. 105a w brzmieniu:

„Art. 105a. Jeżeli wniosek o zwolnienie od kosztów sądowych zgłoszony przed upływem terminu do opłacenia pisma został prawomocnie zwrócony, przewodniczący

wzywa stronę do opłacenia złożonego pisma, na podstawie art. 130 ustawy z dnia 17 listopada 1964 r. - Kodeks postępowania cywilnego. Ponowny wniosek o zwolnienie od tych samych kosztów jest niedopuszczalny i pozostawia się go w aktach sprawy bez żadnych dalszych czynności. Przepisy art. 107 ust. 2 i art. 112 ust. 4 stosuje się odpowiednio.”;

9) w art. 107 ust. 2 otrzymuje brzmienie:

„2. Ponowny wniosek oparty na tych samych okolicznościach jest niedopuszczalny i pozostawia się go w aktach sprawy bez żadnych dalszych czynności. To samo dotyczy pism związanych z jego wniesieniem. O pozostawieniu wniosku i pism związanych z jego wniesieniem zawiadamia się stronę wnoszącą tylko raz - przy złożeniu pierwszego pisma.”.

Art. 8. W ustawie z dnia 5 listopada 2009 r. o spółdzielczych kasach oszczędnościowo-kredytowych (Dz. U. z 2020 r. poz. 1643 i 1639 oraz z 2021 r. poz. 432 i 815) w art. 9f w ust. 1 pkt 15 otrzymuje brzmienie:

„15) na żądanie komornika sądowego w związku z wykonywaniem zadań, o których mowa w art. 3 ust. 3 pkt 1 – 3 oraz w ust. 4 pkt 1a ustawy z dnia 22 marca 2018 r. o komornikach sądowych (Dz. U. z 2021 r. poz. 850 i 1090);”.

Art. 9. W ustawie z dnia z dnia 8 marca 2013 r. o przeciwdziałaniu nadmiernym opóźnieniom w transakcjach handlowych (Dz. U. z 2021 r. poz. 424) po art. 9 dodaje się art. 9a w brzmieniu:

„Art. 9a. W transakcjach handlowych, zastrzeżenie umowne zakazujące wierzycielowi zbywania wierzytelności, o którym mowa w art. 509 § 1 ustawy z dnia z dnia 23 kwietnia 1964 r. – Kodeks cywilny, staje się bezskuteczne, jeżeli zapłata nie nastąpiła w ciągu 90 dni od terminu określonego w umowie.”.

Art. 10. W ustawie z dnia 10 lipca 2015 r. o zmianie ustawy - Kodeks cywilny, ustawy - Kodeks postępowania cywilnego oraz niektórych innych ustaw (Dz. U. poz. 1311 z późn. zm.³⁾) w art. 21 wprowadza się następujące zmiany:

1) po ust. 7 dodaje się ust. 7a w brzmieniu:

³⁾ Zmiany niniejszej ustawy zostały ogłoszone w Dz. U. z 2015 r. poz. 1513, z 2016 r. poz. 178, 394, 615 i 1358 oraz z 2019 r. poz. 1469.

„7a. Przepisy art. 804¹, art. 824 § 1 pkt 4 i § 1¹ ustawy zmienianej w art. 2 stosuje się do postępowań wszczętych i niezakończonych przed dniem wejścia w życie niniejszej ustawy.”;

2) dodaje się ust. 11 w brzmieniu:

„11. Przepisy art. 967, art. 968 § 2, art. 1024 § 3, art. 1035, art. 1037, art. 1040 § 2, art. 1040¹ ustawy zmienianej w art. 2, w brzmieniu nadanym niniejszą ustawą, stosuje się do egzekucji z nieruchomości wszczętej po wejściu w życie niniejszej ustawy, niezależnie od daty wszczęcia postępowania egzekucyjnego.”.

Art. 11. W ustawie z dnia 11 września 2015 r. o działalności ubezpieczeniowej i reasekuracyjnej (Dz. U. z 2021 r. poz. 1130) w art. 10 dodaje się ust. 3 w brzmieniu:

„3. Przelew wierzytelności nie wpływa na właściwość sądu.”.

Art. 12. W ustawie z dnia 28 lutego 2018 r. o kosztach komorniczych (Dz. U. z 2021 r. poz. 210) wprowadza się następujące zmiany:

1) w art. 41 dodaje się ust. 3 w brzmieniu:

„3. Oplatę, o której mowa w ust. 2, komornik pobiera także w przypadku ustalenia aktualnego adresu zamieszkania w sposób przewidziany w art. 3a ust. 1a ustawy z dnia 22 marca 2018 r. o komornikach sądowych. Przepisu art. 22 ust. 1 nie stosuje się.”;

2) w art. 52 dodaje się ust. 4 w brzmieniu:

„4. Przepis art. 1035 ustawy zmienianej w art. 49, w brzmieniu nadanym niniejszą ustawą, stosuje się do egzekucji z nieruchomości wszczętej po wejściu w życie niniejszej ustawy, niezależnie od daty wszczęcia postępowania egzekucyjnego.”.

Art. 13. W ustawie z dnia 22 marca 2018 r. o komornikach sądowych (Dz. U. z 2021 r. poz. 850 i 1090) wprowadza się następujące zmiany:

1) w art. 3 w ust. 5 wyrazy „1 i 2” zastępuje się wyrazami „1 – 2”;

2) w art. 3a wprowadza się następujące zmiany:

a) po ust. 1 dodaje się ust. 1a w brzmieniu:

„1a. Jeżeli z informacji posiadanych przez komornika przed próbą doręczenia wynika, że podany adres jest nieaktualny, komornik doręcza pismo adresatowi pod znanym mu adresem, o ile jest właściwy do dokonania doręczenia, albo sporządza stosownej treści protokół. Przepisy ust. 4 i 5 stosuje się odpowiednio.”,

b) ust. 3 otrzymuje brzmienie:

„3. Jeżeli próba doręczenia okaże się bezskuteczna, a zgodnie z ustaleniami komornika adresat zamieszkuje pod podanym adresem, w oddawczej skrzynce pocztowej adresata, w drzwiach lub w innym odpowiednim miejscu umieszcza się zawiadomienie o podjętej próbie doręczenia wraz z informacją o możliwości odbioru pisma w kancelarii komornika oraz pouczeniem, że należy je odebrać w terminie 14 dni od dnia umieszczenia zawiadomienia. Jeżeli pod wskazanym adresem zastano dorosłego domownika adresata, komornik może doręczyć pismo temu domownikowi, chyba że z posiadanych informacji wynika, że pismo powinno zostać doręczone do rąk własnych adresata. W przypadku bezskutecznego upływu terminu do odbioru pisma, pismo uważa się za doręczone w ostatnim dniu tego terminu, a komornik zwraca pismo podmiotowi zlecającemu doręczenie informując go o dokonanych ustaleniach oraz o dacie doręczenia.”;

3) w art. 3b dodaje się zdanie trzecie w brzmieniu:

„Komornik może także korzystać z informacji posiadanych z urzędu, jeżeli aktualny adres zamieszkania adresata jest mu znany.”;

4) w art. 9 w ust. 2 wyrazy „1 i 2” zastępuje się wyrazami „1 – 2”;

5) w art. 166 ust. 4 otrzymuje brzmienie:

„4. Sąd, rozpoznając sprawę w ramach nadzoru judykacyjnego, w przypadku stwierdzenia rażącej obrazy przepisów, niezależnie od innych uprawnień, wytyka uchybienie komornikowi. Przed wytknięciem uchybienia sąd poucza komornika o możliwości złożenia na piśmie wyjaśnień w terminie 7 dni. Wytknięcie uchybienia wymaga uzasadnienia, a odpis postanowienia, w którym je zawarto, doręcza się komornikowi. W przypadku gdy uchybienie wytknął sąd pierwszej instancji, a sprawa, w której wytknięto uchybienie, jest przedmiotem postępowania odwoławczego, sąd drugiej instancji może z urzędu zmienić treść wytknięcia lub je uchylić.”.

Art. 14. W ustawie z dnia 4 lipca 2019 r. o zmianie ustawy - Kodeks postępowania cywilnego oraz niektórych innych ustaw (Dz. U. poz. 1469 i 2089 oraz z 2020 r. poz. 1086) wprowadza się następujące zmiany:

1) w art. 9 ust. 4 otrzymuje brzmienie:

„4. Do rozpoznania środków odwoławczych wniesionych i nierozpoznanych przed dniem wejścia w życie niniejszej ustawy stosuje się przepisy o środkach odwoławczych ustawy zmienianej w art. 1, w brzmieniu dotychczasowym.”;

2) w art. 11 ust. 1 otrzymuje brzmienie:

„1. Sprawy:

1) w których przed dniem wejścia w życie niniejszej ustawy wydano nakaz zapłaty w postępowaniu upominawczym;

2) w których przed dniem wejścia w życie niniejszej ustawy stwierdzono podstawy do wydania nakazu zapłaty w postępowaniu nakazowym;

3) wszczęte przed dniem wejścia w życie niniejszej ustawy rozpoznawane w elektronicznym postępowaniu upominawczym

- do czasu zakończenia postępowania w danej instancji podlegają rozpoznaniu zgodnie z przepisami części pierwszej księgi pierwszej tytułu VII działu V ustawy zmienianej w art. 1, w brzmieniu dotychczasowym.”.

Art. 15. 1. Do spraw wszczętych i niezakończonych przed dniem wejścia w życie niniejszej ustawy stosuje się przepisy ustawy zmienianej w art. 1 w brzmieniu nadanym niniejszą ustawą.

2. W sprawach wszczętych i niezakończonych przed dniem wejścia w życie niniejszej ustawy zachowują moc czynności dokonane zgodnie z przepisami ustawy zmienianej w art. 1 w brzmieniu dotychczasowym.

3. Przepis art. 17 pkt 4 ustawy zmienianej w art. 1, w brzmieniu nadanym niniejszą ustawą, stosuje się do spraw wszczętych po wejściu w życie niniejszej ustawy. W sprawach wszczętych i niezakończonych przed dniem wejścia w życie ustawy rozpoznawanych przed sądem rejonowym przepis ten stosuje się tylko jeżeli po dniu wejścia w życie ustawy doszło do rozszerzenia powództwa lub wytoczenia przez pozwanego powództwa wzajemnego,

4. Przepis art. 98 ustawy zmienianej w art. 1, w brzmieniu nadanym niniejszą ustawą, stosuje się także do kosztów powstałych w trakcie rozpoznawania sprawy przed sądem danej instancji przed dniem wejścia w życie niniejszej ustawy, o ile do dnia wejścia w życie ustawy nie doszło do zamknięcia rozprawy przed tym sądem.

5. Przepisy art. 458¹⁴ - 458¹⁶ oraz art. 569 § 1 ustawy zmienianej w art. 1, w brzmieniu nadanym niniejszą ustawą, stosuje się do postępowań wszczętych po wejściu w życie niniejszej ustawy.

6. Jeżeli w dniu wejścia w życie przepisów ustawy zmienianej w art. 1 w brzmieniu nadanym niniejszą ustawą nie upłynął wyznaczony przez sąd termin do wykonania zobowiązania albo podjęcia innych czynności, czynność dokonaną przez adresata po dniu wejścia w życie niniejszej ustawy z zachowaniem terminu uważa się za skuteczną zarówno wtedy, gdy czyni ona zadość treści zobowiązania i przepisom ustawy zmienianej w art. 1 w

brzmieniu dotychczasowym, jak i w przypadku gdy została dokonana zgodnie z treścią przepisów ustawy zmienianej w art. 1 w brzmieniu nadanym niniejszą ustawą.

7. Przepisy art. 357 § 2², § 2³, § 3 i § 5, art. 387 § 1, § 1¹ i § 2, art. 398²³ § 1¹ oraz art. 518¹ § 3², § 4 pkt 2 ustawy zmienianej w art. 1, w brzmieniu nadanym niniejszą ustawą, stosuje się do orzeczeń wydanych po wejściu w życie niniejszej ustawy.

8. Jeżeli na skutek zmiany przepisów ustawy zmienianej w art. 1 doszło do zmiany sądu właściwego do rozpoznania zażalenia, sąd dotychczas właściwy przekaze zażalenia wniesione i nierozpoznane do dnia wejścia w życie niniejszej ustawy sądowi właściwemu do ich rozpoznania zgodnie z przepisami ustawy zmienianej w art. 1 w brzmieniu nadanym niniejszą ustawą. Przepis art. 395 § 1 ustawy zmienianej w art. 1 w brzmieniu nadanym niniejszą ustawą stosuje się.

9. W sprawach rozpoznawanych przez sąd drugiej instancji w postępowaniu uproszczonym po wejściu w życie niniejszej ustawy przepis art. 505¹² § 1¹ ustawy zmienianej w art. 1 niniejszej ustawy stosuje się, jeżeli wartość przedmiotu sporu nie przekracza czterech tysięcy złotych, niezależnie od daty wydania wyroku przez sąd pierwszej instancji.

10. Przepisy art. 940, art. 941 oraz art. 985 § 1¹ ustawy zmienianej w art. 1, w brzmieniu nadanym niniejszą ustawą, stosuje się do egzekucji z nieruchomości wszczętych po wejściu w życie niniejszej ustawy.

11. Przepisy art. 1025 § 1 pkt 2¹ i § 3¹, art. 1029 § 3 oraz art. 1033 § 2 ustawy zmienianej w art. 1, w brzmieniu nadanym niniejszą ustawą, stosuje się do planów podziału sporządzanych po wejściu w życie niniejszej ustawy.

Art. 16. 1. Przepis art. 57b § 1 ustawy zmienianej w art. 5, w brzmieniu nadanym niniejszą ustawą, stosuje się do ocen kandydatów na wolne stanowisko sędziowskie sporządzanych po wejściu w życie niniejszej ustawy.

2. Określony w art. 57b § 6 ustawy zmienianej w art. 5, w brzmieniu nadanym niniejszą ustawą, wymóg dołączenia odpisów dokumentów do oceny kwalifikacji kandydata stosuje się także do znajdujących się w aktach osobowych dokumentów dotyczących wytknięcia uchybienia, o których mowa w art. 65 ustawy z dnia 23 listopada 2002 r. o Sądzie Najwyższym (Dz. U. z 2016 r. poz. 1254 z późn. zm.⁴)).

⁴) Zmiany tekstu jednolitego wymienionej ustawy zostały ogłoszone w Dz. U. z 2016 r. poz. 2103, 2261, z 2017 r. poz. 38, 1452 i 2002 oraz z 2018 r. poz. 3.

Art. 17. Przepisy ustawy zmienianej w art. 6 w brzmieniu nadanym niniejszą ustawą stosuje się do skarg wnoszonych po wejściu w życie niniejszej ustawy.

Art. 18. 1. W sprawach wszczętych i niezakończonych przed dniem wejścia w życie niniejszej ustawy przepis art. 79 ust. 1 pkt 4 ustawy zmienianej w art. 7 stosuje się w razie wydania postanowienia o umorzeniu postępowania po wejściu w życie niniejszej ustawy.

2. Przepisy art. 89a – i 89b ustawy zmienianej w art. 7 w brzmieniu nadanym niniejszą ustawą stosuje się, o ile w sprawie nie upłynął jeszcze określony przez sąd termin do wniesienia zaliczki na poczet wynagrodzenia i wydatków biegłego albo do wyznaczenia tego terminu jeszcze nie doszło.

Art. 19. Przepis ustawy zmienianej w art. 9 stosuje się do należności, których termin wymagalności nastąpił po wejściu w życie niniejszej ustawy.

Art. 20. Przepisy ustaw zmienianych w art. 10, art. 14 oraz przepis art. 52 ust. 4 ustawy zmienianej w art. 12 stosuje się do postępowań wszczętych i niezakończonych przed dniem wejścia w życie niniejszej ustawy. Czynności dokonane przed tą datą zgodnie z przepisami dotychczasowymi pozostają w mocy.

Art. 21. Przepis art. 41 ust. 3 ustawy zmienianej w art. 12 oraz przepisy art. 3a i art. 3b ustawy zmienianej w art. 13, w brzmieniu nadanym niniejszą ustawą, stosuje się do czynności dokonanych po wejściu w życie niniejszej ustawy.

Art. 22. Ustawa wchodzi w życie po upływie 3 miesięcy od dnia jej ogłoszenia, z wyjątkiem art. 5 pkt 1, który wchodzi w życie po upływie 9 miesięcy od dnia ogłoszenia.

*Opracowano pod względem prawnym,
legislacyjnym i redakcyjnym*

Andrzej Vertun

Sędzia - Zastępca Dyrektora

Departamentu Legislacyjnego Prawa Cywilnego

(podpisano elektronicznie)

UZASADNIENIE

Uwagi ogólne

Ustawą z dnia 4 lipca 2019 r. o zmianie ustawy – Kodeks postępowania cywilnego oraz niektórych innych ustaw (Dz. U. z 2020 poz. 1575 i 1578, z 2021 r. poz. 11), dalej: ustawa nowelizująca z dnia 4 lipca 2019 r., znowelizowano szereg przepisów ustawy z dnia 17 listopada 1964 r. – Kodeks postępowania cywilnego, dalej: k.p.c., między innymi z zakresu postępowania rozpoznawczego, odwoławczego oraz egzekucyjnego. Nowelizacja miała charakter wielopłaszczyznowy, a jej głównym celem było wprowadzenie instrumentów pozwalających na sprawne zarządzanie postępowaniem cywilnym. W trakcie, jakkolwiek krótkiego obowiązywania ustawy – większość przepisów weszła w życie 7 listopada 2019 r., ujawniły się kwestie wymagające ponownego przeanalizowania zaproponowanych rozwiązań. Wątpliwości zgłaszane przez środowiska orzecznicze, ale też dostrzeżone przez samych projektodawców, wymagały podjęcia prac zmierzających do ich wyeliminowania. Projekt zmierza do uproszczenia obowiązujących procedur, co przełoży się na zmniejszenie obciążenia sądów pracą i skrócenie czasu trwania postępowań. Celem zmian jest także ułatwienie stronom i pełnomocnikom kontaktu z sądem, ułatwienie konsumentom dochodzenia swoich praw na drodze sądowej oraz wypełnienie luk w obowiązującym prawie.

I. Zmiany w ustawie z dnia 17 listopada 1964 r. – Kodeks postępowania cywilnego (Dz. U. z 2020 poz. 1575 z późn. zm.), dalej: k.p.c.

1. Dotychczasowy próg wartość przedmiotu sporu decydującej o własności rzeczowej sądu okręgowego obowiązuje od 5 lutego 2005 r., zatem ponad 16 lat. W międzyczasie Polska przystąpiła do Unii Europejskiej, a wszelkie współczynniki gospodarcze, w tym wartość PKB

oraz wysokość przeciętnego wynagrodzenia w gospodarce narodowej, istotnie wzrosła. Na przestrzeni tych kilkunastu lat zachodziły też naturalne procesy inflacyjne, które w sposób stanowczy przełożyły się na ceny dóbr i usług, co sprawiło, że dotychczas ustalony próg właściwości rzeczowej stracił na aktualności. Dla przykładu tylko warto podnieść, że ustalone w dniu 1 stycznia 2005 r. minimalne wynagrodzenie za pracę wynosiło 849 zł miesięcznie (Dz. U. z 2004 r. Nr 201, poz. 2062), zaś aktualnie jest to 2800 zł miesięcznie (Dz. U. z 2020 r. poz. 1596), a więc ponad trzy razy więcej. Z kolei w omawianym okresie przeciętne miesięczne wynagrodzenie w gospodarce narodowej wzrosło z 2 380,29 zł w 2005 r. do 4 512,41 zł w 2020 r. Daleko idące zmiany wartości odnotowano także na gruncie PKB, który w 2004 r. wynosił 885,3 mld zł (M.P. z 2005 r. Nr 30 poz. 431), zaś w 2019 r. – 2 273,6 mld zł (M.P. z 2020 r. poz. 415). Także w tym obszarze odnotowano więc wzrost na poziomie 2,5 – krotnym. Powyższe uzasadnia zmianę **art. 17 pkt 4 k.p.c.** i podniesienie wartości przedmiotu sporu, która stanowi o rozpoznaniu sprawy przez sąd okręgowy jako właściwy rzeczowo w pierwszej instancji. Uzasadnieniem takiego rozwiązania jest też stale rosnąca dynamika wzrostu wpływu spraw do sądów okręgowych przy jednoczesnym zauważalnym zmniejszeniu tej dynamiki w odniesieniu do sądów rejonowych. Jednocześnie brak jest racjonalnych przesłanek dla pozostawiania wszystkich spraw o uzgodnienie treści księgi wieczystej z rzeczywistym stanem prawnym w sądach rejonowych. Wartość przedmiotu sporu w tych sprawach jest na ogół duża, podobnie jak znaczenie zapadającego rozstrzygnięcia dla samych stron. Także poziom komplikacji tych spraw, obejmujących niekiedy konieczność zbadania ważności dokonywanych rozporządzeń, przemawia za przekazaniem tych spraw sądom okręgowym. W międzyczasie odpadły też przesłanki związane z tym, że to sądy rejonowe prowadzą księgi wieczyste. W praktyce bowiem doszło z jednej strony do elektronizacji tych ksiąg, z drugiej zaś strony – do przekazania ich prowadzenia niektórym tylko sądom rejonowym w ramach właściwości poszczególnych sądów okręgowych.

2. Zdaniem projektodawcy konieczne jest doprecyzowanie okoliczności, które nie powinny być zaliczane do katalogu wywołujących uzasadnioną wątpliwość co do bezstronności sędziego w danej sprawie. Tego typu okolicznością jest udzielanie przez sąd pouczeń. Co do zasady bowiem pouczenia udzielane przez sąd mają na celu zrównoważenie pozycji prawnej stron w procesie, w sytuacji gdy jedna z nich nie jest zastępowana przez zawodowego pełnomocnika, a zachodzi uzasadniona potrzeba udzielenia pouczeń. Z kolei gwarancyjna funkcja art. 156¹ k.p.c. zakłada zakaz zaskakiwania stron rozstrzygnięciem, co jest wyrazem zapewnienia prawa do rzetelnego procesu. W ocenie projektodawcy konieczne

jest zaakcentowanie w **art. 49 § 2 k.p.c.**, że pouczenia udzielane przez sąd, , nie mogą być uznawane za przejaw stronniczości sędziego.

3. Ustawa z dnia 4 lipca 2019 r. o zmianie ustawy – Kodeks postępowania cywilnego oraz niektórych innych ustaw (Dz. U. z 2019 r. poz. 1469, poz. 2089; z 2020 r. poz. 1086), dalej: ustawa nowelizująca z dnia 4 lipca 2019 r., wprowadziła do systemu prawa cywilnego procesowego zakaz nadużycia prawa procesowego przez stronę. Wyrazem kontynuacji tego kierunku jest poszerzenie katalogu niedopuszczalnych wniosków o wyłączenie sędziego. Celem proponowanej w **art. 53¹ § 1 k.p.c.** zmiany jest wyeliminowanie praktyki masowego składania wniosków o wyłączenie wszystkich sędziów danego wydziału, czy nawet całego sądu, również gdy sędziowie ci nie są w żaden sposób zaangażowani w prowadzenie sprawy. Przyjęcie, że niedopuszczalne jest złożenie wniosku o wyłączenie sędziego, który nie jest członkiem składu orzekającego, powinno przyczynić się do przyspieszenia postępowań.

4. Obecnie w orzecznictwie wielu sądów przyjmuje się, że organ władzy publicznej podejmujący za stronę czynności procesowe, zobowiązany jest do przedłożenia oryginału lub poświadczonych odpowiednio kopii np. aktu powołania lub innego aktu równorzędnego, wykazującego pełnienie określonej funkcji. Dodatkowo organ taki jest zmuszony, jeżeli nie jest reprezentowany przez zawodowego pełnomocnika, do poniesienia kosztów w postaci opłaty notarialnej za poświadczenie wyżej wymienionych dokumentów.

W praktyce opłata taka obciąża Skarb Państwa, a w przypadku prowadzenia wielu postępowań, w tym egzekucyjnych, łączny koszt poświadczanych notarialnie dokumentów jest znaczny. Należy przy tym zaznaczyć, że z perspektywy funkcjonowania państwa czynności te są całkowicie zbędne i irracjonalne, albowiem u podstaw funkcjonowania organów władzy publicznej (tu sądów) powinno stać założenie, że dysponują one aktualnymi informacjami na temat tego kto i jakie funkcje w tych organach wykonuje.

Z tego też względu projektodawca zdecydował się na wprowadzenie regulacji, zgodnie z którą w przypadku podejmowania czynności procesowych za stronę przez organ władzy publicznej, przedłożenie aktu powołania lub innego aktu równorzędnego potwierdzającego powierzenie określonej osobie pełnienia funkcji tego organu nie będzie wymagane, jeżeli stwierdzenie tego faktu możliwe jest na podstawie informacji powszechnie dostępnych, w szczególności udostępnionych w Biuletynie Informacji Publicznej. Wiąże się to z treścią art. 7 ust. 1 pkt 1 ustawy z dnia 6 września 2001 r. o dostępie do informacji publicznej (Dz. U. z 2019 r. poz. 1429 z późn. zm.), z którego wynika, że udostępnianie informacji publicznych następuje

w drodze ich ogłaszania w Biuletynie Informacji Publicznej. Tym samym, jeśli coś ma charakter informacji publicznej, z założenia winno być brane pod uwagę przez organy procesowe. W zakresie docierania przez sąd do tych informacji przyjęto mechanizm, zgodnie z którym organ powołujący się na dane w Biuletynie Informacji Publicznej powinien wskazać w pierwszym piśmie procesowym źródło informacji, z których wynika umocowanie określonej osoby do działania w imieniu organu (proj. **art. 68 § 3 k.p.c.**). Po wskazaniu źródła, informacje takie winny mieć status informacji publicznie dostępnych, do których sąd sięga z własnej inicjatywy (analogicznie, jak ma to już miejsce na gruncie art. 228 § 2 k.p.c.). Odnosząc się zaś do samego pojęcia „organ władzy publicznej” użytego w projektowanym przepisie, wskazać należy, że w ocenie projektodawcy przystaje on bardziej do współczesnych realiów prawnych niż pojęcie „państwowej jednostki organizacyjnej”. Warto także zwrócić uwagę, że sama Konstytucja RP konsekwentnie posługuje się pojęciem władzy publicznej.

5. Zmiany mają charakter porządkujący.

(a) Zastąpienie w **§ 3 art. 87 k.p.c.** wyrazów „organizacji społecznej” wyrazami „organizacji pozarządowej” realizuje postulat petycji BKSP-145-IX-75/20 skierowanej do Sejmu RP. Co prawda pojęcia organizacji społecznej i organizacji pozarządowej nie są tożsame zakresowo, to jednak w przypadku pierwszej z wymienionych kategorii organizacji nie są one w żaden sposób definiowane na gruncie Kodeksu postępowania cywilnego, jak ma to miejsce w odniesieniu do organizacji społecznych wymienionych w art. 5 § 2 pkt 5 ustawy z dnia 14 czerwca 1960 r. Kodeks postępowania administracyjnego (Dz. U. z 2020 r. poz. 256 , 695 i 1298). Przeciwnie, kodeks postępowania cywilnego odwołuje się wprost do pojęcia organizacji pozarządowych. Ustawą z dnia 16 września 2011 r. o zmianie ustawy - Kodeks postępowania cywilnego oraz niektórych innych ustaw (Dz. U. Nr 233, poz. 1381) zdefiniowano uprawnienia procesowe organizacji pozarządowych (art. 61 § 1 k.p.c.). Proponowana zmiana art. 87 § 3 k.p.c. dostosuje treść tego przepisu do terminologii Kodeksu postępowania cywilnego, w szczególności art. 61 - 63 k.p.c. Jednocześnie katalog podmiotów, mających na celu udzielanie pomocy rodzinie, uprawnionych do działania w charakterze pełnomocnika strony w sprawach o ustalenie i zaprzeczenie pochodzenia dziecka oraz o alimenty, pozostanie bez zmian.

(b) W odniesieniu do proj. **art. 87 § 5¹ k.p.c.** zmiana została szerzej omówiona w komentarzu do projektowanego art. 88 k.p.c. zdania drugiego – w kolejnym punkcie uzasadnienia.

6. Zgodnie z art. 86 ustawy z dnia 17 listopada 1964 r. – Kodeks postępowania cywilnego (Dz. U. z 2019 r. poz. 1460, z późn. zm., dalej „k.p.c.”) strony i ich organy lub przedstawiciele ustawowi mogą działać przed sądem osobiście lub przez pełnomocników. W myśl art. 88 k.p.c., pełnomocnictwo może być albo procesowe – bądź to ogólne, bądź do prowadzenia poszczególnych spraw – albo do niektórych tylko czynności procesowych. Należy zatem wyróżnić pełnomocnictwo procesowe, które dzieli się na pełnomocnictwo ogólne oraz do prowadzenia poszczególnych spraw, jak też pełnomocnictwo do niektórych tylko czynności procesowych. Z istoty pełnomocnictwa procesowego ogólnego oraz do prowadzenia poszczególnych spraw wynika, iż pełnomocnik jest upoważniony nie tylko do dokonywania czynności procesowych, ale także do przyjmowania przez niego czynności procesowych sądu i strony przeciwnej (reprezentacja bierna). Treść art. 96 i art. 109 ustawy z dnia 23 kwietnia 1964 r. – Kodeks cywilny (Dz. U. z 2020 r. poz. 1740) pozwala na przyjęcie, iż umocowanie do dokonania czynności procesowej obejmuje także umocowanie pełnomocnika w zakresie reprezentacji biernej. Pełnomocnik procesowy jest więc upoważniony do przyjmowania czynności dokonywanych przez inne podmioty w związku z tą czynnością, do której został upoważniony, co odnosi się także do przyjmowania pism sądowych (zob. W. Siedlecki, Glosa do wyroku Sądu Najwyższego z 22 września 1982 r., II CR 177/82, OSP 1983, Nr 6, s. 299). Natomiast pełnomocnictwo do niektórych tylko czynności procesowych nie jest pełnomocnictwem procesowym w rozumieniu k.p.c., mimo umieszczenia wskazanej regulacji w dziale V zatytułowanym „Pełnomocnicy procesowi”. W praktyce powszechnie przyjmuje się, że jednym z pełnomocnictw do niektórych tylko czynności procesowych w rozumieniu art. 88 k.p.c. jest pełnomocnictwo do doręczeń. Ustanowienie pełnomocnika do doręczeń, czyli faktycznie osoby upoważnionej do odbioru pism sądowych, czyni taką osobę adresatem pism przeznaczonych dla strony ze wszystkimi skutkami przewidzianymi w przepisach o doręczeniach wobec osób fizycznych (zob. Sąd Najwyższy w postanowieniu z 23 czerwca 2005 r., III CZ 55/05, Legalis Nr 111388 oraz w postanowieniu z 15 września 2004 r., III CZ 64/04, Legalis Nr 66634). Pełnomocnictwo do doręczeń może być udzielone w każdej sprawie cywilnej. W niektórych przypadkach, gdy sądowe postępowanie cywilne toczy się z udziałem strony mającej miejsce zamieszkania lub zwykłego pobytu albo siedzibę za granicą, a strona ta nie ustanowiła pełnomocnika procesowego do prowadzenia sprawy zamieszkałego w Rzeczypospolitej Polskiej, udzielenie pełnomocnictwa do doręczeń jest obowiązkowe. W myśl bowiem np. art. 1135⁵ § 1 k.p.c., strona, która nie ma miejsca zamieszkania lub zwykłego pobytu albo siedziby w Rzeczypospolitej Polskiej lub w innym państwie członkowskim Unii

Europejskiej, jeżeli nie ustanowiła pełnomocnika do prowadzenia sprawy zamieszkałego w Rzeczypospolitej Polskiej, jest obowiązana wskazać pełnomocnika do doręczeń w Rzeczypospolitej Polskiej. Z punktu widzenia prawidłowej legislacji i pełnej jasności regulacji przepisy k.p.c. w zakresie pełnomocnictwa do doręczeń wymagają ujednoczenia i doprecyzowania. Przede wszystkim wymaga wskazania, iż pełnomocnictwo do odbioru pism sądowych, czyli faktycznie pełnomocnictwo do doręczeń, może być jednym z pełnomocnictw do niektórych tylko czynności procesowych w postępowaniu cywilnym. Zmiana w tym zakresie przewiduje dodanie w art. 88 k.p.c. zdania drugiego w brzmieniu: „Pełnomocnictwo do niektórych czynności procesowych może obejmować upoważnienie do odbioru pism sądowych (pełnomocnictwo do doręczeń)”. W konsekwencji, dla uniknięcia wątpliwości, kto może zostać ustanowiony pełnomocnikiem do doręczeń, proponuje się wyraźnie wskazać, że ograniczenia dotyczące zdolności do bycia pełnomocnikiem, o których mowa w § 1-5 art. 87 k.p.c., nie dotyczą pełnomocnika do doręczeń, który uprawniony jest tylko do odbioru pism sądowych (dodany **§ 5¹ art. 87 k.p.c.**).

7. Zgodnie z art. 129 § 2 k.p.c. zamiast oryginału dokumentu strona może złożyć odpis dokumentu, jeżeli jego zgodność z oryginałem została poświadczona przez notariusza albo przez występującego w sprawie pełnomocnika strony będącego adwokatem, radcą prawnym, rzecznikiem patentowym lub radcą Prokuraturii Generalnej Rzeczypospolitej Polskiej. W świetle tego przepisu wydaje się zbędne odmienne regulowanie analogicznych zagadnień w treści art. 89 § 1 k.p.c. W związku z tym projektodawca zdecydował się na wyeliminowanie z treści tego przepisu normy, zgodnie z którą adwokat, radca prawny, rzecznik patentowy, a także radca Prokuraturii Generalnej Rzeczypospolitej Polskiej mogą sami uwierzytelnić odpis udzielonego im pełnomocnictwa oraz odpisy innych dokumentów wykazujących ich umocowanie, przy jednoczesnym wskazaniu, że zastosowanie ma przepis art. 129 § 2 k.p.c. Eliminuje to również sytuacje, w których pełnomocnik będący substytutem nie mógł poświadczyc za zgodność pełnomocnictwa udzielonego pełnomocnikowi udzielającemu dalszego pełnomocnictwa. Proponowana zmiana ma także na celu wyeliminowanie wątpliwości co do wykładni przepisów w sytuacji, gdy jeden dokument pełnomocnictwa obejmuje pełnomocnictwo udzielone dwóm lub większej liczbie adwokatów albo radców prawnych.

8. W obowiązującym brzmieniu **art. 98 § 1¹ k.p.c.** zakłada, że odsetki od kosztów procesu należą się z mocy prawa. W praktyce orzecniczej powstała wątpliwość czy

rozstrzygnięcie o odsetkach winno zostać wyrzeczone w sentencji orzeczenia. Proponowana zmiana, zakładająca, że o obowiązku zapłaty odsetek sąd orzeka z urzędu, ma charakter uściślający. Jednocześnie rozstrzyga występujące w praktyce rozbieżności interpretacyjne, albowiem brak jest możliwości, aby data wymagalności odsetek miała być badana na etapie ewentualnego postępowania egzekucyjnego. Brak wyrzeczenia w sentencji mógłby też wprowadzać w błąd co do przysługujących im praw i obowiązków strony niezastępowane przez profesjonalnego pełnomocnika.

9. Z kolei proponowana zmiana **art. 98¹ § 1 k.p.c.** ma na celu doprecyzowanie treści dotychczasowej regulacji. Intencją projektodawcy jest wyraźne wskazanie, że kwota należnych stronie kosztów związanych z mediacją nie może przekraczać wysokości przysługującego mediatorowi wynagrodzenia i zwrotu wydatków związanych z prowadzeniem mediacji określonych w przepisach szczególnych. Dotychczasowe brzmienie przepisu nie określa bowiem limitu zwrotu kosztów mediacji dla stron postępowania, a jedynie odnosi się do wysokości wynagrodzenia należnego mediatorowi. Tym samym nowe brzmienie przepisu koryguje dotychczasowe rozwiązania.

10. Projektowana w **art. 126 § 2 pkt 1 k.p.c.** zmiana polegająca na zastąpieniu wyrazów „adres do korespondencji” wyrazami „adres do doręczeń” ma na celu dostosowanie siatki pojęciowej tego przepisu do przepisów regulujących kwestię doręczeń. Należy bowiem zwrócić uwagę, że art. 133 § 21, w odniesieniu do doręczania pism procesowych lub orzeczeń dla przedsiębiorcy wpisanego do CEiDG posługuje się pojęciem adresu do doręczeń udostępnionym w tej ewidencji. Co za tym idzie, pierwsze pismo procesowe w sprawie powinno zawierać – w przypadku strony będącej przedsiębiorcą wpisanym do CEiDG – adres do doręczeń wpisany do tej ewidencji.

11. Wyrazem konkretyzacji klauzuli poszanowania dobrych obyczajów wynikającej z art. 3 k.p.c. jest projektowany **art. 128¹ k.p.c.** Celem tego przepisu jest przede wszystkim zmobilizowanie zawodowych pełnomocników do konstruowania pism procesowych w sposób zwięzły i przejrzysty. Nierzadko zdarza się bowiem w praktyce, że wnioski dowodowe zgłaszane są jedynie w uzasadnieniu – które w wielu wypadkach bywa bardzo obszerne – przez co mogą zostać przeoczone. Intencją projektodawcy jest, aby w odniesieniu do stron zastępowanych przez profesjonalistów już we wstępnej części pisma (komparycji) wskazywano wszelkie wnioski w tym dowodowe. Powinny one następnie zostać odrębnie uzasadnione. Sankcją za zgłoszenie istotnych wniosków dowodowych jedynie w uzasadnieniu

pisma procesowego powinno być ich całkowite pominięcie przez sąd, bez wydawania w tym przedmiocie żadnych dodatkowych rozstrzygnięć. Powyższe rozwiązanie będzie miało korzystny wpływ na ekonomikę procesu, albowiem związane podanie wniosków dowodowych na wstępie pisma umożliwi zarówno sądowi, jak i drugiej stronie szybkie zapoznanie się z jego treścią, bez ryzyka, że jakieś istotne zagadnienia zostaną przeoczone. Pośrednio może też zapobiec dalszemu, zbędnemu rozrostowi objętości pism procesowych opracowywanych przez profesjonalnych pełnomocników.

12. Zmiany w **art. 130^{1a} k.p.c.** mają charakter porządkujący.

(a) Obecna redakcja przepisu budzi wątpliwości, czego wyrazem jest pytanie prawne skierowane do Sądu Najwyższego w sprawie o sygn. akt III CZP 60/20 „Czy zarządzenie o zwrocie pozwu wydane na podstawie art. 130 [1a] k.p.c. podlega doręczeniu stronie, nawet jeśli jest ona reprezentowana przez pełnomocnika procesowego”. Zgodnie z art. 133 § 3 k.p.c. doręczenie powinno nastąpić pełnomocnikowi. Niemniej przepis został tak zredagowany, że można go interpretować w ten sposób, że zwrot pisma ma nastąpić bezpośrednio stronie, co jest wyjątkiem od zasady z art. 133 § 3 k.p.c. Zdaniem projektodawcy taka interpretacja nie jest zasadna. Brak jest podstaw do angażowania strony w odbiór pisma sądowego, następnie przekazanie go pełnomocnikowi, a to wszystko w terminie tygodnia. Jeżeli celem miałyby być „uświadomienie” strony co do błędów popełnianych przez zawodowego pełnomocnika przy wnoszeniu pisma, to mija się on z celem nadrzędnym jakim jest sprawność postępowania. Co za tym idzie, w § 1 tego przepisu proponuje się skreślenie wyrazu „stronie”, przez co pismo procesowe wniesione przez adwokata, radcę prawnego, rzecznika patentowego lub Prokuratorię Generalną Rzeczypospolitej Polskiej, które nie może otrzymać prawidłowego biegu wskutek niezachowania warunków formalnych, będzie zwracane pełnomocnikowi.

(b) Uchylenie § 4 w **art. 130^{1a} k.p.c.** jest konsekwencją przyznania referendarzom sądowym szerokich uprawnień w art. 130⁵ k.p.c., które obejmują możliwość wydania zarządzenia o zwrocie pisma. Tym samym uchylany przepis stanowi zbędne *superfluum*.

13. Nie powinno budzić wątpliwości, że przez „osobę upoważnioną do odbioru pism sądowych”, o której mowa w art. 133 § 3 zd. 1 k.p.c., należy rozumieć „pełnomocnika do doręczeń”, o którym mowa w projektowanej zmianie **art. 88 k.p.c.** W związku z tym brzmienie tego przepisu należy doprecyzować, co pozwoli również na wyraźne odróżnienie pełnomocnika do doręczeń od innych osób upoważnionych do odbioru pism sądowych np.: na podstawie art.

133 § 2 k.p.c. czy art. 138 § 2 k.p.c. czy też w szczególności na podstawie obowiązującego już art. 139 § 1¹ k.p.c. i projektowanego art. 140¹ k.p.c.

14. Stosownie do projektowanego **art. 135 § 2 k.p.c.** doręczenie może być dokonane na wskazany przez stronę adres skrytki pocztowej. W takim przypadku pismo przesłane za pośrednictwem operatora pocztowego składa się w placówce pocztowej tego operatora, umieszczając zawiadomienie o tym w skrytce pocztowej adresata. Wykładnia literalna tego przepisu może wskazywać, że skuteczne doręczenie przesyłki przesłanej na adres skrytki pocztowej adresata następuje w momencie złożenia jej w placówce pocztowej i umieszczenia wskazanego zawiadomienia o tym w skrytce pocztowej. Jednakże należy zważyć, że regulacje zawarte w przepisach art. 131 i nast. k.p.c. dotyczące doręczeń w postępowaniu cywilnym mają charakter kompleksowy. W tym zakresie szczególnie istotne znaczenie jako przepis gwarantujący adresatom możliwość odbioru pisma procesowego ma art. 139 § 1 k.p.c. Przepis ten w systemie polskiego prawa cywilnego procesowego ma długą tradycję. Już w uchwale 7 sędziów Sądu Najwyższego z 10 maja 1971 roku sygn. II CZP 10/71 jasno wskazano, że „datą doręczenia pisma sądowego w wypadkach przewidzianych w art. 139 § 1 i 2 k.p.c. jest data, w której upłynął termin do odbioru złożonego pisma w oddawczym urzędzie pocztowym, jeżeli przed upływem tego terminu adresat nie zgłosił się po odbiór (art. 139 § 1 i 2 k.p.c.). Wprawdzie prima facie może wydawać się, że przepisowi tego nie stosuje się do doręczenia dokonywanego w sposób przewidziany w art. 135 § 2 k.p.c., to jednak należy uznać, że z uwagi na utrwaloną i sięgającą wielu dziesięcioleci tradycję należy ten przepis, nakazujący umieścić zawiadomienie w skrytce pocztowej adresata, wyklądać łącznie z art. 139 § 1 k.p.c., aby móc określić, kiedy następuje rzeczywisty skutek doręczenia, tym bardziej, że zagadnienie to nie zostało uregulowane wprost w art. 135 § 2 k.p.c. Dla pełnej jednak jasności i czytelności przepisów k.p.c. o doręczeniach, zasadnym jest uzupełnienie przepisu art. 135 § 2 k.p.c. o stosowne odesłanie do trybu określonego w art. 139 § 1 k.p.c.

15. Zgodnie z art. 133 § 2¹ k.p.c. pisma procesowe lub orzeczenia dla przedsiębiorcy wpisanego do Centralnej Ewidencji i Informacji o Działalności Gospodarczej doręcza się na adres do doręczeń udostępniony w tej ewidencji, chyba że przedsiębiorca wskazał inny adres do doręczeń. Projektowany **art. 136 § 5 k.p.c.** przewiduje, że strona będąca przedsiębiorcą wpisanym do powyższego rejestru będzie miała obowiązek zawiadomić sąd o każdej zmianie adresu do doręczeń, o którym mowa właśnie w art. 133 § 2¹ k.p.c. Przepisy § 2 i 3 art. 136 będą miały odpowiednie zastosowanie. Zwrócić należy uwagę, że zgodnie z § 1 art. 136 k.p.c.,

strony i ich przedstawiciele mają obowiązek zawiadomić sąd o każdej zmianie swego zamieszkania. Ponadto, w przypadku zaniebdania takiego obowiązku, pismo sądowe pozostawia się w aktach sprawy ze skutkiem doręczenia, zaś o skutku niedopełnienia obowiązku z art. 136 § 1 k.p.c. sąd powinien pouczyć stronę przy pierwszym doręczeniu (art. 136 § 2 k.p.c.). W chwili obecnej brak jest natomiast regulacji, która nakładałby analogiczny obowiązek – z tym, że co do adresu do doręczeń – na stronę będącą przedsiębiorcą wpisanym do CEIDG. Przede wszystkim jednak, brak jest regulacji, która nakładałby na sąd obowiązek pouczenia takiej strony o skutkach niepoinformowania sądu o zmianie adresu do doręczeń, ujawnionego w CEIDG. W konsekwencji, w stosunku do takiej osoby nie jest możliwe zastosowanie instytucji z art. 139 § 3 k.p.c., a mianowicie pozostawienia pisma w aktach sprawy ze skutkiem doręczenia. Jak wskazał Sąd Najwyższy w uchwale z dnia 8 listopada 2006 r., III CZP 103/06, ta podstawa (tj. art. 139 § 3 k.p.c. w brzmieniu sprzed nowelizacji z 4 lipca 2019 r.) wymaga uprzedniego pouczenia przedsiębiorcy o przewidzianym w tym przepisie skutku. Proponowane rozwiązanie eliminuje problemy interpretacyjne związane z doręczeniami kierowanymi do przedsiębiorców wpisanych do CEIDG.

16. (a) Proponowane brzmienie **art. 139 § 1 k.p.c.** ma charakter precyzujący i uściślający w zakresie miejsca, w którym umieszcza się dla adresata zawiadomienie o złożeniu pisma, o którym mowa w zdaniu pierwszym tego przepisu. I tak, w ocenie projektodawcy zasadne jest wskazanie, że przedmiotowe zawiadomienie umieszcza się w drzwiach mieszkania lub biura adresata, na portierni budynku, w którym adresat ma miejsce zamieszkania albo siedzibę w oddawczej skrzynce pocztowej, albo w inny zwyczajowo przyjęty sposób umożliwiający adresatowi zapoznanie się z jego treścią. Poszerzenie katalogu miejsc, gdzie doręczający może pozostawić zawiadomienie o przesyłce sądowej wydaje się zasadne, gdyż niejednokrotnie adresatami przesyłek sądowych są osoby prowadzące działalność gospodarczą, czy też zamieszkujące w domach wielorodzinnych posiadających portiernię.

(b) Projektowany **art. 139 § 2¹ k.p.c.** przewiduje, że w przypadku niemożności doręczenia stronie będącej przedsiębiorcą wpisanym do CEIDG pierwszego pisma procesowego w sposób, o którym mowa w art. 139 § 1-2 k.p.c., ze względu na nieujawnienie w tej ewidencji zmiany adresu do doręczeń, pismo będzie doręczane na adres zamieszkania strony. W przypadku zaistnienia konieczności doręczenia pisma procesowego przez komornika sądowego (art. 139¹ k.p.c.) koszty doręczenia będą obciążały stronę niezależnie od wyniku sprawy. W projektowanym przepisie, celowo odniesiono się do „pierwszego pisma w sprawie”,

gdyż w przypadku kolejnych pism procesowych zastosowanie znajdą reguły określone w art. 133 § 2¹ k.p.c. w zw. projektowanym art. 136 § 5 k.p.c.

17. Jakkolwiek zmiany wprowadzone ustawą nowelizującą z dnia 4 lipca 2019 r. nakazujące doręczanie, za pośrednictwem komornika, korespondencji osobom, które nie odebrały dwukrotnie awizowanej przesyłki (art. 139¹ k.p.c.), zostały ocenione pozytywnie, to budzą one szereg wątpliwości interpretacyjnych, jeżeli chodzi o zagadnienia szczegółowe. Projektowana zmiana **art. 139¹ k.p.c.** ma na celu wyeliminowanie istniejących wątpliwości i ujednolicenie praktyki sądowej poprzez jednoznaczne wskazanie, że omawiany tryb doręczeń dotyczy jedynie osób fizycznych, którym korespondencja doręczana jest na adres zamieszkania. Z powyższego sformułowania wynika zarazem, że chodzi o osoby fizyczne niebędące przedsiębiorcami, albowiem tym doręcza się pisma sądowe, zgodnie z art. 133 § 2¹ k.p.c., na adres korespondencyjny wskazany w CEIDG, albo inny adres korespondencyjny podany przez taką stronę (nawet, jeśli ów adres faktycznie pokrywa się z adresem zamieszkania). Odpowiada to pierwotnej intencji ustawodawcy, którego zamierzeniem było podwyższenie standardu ochrony prawnej osób, których adres nie jest ujawniany w żadnych publicznych rejestrach, lecz odnosi się wyłącznie do stanu faktycznego ustalanego na gruncie przepisów prawa materialnego (art. 25 ustawy z dnia 23 kwietnia 1964 r. – Kodeks cywilny; Dz. U. z 2019 r. poz. 1145, dalej: k.c.). Na konieczność takiej wykładni wskazuje zresztą pośrednio treść art. 3a i 3b ustawy z dnia 22 marca 2018 r. o komornikach sądowych (Dz. U. z 2021 r. poz. 850 i 1090), dalej: u.k.s., gdzie adresem doręczenia i przedmiotem ustaleń komornika jest wyłącznie adres zamieszkania. Przepisy te nie przewidują badania przez komornika adresu prowadzenia działalności, co jest zgodne z intencją ustawodawcy i spójne z treścią art. 133 § 2¹ i 2².

Niezależnie od powyższego, celem zmian jest zarazem doprecyzowanie regulacji, poprzez wskazanie, że w sposób przewidziany w § 1 doręczane mają też być orzeczenia sądowe, które albo są pierwszymi w sprawie (np. postanowienie o przekazaniu sprawy), albo podlegają doręczeniu wraz z pozwem (np. nakazy zapłaty). Należy bowiem mieć na względzie, że przepisy ustawy zmieniającej z dnia 4 lipca 2019 r. wprowadziły wyższy standard ochrony prawnej niż dotychczasowy. W poprzednim stanie prawnym samo dwukrotne awizowanie przesyłki pod podanym adresem pozwalało na uznanie jej za doręczoną. W wyniku zmian wymagane jest dodatkowe podjęcie próby doręczenia pisma przez komornika. To, że przy tej drugiej próbie pośredniczy sam powód, ma wtórne znaczenie, albowiem nie zmienia faktu, że

już uprzednio pozwany miał możliwość osobistego odebrania adresowanej do niego korespondencji.

W §1¹ wprowadza się dodatkowe rozwiązania pozwalające sądowi na odstąpienie od regulacji zawartej w § 1 w przypadkach, kiedy mimo nieodebrania awizowanej przesyłki adres pozwanego wskazany w pozwie nie budzi wątpliwości. Dotyczy to w szczególności przypadków, gdy adres pozwanego jest znany sądowi z innych prowadzonych postępowań. Nie można też wykluczyć, że sam powód w pozwie dołączy stosowne dowody, antycypując możliwe niepodjęcie przez pozwanego wysłanej mu korespondencji sądowej. Rozwiązanie takie pozwala na uniknięcie zbędnych z perspektywy ekonomiki procesu czynności związanych z tzw. doręczeniem komorniczym, bez naruszenia prawa strony do rzetelnego procesu.

Jeśli chodzi o zmiany projektowane w § 2, to dotychczasowe doświadczenie wskazuje, że katalog sytuacji, w których powód może uchylić się od doręczenia pisma za pośrednictwem komornika, został ukształtowany nazbyt szeroko. W konsekwencji należy przyjąć, że jedynym wyjątkiem zwalniającym stronę od obowiązku doręczenia pisma za pośrednictwem komornika powinien być przypadek, gdy powód wykaże, że pozwany zamieszkuje pod adresem wskazanym w pozwie. Należy w dodatku zastrzec, że na danym etapie postępowania wykazanie takiej okoliczności powinno być możliwe jedynie za pomocą dowodu na piśmie. Dowodem takim jest w szczególności treść informacji przekazanych przez komornika w sposób przewidziany w art. 3a ust. 5 u.k.s. albo art. 3b u.k.s.

Projektowany § 3 ma na celu wyjaśnienie możliwych wątpliwości interpretacyjnych odnośnie do konieczności doręczania pozwanemu korespondencji w razie wykazania przez powoda, że podany w pozwie adres jest aktualnym adresem zamieszkania pozwanego. W takiej sytuacji przyjmuje się, że pierwotnie dokonane doręczenie było skuteczne z datą ustaloną zgodnie z art. 139 § 1 k.p.c. Pozwany nie powinien bowiem odnosić żadnych korzyści związanych z niewłaściwym i nielojalnym postępowaniem, a za takie można uznać unikanie odbioru kierowanej do niego korespondencji sądowej. W konsekwencji przyjęto, że w przypadku następczego doręczenia korespondencji przez komornika nie powoduje ono ponownego rozpoczęcia biegu terminów, które ustawa wiąże z doręczeniem. Tym samym takie ponowne doręczenie ma charakter wyłącznie informacyjny (podobnie jak miałyby to miejsce w przypadku ponownego, omyłkowego wysłania stronie przez sąd tego samego pisma lub

orzeczenia). Jednocześnie przepis zakłada, że pozwany zostanie pouczony o powyższych konsekwencjach.

18. Z uwagi na fakt, że przepis art. 139¹ k.p.c. nie reguluje sytuacji, w których powód ma miejsce zamieszkania lub siedzibę za granicą i nie jest reprezentowany przez profesjonalnego pełnomocnika wykonującego zawód w Polsce, koniecznym stało się dodanie **art. 139² k.p.c.** W powyższej sytuacji, ze względu na konieczność zapewnienia właściwego toku postępowania prowadzonego z elementem obcym, pożądanym jest, aby zlecenia doręczenia korespondencji za pośrednictwem komornika sąd dokonał z urzędu. Powyższe nie zwalnia powoda z obowiązku uiszczenia zaliczki na poczet wydatków z tym związanych.

19. Proponowana zmiana **art. 148¹ § 3 k.p.c.** ma na celu zniesienie barier, jakie powstają w związku z możliwością wyrokowania na posiedzeniu niejawnym. W wielu wypadkach strona wnosi o przeprowadzenie rozprawy pod jej nieobecność nie dlatego, że co do zasady chce, aby rozprawa została przeprowadzona, ale dlatego by uniknąć negatywnych następstw, jakie ustawa wiąże z jej niestawiennictwem. Tym samym konieczna jest zmiana formuły określającej przesłanki uniemożliwiające rozpoznanie sprawy na posiedzeniu niejawnym w taki sposób, aby odnosiły się one wyłącznie do sytuacji, gdy strona rzeczywiście pragnie być wysłuchana na rozprawie. Dotyczy to również przypadków, gdy przepis szczególny takie wysłuchanie nakazuje.

20. Wprowadzenie art. 156¹ k.p.c. ustawą nowelizującą z dnia 4 lipca 2019 r. stanowiło nie tylko wyraz potrzeby zmiany modelu komunikacji między sądem a stronami na bardziej dostosowany do współczesnej koncepcji państwa jako organizacji realizującej interesy wspólnoty, a co za tym idzie – przyjaznej obywatelom. Było ono również konsekwencją doprecyzowania pojęć właściwych procedurze cywilnej (w szczególności zastąpienia niejasnego pojęcia „okoliczności faktycznych” ścisłym pojęciem „faktów”, jako odpowiadających terminologii użytej choćby w art. 6 k.c.), oraz wyrazem potrzeby możliwie jasnego i ścisłego określenia obowiązków stron w zakresie wskazywania faktów i powoływania dowodów mających je wykazać (tak art. 126 § 1 k.p.c., art. 127 k.p.c., art. 235¹ k.p.c. i art. 235² k.p.c.), a nadto bardziej rygorystycznego sformułowania zasad zapoznawania sądu przez strony z ich stanowiskami procesowymi (art. 205³ § 2 k.p.c. i art. 205¹² k.p.c.). Proponowane zmiany w **art. 156¹ k.p.c.** wiążą się nie tylko z koniecznością jednoznacznego powiązania tego przepisu z projektowanym art. 49 § 2 k.p.c., ale stanowią też odpowiedź na pojawiające się w praktyce wątpliwości odnośnie do tego, jak należy rozumieć „pouczenie

stron o prawdopodobnym wyniku sprawy”. Dlatego też projektodawca zaproponował, aby tego rodzaju pouczenie obejmowało w szczególności przedstawienie poglądu co do wykładni przepisów prawa mogących znaleźć zastosowanie w sprawie, faktów wymagających udowodnienia w świetle zgłoszonych twierdzeń, faktów, które na danym etapie sprawy mogą zostać uznane za bezsporne lub dostatecznie wykazane. W konsekwencji omawiana zmiana stanowi doprecyzowanie intencji ustawodawcy i zawiera kierunek, w jakim winny zmierzać wyjaśnienia udzielane stronom przez przewodniczącego.

21. (a) Projektowana zmiana w **art. 181 § 1 k.p.c.** wynika z konieczności dostosowania jego treści do znowelizowanej ustawą z 4 lipca 2019 r. brzmienia art. 182 § 1 pkt 1 k.p.c. W aktualnym stanie prawnym strona może najwcześniej po upływie trzech miesięcy zgłosić wniosek o podjęcie postępowania zawieszzonego na skutek niestawiennictwa, podczas gdy art. 182 § 1 pkt 1 nakazuje w tym samym terminie umorzyć zawieszone postępowanie. Z kolei termin umorzenia postępowania zawieszzonego na zgodny wniosek stron wynosi 6 miesięcy. Z uwagi na powyższe, konieczne jest rozróżnienie dwóch odmiennych sytuacji opisanych w dotychczasowym art. 181 § 1 pkt 2 k.p.c. Utrzymanie terminu trzymiesięcznego jest celowe, jeżeli chodzi o postępowanie zawieszone na zgodny wniosek stron.

(b) W przypadku zawieszenia postępowania na skutek niestawiennictwa stron ze względów wskazanych wyżej, konieczne jest skrócenie terminu, po którym strona może wnosić o podjęcie postępowania. Wydaje się, że nakazywanie stronom, aby odczekały trzy miesiące, aby możliwe było złożenie wniosku o podjęcie postępowania, nie leży w niczyim interesie i nie przystaje do współczesnych realiów obrotu prawnego, tym bardziej że termin na umorzenie sprawy został już skrócony w tym przypadku do trzech miesięcy. Należy też zwrócić uwagę, że takie „karanie” stron, które zaniedbały swoich obowiązków jest bezcelowe, zważywszy na odległości terminów między poszczególnymi rozprawami w wielu sądach, spowodowane nadmiernym obciążeniem pracą oraz brakami infrastrukturalnymi. Samo zawieszenie postępowania i przerwanie ciągłości sprawy jest w takiej sytuacji dostateczną dolegliwością dla opieszalnych stron. Dlatego też projektodawca zdecydował się na regulację, zgodnie z którą sąd postanowi podjąć zawieszone postępowanie na wniosek którejkolwiek ze stron, gdy postępowanie zostało zawieszone wskutek niestawiennictwa stron (projektowany **art. 181 § 1 pkt 3 k.p.c.**).

22. Projektowana zmiana w **art. 183⁵ k.p.c.** polega na uchyleniu zdania 2 w § 2 oraz dodaniu § 3 i 4. Wynika z konieczności doprecyzowania rozwiązań wprowadzonych ustawą

nowelizująca z dnia 4 lipca 2019 r. Zmiana koncepcji rozliczania wynagrodzenia mediatora spowodowała, że otwarta pozostała kwestia, kto ma zwrócić mediatorowi poniesione koszty w zakresie nieuiszczonym przez strony. Aktualne brzmienie przepisu odnosi się bowiem jedynie do sytuacji, w której jedna ze stron była zwolniona od kosztów sądowych. Proponowane brzmienie przepisu rozwiązuje powyższe problemy i określa tryb, w jakim mediator występuje do sądu o przyznanie wynagrodzenia i zwrot wydatków.

23. W obrębie **art. 183¹³ § 2 k.p.c.** proponuje się zmianę, polegającą przede wszystkim na uzupełnieniu tego przepisu o możliwość ugodzenia się przez strony w ramach ugody także co do innych roszczeń, nieobjętych pozwem, w związku z którym skierowane zostały do mediacji. Rozwiązanie to zachęci strony postępowań mediacyjnych do polubownego zakończenia większej liczby spraw między nimi.

24. Pożądane jest też doprecyzowanie konsekwencji prawnych zawarcia przed mediatorem ugody dotyczącej roszczeń dochodzonych równoległe w kilku postępowaniach sądowych. W obecnym stanie prawnym, jeżeli postępowanie prowadzi jeden mediator w związku z postanowieniami kilku sądów kierujących różne sprawy między tymi samymi stronami do mediacji, zatwierdzenie ugody oraz postępowanie zmierzające do nadania klauzuli wykonalności następuje przed każdym z sądów odrębnie. Wymaga to w praktyce sporządzenia odrębnych ugód i uruchomienia postępowania, o którym mowa w **art. 183¹⁴ k.p.c.** przed każdym z sądów. W celu ułatwienia stronom oraz samym sądom zatwierdzania ugód, proponuje się, aby w wypadku kiedy ugoda dotyczy kilku postępowań sądowych, strony wskazywały sąd, który ma przeprowadzić postępowanie uregulowane w tym przepisie. Odpis postanowienia o zatwierdzeniu ugody bądź o nadaniu jej klauzuli wykonalności sąd doręczać powinien pozostałym sądom wymienionym w ugodzie. Odpis ten stanowiłby podstawę do umorzenia postępowania w pozostałych sprawach, co powinno przyspieszyć i ułatwić kończenie spraw toczących się przed sądami. Odpowiednie zmiany, realizujące powyższe znalazły się zatem w **art. 183¹⁴ k.p.c.**

25. Zmiany w **art. 203¹ k.p.c.** ukierunkowane są na rozwiązanie komplikacji, jakie mogą powstać w następstwie rozwiązań przyjętych ustawą nowelizującą z dnia 4 lipca 2019 r. Należy bowiem pamiętać, że instytucja potrącenia jest przede wszystkim instytucją prawa materialnego, która może wywierać – i wywiera – daleko idące skutki na gruncie procesu cywilnego. W konsekwencji ograniczenia wynikające z **art. 203¹ § 1 k.p.c.** mogą niekiedy prowadzić do niepożądanych komplikacji, których uniknięcie jest możliwe. Zasadniczym

celem omawianego przepisu jest bowiem przeciwdziałanie sytuacjom, w których zarzut potrącenia jest niejako „fabrykowany” na potrzeby procesu i nie znajduje on oparcia w rzeczywistych uprawnieniach o charakterze materialnoprawnym. W takich przypadkach zarzut ten służy jedynie wydłużeniu postępowania.

Rygoryzm instytucji ukształtowanej w art. 203¹ nie powinien jednak obejmować sytuacji, w których już przed powstaniem sporu strona dokonała oświadczenia o potrąceniu i wywarło ono materialne skutki, a fakt złożenia takiego oświadczenia został potwierdzony stosownym dokumentem (jak się wydaje, w obrocie gospodarczym ustne oświadczenie o potrąceniu należy do rzadkości). W takim przypadku nic nie stoi na przeszkodzie temu, aby procesowy zarzut potrącenia został rozpoznany przez sąd, także gdy podlegające potrąceniu wierzytelności wynikają z różnych stosunków prawnych, są sporne lub dokument potwierdzający istnienie potrącanej wierzytelności pochodzi wyłącznie od pozwanego.

26. Zmiany w **art. 205¹ § 1 k.p.c.** ukierunkowane są na odciążenie sądów od wysyłania stronom zbędnej korespondencji. Należy przyjąć, że wysyłanie powodowi zawiadomienia o wysłaniu do pozwanego samego odpisu pozwu, jest czynnością zbędną. Na ogół bowiem powód dowiaduje się o tym jednocześnie z pozwanym, gdy otrzymuje wezwanie na posiedzenie przygotowawcze, zawiadomienie o terminie pierwszej rozprawy albo odpis nakazu zapłaty. Powód może osobiście zasięgnąć informacji o stanie sprawy w sekretariacie sądu albo za pośrednictwem dostępnych narzędzi informatycznych. Wprowadzanie takiej instytucji tylko dla doręczenia pouczeń, których wysłanie jest w wielu wypadkach możliwe przy innej okazji, jest niecelowe i stanowi niepotrzebne obciążenie sekretariatów sądowych dodatkowymi czynnościami. Dlatego też w art. 205² § 1 k.p.c. przyjęto inny, bardziej elastyczny termin na doręczenie stosownych pouczeń.

27. Proponowana przez projektodawcę nowa redakcja przepisu **art. 205² k.p.c.** ma celu wyeliminowanie wątpliwości co do interpretacji tego przepisu, jak też wyraźne rozdzielanie pouczeń udzielanych stronom na pierwszym etapie postępowania od pouczeń, które wymagane są w razie skierowania sprawy na posiedzenie przygotowawcze. Aktualna regulacja może budzić wątpliwości, kiedy na danym etapie sprawy wyznaczanie posiedzenia przygotowawczego jest niecelowe lub zbędne (np. w razie wydania nakazu zapłaty). Dla realizacji tych zamierzeń, pouczenia dotyczące posiedzenia przygotowawczego i obowiązków z nim związanych, przeniesione zostają do projektowanego art. 205^{4a} k.p.c. Uelastyczniono też treść wprowadzenia do wyliczenia zawartego w § 1 poprzez przyjęcie, że doręczenie pouczeń

następuje wraz z doręczeniem pierwszego pisma sądowego w sprawie. Uwzględnia to zarówno odmienności, jakie mogą wynikać z przepisów o postępowaniach odrębnych, jak i przypadki, gdy powód wzywany jest do uzupełnienia braków pozwu, albo do podania wszelkich twierdzeń i dowodów na zarządzenie przewodniczącego. Dodatkowo wskazano, że udzielanie pouczeń nie jest konieczne w przypadkach, gdy na danym etapie sprawy strona jest zastępowana przez zawodowego pełnomocnika, albo gdy stroną jest Skarb Państwa, państwowa lub samorządowa osoba prawna, organ emerytalno – rentowy, albo podmiot funkcjonujący na rynku finansowym. W odniesieniu do podmiotów publicznych racjonalnym założeniem jest, że organom działającym w imieniu państwa (i samorządu terytorialnego), jak też Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych, znana jest treść stanowiących przez Rzeczpospolitą Polską przepisów. W przypadku pozostałych podmiotów, będących uczestnikami rynku finansowego, profesjonalizm tych podmiotów, skala ich działalności, faktycznie zajmowana pozycja gospodarcza (i związane z tym możliwości), jak też fakt korzystania z wyspecjalizowanych służb prawnych uzasadniają przyjęcie, że pouczanie tych podmiotów o kwestiach tak elementarnych jak ogólne przepisy procedury cywilnej, nie jest konieczne.

28. Projektowany **art. 205^{4a} k.p.c.** stanowi konsekwencję rozdzielania regulacji odnoszącej się do pouczeń doręczanych wraz z pierwszym pismem z sądu oraz pouczeń udzielanych w wypadku skierowania sprawy na posiedzenie przygotowawcze. Oprócz wymienienia pouczeń, które należy skierować do stron wzywanych na posiedzenie przygotowawcze, przepis ten przewiduje także możliwość odstąpienia od obowiązku dokonywania pouczeń na zasadach analogicznych, jak ma to miejsce w projektowanym art. 205² § 4 k.p.c.

29. (a) i (b) Zmiany w **art. 205⁵ § 1 k.p.c.** stanowią konsekwencję dodania nowego § 1¹ w art. 205⁵ k.p.c. Projektowany art. 205⁵ § 11 k.p.c. przewiduje bowiem możliwość skierowania sprawy prosto na posiedzenie niejawne, celem wydania wyroku, w sytuacji, gdy nie udało się w sposób ugodowy rozwiązać sporu, a zgromadzony w sprawie materiał dowodowy jest wystarczający do rozstrzygnięcia sprawy. W takim przypadku nie jest celowe stosowanie art. 148¹ § 3 k.p.c., skoro miało już miejsce posiedzenie przygotowawcze, na którym strony miały możliwość wyczerpującego przedstawienia stanowiska sądowi. Kierowanie sprawy na odległy termin rozprawy, tylko w celu wydania wyroku, jest bowiem niecelowe z perspektywy ekonomiki procesu.

(c) W ocenie projektodawcy dotychczasowe brzmienie przepisu art. 205⁵ § 2 k.p.c. zawiera nieściśle sformułowanie „zachowanie szczegółowych przepisów postępowania nie jest konieczne”. Z dotychczasowej treści przepisów o posiedzeniu przygotowawczym wynika bowiem, że odformalizowany charakter ma mieć jedynie przebieg posiedzenia.

W związku z tym, proponowana zamiana tego przepisu idzie w kierunku doprecyzowania użytych dotychczas pojęć, a tym samym wyeliminowania nieściśłości. Jednocześnie zakłada, że mimo stosowania przepisów o posiedzeniach niejawnych do posiedzeń przygotowawczych, odpowiednio należy stosować art. 151 § 2 k.p.c. o możliwości przeprowadzenia posiedzenia jawnego przy użyciu urządzeń technicznych umożliwiających jego przeprowadzenia na odległość. Takie rozwiązanie może być szczególnie pożądane przez niektóre strony, zwłaszcza wobec rygorów, jakie ustawa wiąże z niestawiennictwem na tym posiedzeniu.

(d) Natomiast projektowany przepis **art. 205⁵ § 2¹ k.p.c.** ma charakter porządkujący i zmierza do wyraźnego uregulowania, że postanowienia wydane na posiedzeniu przygotowawczym z zasady ogłasza się w obecności stron i nie ma potrzeby stosowania do nich art. 357 k.p.c.

(e) Szczegółne określenie roli wymienionych w projektowanym art. 205² § 4 k.p.c. podmiotów stworzyło konieczność wprowadzenia odpowiednich zmian w **art. 205⁵ § 3 k.p.c.** W praktyce bardzo rzadko zdarza się, by podmioty, o których mowa w projektowanym art. 205² § 4 k.p.c. (tj. jednostka organizacyjna Skarbu Państwa lub samorządu terytorialnego, państwowa osoba prawna, organ emerytalny lub rentowy, bank, spółdzielcza kasa oszczędnościowo - kredytowa, zakłady ubezpieczeń, zakłady reasekuracji, fundusze inwestycyjne lub domy maklerskie) występowały przed sądem przez swoje organy, co wynika z zakresu i skali wykonywanych przez nie zadań. Dla uniknięcia ewentualnych komplikacji procesowych przyjmuje się, że w odniesieniu do tych podmiotów udział pełnomocnika w posiedzeniu przygotowawczym jest wystarczający.

(f) W ocenie projektodawcy korekty wymagał **art. 205⁵ § 5 k.p.c.**, ponieważ zawiera w sobie szereg nieściśłości. Po pierwsze zbędne jest zdanie trzecie, albowiem w kontekście wcześniejszej nieobecności odnosi się do „kolejnego nieusprawiedliwionego niestawiennictwa”, co sprawia, że na gruncie wskazanych przepisów taka sytuacja w praktyce nie może się zdarzyć (już przy pierwszym nieusprawiedliwionym niestawiennictwie obligatoryjne jest umorzenie postępowania). Po drugie omawiany przepis przyjmuje obce polskiej procedurze cywilnej rozwiązanie, które zakłada, że sąd we wskazanych warunkach z

własnej inicjatywy i bez wpływu żadnego środka zaskarżenia uchyla postanowienie kończące postępowanie w sprawie. Wobec powyższego, zdaniem projektodawcy wystarczającym jest przyjęcie nowego modelu polegającego na tym, że postanowienie, o którym mowa w art. 205⁵ § 5 k.p.c. zaskarżalne będzie na ogólnych zasadach, a jedyną modyfikacją w stosunku do zasad ogólnych będzie to, iż będzie ono podlegało doręczeniu wraz z uzasadnieniem, co ułatwi szybkie wniesienie środka zaskarżenia.

30. (a) i (b) Koniecznym było także dokonanie korekty normatywnego kształtu planu rozprawy (**art. 205⁹ k.p.c.**) W pierwszej kolejności należy podnieść, że w obecnym modelu obligatoryjna część planu rozprawy zakłada jedynie konieczność wydania rozstrzygnięcia odnośnie do wniosków dowodowych, co pozostaje w rozdzwisku z samą nazwą instytucji. Sam bowiem semantyczny sens pojęcia „plan” zakłada, że chodzi o pewną strukturę uporządkowaną w przestrzeni lub czasie (słownik języka polskiego PWN definiuje plan m.in. jako «to, co się zamierza zrobić», «szkic, układ czegoś», względnie «porządek zajęć lub czynności przewidzianych do wykonania», por. <https://sjp.pwn.pl/szukaj/plan.html>, dostęp z 15.06.2020 r.). Powyższe prowadzi do przyjęcia, że immanentnym elementem planu rozprawy powinno być też określenie porządku przeprowadzanych na rozprawie dowodów. Oznacza to określenie jakie dowody i w jakiej kolejności powinny zostać przeprowadzone. Może się to odbyć przez samo wymienienie kolejności przeprowadzania dowodów (np. ze wskazaniem, ile czasu przewiduje się na czynność), względnie przez określenie kolejnych posiedzeń za pomocą liczby porządkowej i wskazanie, jakie dowody mają być na nich przeprowadzane, albo też – jeżeli to na danym etapie możliwe – wskazanie od razu dat przynajmniej części tych posiedzeń. Konsekwencją powyższego jest konieczność uchylenia pkt 5 w § 2 zmienianego przepisu. Odwołanie do wskazanych artykułów w § 4 jest zbędne, albowiem przepisy te odnosząc się do rozprawy i zasad jej planowania mają zastosowanie wprost przy sporządzaniu planu rozprawy.

31. Proponowane zmiany w **art. 205¹⁰ k.p.c.** zawierają dalsze korekty istniejących rozwiązań w zakresie instytucji planu rozprawy. Przewidują one, że rolą stron jest jedynie opracowanie projektu planu rozprawy, zaś sam projekt uzyska status planu rozprawy dopiero z momentem zatwierdzenia go przez sąd, co następuje każdorazowo w drodze postanowienia (także, gdy sąd sporządza plan rozprawy z własnej inicjatywy). Takie rozwiązanie pożądane jest również z uwagi na fakt, że nieodłącznym jego elementem są rozstrzygnięcia dotyczące dowodów, co przemawia właśnie za tym, aby plan rozprawy miał charakter czynności stricte orzeczniczej, a nie zarządzenia przewodniczącego, które mają z zasady charakter porządkowy.

Nowelizowany art. 205⁵ § 2 k.p.c. przesądza o tym, że skoro do posiedzenia przygotowawczego mają zastosowanie przepisy o posiedzeniu niejawnym, to również do planu rozprawy należy stosować przepisy o postanowieniach wydawanych na posiedzeniu niejawnym, z uwzględnieniem przewidzianych w ustawie odrębności. Tym samym orzeczenie wydaje sąd jednoosobowo obsadzony przez sędziego – przewodniczącego. Projektowane zmiany uwzględniają również sytuacje, gdy jedna ze stron odmawia udziału w sporządzeniu projektu planu rozprawy lub istnieje między stronami spór co do treści projektu. W tym przypadku wskazuje się, że nie stoi to na przeszkodzie wydaniu stosownego postanowienia przez sąd. Jednocześnie dla wyjaśnienia ewentualnych wątpliwości wskazano, że postanowienie sądu nie jest zaskarżalne, ale istnieje możliwość (a w przypadku stron zastępowanych przez profesjonalnych pełnomocników - obowiązek) zgłoszenia ewentualnych zastrzeżeń na podstawie art. 162 k.p.c.

Projektowane w **art. 205¹¹ k.p.c.** zmiany zmierzają z jednej strony do wyeliminowania wątpliwości dotyczących zasad i dopuszczalnego zakresu modyfikacji planu rozprawy, z drugiej zaś strony eliminują istniejące bariery w tym zakresie, które skutecznie mogły zniechęcać orzeczników do szerszego korzystania z omawianej instytucji. Konsekwencją założenia, że plan rozprawy sporządza się w drodze postanowienia sądu, jest przyjęcie, że sąd może zmieniać to postanowienie tak jak każde inne postanowienie dowodowe (vide art. 240 § 1 k.p.c.). Wyrazem uwzględnienia interesów stron jest obowiązek ich uprzedniego wysłuchania. Jeżeli chodzi o dodatkowe posiedzenie przygotowawcze, mamy tu do czynienia z odwróceniem dotychczasowej zasady, poprzez przyjęcie, że wyznacza się je tylko na zgodny wniosek stron. Doprecyzowano też instytucję nowego planu rozprawy. Dotychczasowe brzmienie § 3 mogło budzić wątpliwości co do sensu sformułowania, że „pierwotny plan traci moc w części”, co pozostawało w pewnym rozdźwięku z ideą „nowego” planu. Z drugiej strony należało mieć na względzie, że na gruncie dotychczasowego planu mogły zostać dokonane pewne czynności postępowania dowodowego i całkowite uchylenie dotychczasowego planu, wraz z zawartymi w nich rozstrzygnięciami, mogłoby rodzić uzasadnione pytanie co do ich następnej delegitymizacji. Zdaniem projektodawcy nowe brzmienie § 3 wątpliwości te rozwiewa.

Z kolei w § 4 zmienianego przepisu doprecyzowano, że decydujące znaczenie w kontekście zmiany planu rozprawy lub kolejnego posiedzenia przygotowawczego ma treść zarządzeń przewodniczącego.

32. Projektowana zmiana **art. 205¹² § 1 k.p.c.** ma na celu wyeliminowanie wątpliwości co do spójności regulacji w zakresie określonego w art. 205¹² § 1 k.p.c. terminu do zgłaszania twierdzeń i dowodów w kontekście brzmienia art. 205³ § 2 k.p.c. Co za tym idzie, w nowym brzmieniu zakłada się, że strony mogą przytaczać twierdzenia i dowody tylko wtedy, jeżeli krótszy termin nie został zastrzeżony przez przewodniczącego na podstawie art. 205³ § 2 k.p.c. Dotychczasowy brak takiego zastrzeżenia mógł być pochytywany jako ponowne otwarcie terminu do zgłaszania twierdzeń i wniosków dowodowych.

33. Projektowany **art. 224 § 3 k.p.c.** przewiduje możliwość zamknięcia rozprawy na posiedzeniu niejawnym. Dotyczy to głównie sytuacji, w których jedynym powodem wyznaczenia terminu posiedzenia, nierzadko odległego, byłaby konieczność zamknięcia rozprawy i wysłuchania stron. Mając na uwadze wzmocnioną ostatnimi zmianami zasadę pisemności postępowania cywilnego, zdaniem projektodawcy brak jest przeszkód, aby po przeprowadzeniu postępowania dowodowego wysłuchanie stron odbyło się na piśmie (por. 226¹ k.p.c.). Samo zaś zamknięcie rozprawy (rozumianej jako gromadzenie i roztrząsanie zgłoszonego przez strony materiału dowodowego) nie wydaje się być czynnością, do której dokonania niezbędne jest przeprowadzenie posiedzenia jawnego.

34. Projektowane brzmienie **art. 226¹ k.p.c.** ma charakter porządkujący. W obecnym kształcie przepis jest mało czytelny.

35. W praktyce sądowej częste są sytuacje, w których sąd dopuszczając dowód z opinii biegłego danej specjalności nie oznacza jego osoby, a czynność ta jest dokonywana następczo na podstawie dostępnej listy biegłych. Mimo powszechności i utrwalonego od lat charakteru, praktyka ta nie ma dostatecznego oparcia w treści obowiązujących przepisów, z których wynika, że sąd „wzywa jednego lub kilku biegłych” (art. 278 § 1 k.p.c.), zaś art. 280 k.p.c. stanowi o „osobie wyznaczonej na biegłego”. Celem usankcjonowania istniejących dobrych praktyk zaproponowano zmianę w **art. 278 k.p.c.**, poprzez dodanie § 4, zgodnie z którym, jeżeli sąd nie wyznaczy osoby biegłego, wskazania w tym zakresie dokonuje przewodniczący. Pożądane jest bowiem wyraźne wskazanie, że czym innym jest czynność orzecznicza polegająca na dopuszczeniu dowodu z opinii biegłego, a czym innym – wyznaczenie do tej roli konkretnej osoby. Z tego też względu projektowany przepis ma charakter uściślający.

36. Celem projektowanej zmiany **art. 280 k.p.c.** jest nie tylko przygotowanie stron na wysokość kosztów, jakie będą musiały ponieść w związku z wydaniem opinii, lecz również prawne usankcjonowanie sytuacji, w której sąd udostępnia akta w całości lub części osobie,

która formalnie nie została jeszcze wyznaczona na biegłego. Wiele osób posiadających wiedzę specjalistyczną dopiero od możliwości zapoznania się z aktami uzależnia decyzję co do podjęcia się sporządzenia opinii i jest w stanie określić jej koszty. W tym zakresie przepis dopełnia rozwiązania zawarte w art. 89a i 89b ustawy z dnia 28 lipca 2005 r. o kosztach sądowych w sprawach cywilnych (Dz. U. z 2020 r. poz. 755 z późn. zm.), dalej: u.k.s.c. W ocenie projektodawcy, proponowany przepis umożliwia zarazem potencjalnemu biegłemu zapoznanie się z aktami w niezbędnym zakresie, tj. np. dokumentacją medyczną, co pozwala mu na oszacowanie czasu, jaki będzie potrzebny do sporządzenia opinii.

W wyjątkowych przypadkach zapoznanie się z aktami przez biegłego lub instytut, jeszcze przed dopuszczeniem dowodu i określeniem stosownej tezy, może być pomocne w określeniu, jakiej specjalności biegły powinien sporządzać opinię (lub zespół biegłych, co jest szczególnie istotne w złożonych sprawach), jak również ustaleniu, czy udzielenie odpowiedzi na pytania zawarte we wnioskach dowodowych jest w ogóle możliwe. Projektowany przepis stwarza zatem formalnoprawne ramy dla podjęcia takich czynności.

37. Zdaniem projektodawcy, **art. 288 § 3 k.p.c.** w swoim obecnym brzmieniu, może stwarzać szereg potencjalnych problemów. Po pierwsze może budzić wątpliwości co do tego, kto ma rozstrzygnąć, że opinia jest niepełna lub niejasna (opinię ocenia sąd, a o wynagrodzeniu częstokroć decyduje referendarz). Dodatkowo trudno jest niekiedy określić, czy sam fakt złożenia przez strony pytań do biegłego przesądza o „niepełności” lub „niejasności” opinii. Każda zbędna zwłoka w wypłacie wynagrodzenia biegłego jest zarazem zjawiskiem niepożądanym, gdyż zniechęca biegłych do współpracy z sądem. W związku z tym, projektodawca zdecydował się na dokonanie zmiany art. 288 § 3 k.p.c., która ma charakter porządkujący i jednocześnie zmierza do usunięcia ewentualnych rozbieżności na tle stosowania powyższego przepisu. Nowe brzmienie przepisu zakłada, że opóźnienie w wypłacie wynagrodzenia powinno nastąpić jedynie na mocy decyzji sądu i winno przybrać ono sformalizowaną postać. Dodatkowo w celu wyeliminowania wątpliwości przyjęto, że rozstrzygnięcie takie ma charakter dyskrecyjny (przepis posługuje się zwrotem „może”), a przypadki, które uzasadniają takie rozstrzygnięcie, powinny mieć charakter kwalifikowany (z uwagi na rozbieżności w interpretacji zwrotów „niepełny lub niejasny”, które mogą obejmować wszystkie przypadki, kiedy sąd uzna za celowe wyjaśnienie opinii lub sporządzenie opinii uzupełniającej). Z uwagi na fakt, że postanowienie sądu ma charakter porządkowy,

niemniej dotyczy kosztów postępowania, wyraźnie wskazano, że zażalenie nie przysługuje (nie zamyka ono bieglemu z zasady drogi do uzyskania wynagrodzenia).

38. Poprawka w **art. 333 § 2 k.p.c.**, polegająca na skreśleniu słów: „warrantu, rewersu” ma charakter porządkujący i związana jest z faktem, że przy okazji zmian dokonywanych ustawą nowelizującą z dnia 4 lipca 2019 r. pominięto wskazany przepis przy wykreślanu odwołania do nieistniejących już rewersów i warrantów.

39. (a) Projektowany **art. 357 § 2² k.p.c.** wynika z potrzeby odciążenia sądów od zupełnie zbędnych czynności i związanych z nimi obciążeń biurowych, a tym samym ma na celu usprawnienie postępowania. W ocenie projektodawcy zbędne jest informowanie pozwanego o odrzuceniu pozwu skierowanego przeciwko niemu, w sytuacji, gdy odpis pozwu jeszcze nie został mu doręczony, a tym samym nie ma on jeszcze świadomości, że jest stroną pozwaną, a wniesiony pozew nie wywołał żadnych skutków. Warto zwrócić uwagę, że kwestia, czy pozew podlega odrzuceniu, jest badana na początkowym etapie sprawy, w ramach tzw. czynności wstępnych, a co za tym idzie przed doręczeniem odpisu pozwu. Ujawnienie się okoliczności skutkującej odrzuceniem pozwu zwalnia z wezwania do uzupełnienia braków formalnych tego pisma (§ 162 regulaminu urzędowania sądów powszechnych). Konieczność doręczenia pozwanemu odpisu odrzuconego pozwu może rodzić szereg problemów praktycznych. W przypadku braku zdolności sądowej pozwanego można było zaniechać doręczenia ze względów oczywistych, natomiast w innych przypadkach doręczenie odpisu postanowienia stawało się koniecznością. Dopiero na tym etapie mogły się ujawnić praktyczne komplikacje, jak np. wiadomość o tym, że podany w pozwie adres jest nieaktualny. W takiej sytuacji pozbawione sensu jest podejmowanie wysiłków związanych z doręczeniem korespondencji, albowiem dla pozwanego i tak nie wynikają z tego żadne skutki prawne. Po stronie sądu działania takie oznaczają zbędne czynności. W przypadku śmierci pozwanego przed doręczeniem odpisu pozwu mógł z kolei pojawiać się problem, komu należy doręczyć odpis postanowienia o odrzuceniu i jakie czynności należy w związku z tym podjąć. W praktyce następowało to poprzez wywieszenie odpisu na tablicy ogłoszeń sądu na okres miesiąca. Podobnie rzecz ma się z doręczeniem pozwanemu, co do którego w wyniku badania sprawy sąd doszedł do przekonania, że nie może być pozwanym (np. urząd miasta jako pozwany, zamiast gminy). Doręczanie takiemu podmiotowi odpisu postanowienia, w którym stwierdza się, że nie może być on pozwanym, a jednocześnie poucza się o możliwości jego zaskarżenia, mija się z celem. W takich i podobnych przypadkach proponowana zmiana przyczyni się do

odciążenia pracowników sekretariatu od zbędnych czynności i pozwoli zaoszczędzić środki na kosztach wysyłki. Odmienne rzecz ma się, gdy podstawa dla odrzucenia pozwu ujawni się dopiero po doręczeniu odpisu pozwu, np. wskazuje na nią sam pozwany w odpowiedzi na pozew, ewentualnie na rozprawie. W takim przypadku projektowany przepis nie znajdzie zastosowania. Koniecznym jest także podkreślenie, że w przypadku, gdy nie doszło jeszcze do skutecznego doręczenia pozwanemu odpisu pozwu nie ma mowy o zawilości sporu, a pozew taki – na tym etapie – nie wywołuje żadnych skutków, jakie ustawa wiąże z wniesieniem powództwa. Tym samym z zasady nie ma potrzeby doręczania pozwanemu także odpisu postanowienia o umorzeniu postępowania. Brak takiej potrzeby unaocznia się w sposób szczególny, gdy np. samo umorzenie postępowania jest następstwem czynności, o których mowa w art. 139¹ k.p.c. W takiej sytuacji próba doręczenia pozwanemu postanowienia o umorzeniu (będącego pierwszym pismem w sprawie) przez komornika jest jedynie marnowaniem czasu i środków powoda, jak też wymaganiem od sądu niepotrzebnych czynności. W razie odmiennej oceny sądu uzasadnionej konkretnymi okolicznościami faktycznymi, sąd będzie mógł w miarę potrzeby doręczyć odpis postanowienia pozwanemu.

Z kolei **art. 357 § 2³ k.p.c.** stanowi wyjątek od zasady określonej w § 2¹ tego artykułu i polega na umożliwieniu sporządzenia uzasadnienia postanowienia podlegającego zaskarżeniu wydanego na posiedzeniu niejawnym, bez uprzedniego wniosku strony o sporządzenie takiego uzasadnienia. Skorzystanie z takiej możliwości powinno być podyktowane przesłanką sprawniejszego rozpoznania sprawy. To bowiem do orzecznika winna należeć decyzja czy uzasadnienie orzeczenia z urzędu wiąże się dla niego ze zbędnym angażowaniem sił, które na danym etapie mogłyby zostać lepiej alokowane w bieżące załatwianie innych spraw, czy też większym kosztem – z perspektywy organizacji pracy – jest dla niego powrót do tego samego zagadnienia po kilku tygodniach. W wielu przypadkach konieczność następczego sporządzenia uzasadnienia wiąże się z koniecznością ponownego zapoznania się z aktami sprawy, co z perspektywy orzecznika jest stratą czasu. Z obiektywnego punktu widzenia uzasadnianie orzeczeń z urzędu jest celowe i pożądane w przypadkach, gdy np. strona jest zwolniona od kosztów sądowych w całości – wtedy wniosek o sporządzenie uzasadnienia nie podlega opłacie, jest zatem duże prawdopodobieństwo, że i tak zostanie złożony. Z kolei w sytuacji, gdy strona korzysta z częściowego zwolnienia od kosztów sądowych, może zachodzić konieczność rozpoznania wniosku o zwolnienie od opłaty od wniosku o sporządzenie uzasadnienia. W praktyce wydłuża to postępowanie – wniosek taki może zostać przekazany do rozpoznania przez referendarza, na którego postanowienie – w przypadku oddalenia wniosku,

przysługuje skarga, którą trzeba rozpoznać. Podobnie rzecz się ma, gdy osoba niebędąca stroną, która żądała zwrotu kosztów, chciałaby poznać przyczyny rozstrzygnięcia (brak uzasadnionych podstaw do pobierania od niej opłat, zwłaszcza od biegłego). Tym samym istnieją sytuacje, w których jednoczesne sporządzenie uzasadnienia wraz postanowieniem, z uwagi na jego małą objętość, może leżeć w interesie orzecznika i istotnie przyczyniać się do odciążenia go od zbędnych obowiązków. Ze względu na fakt, że dyskrejonalna decyzja o odstąpieniu od uzasadnienia postanowienia wydanego na posiedzeniu niejawnym pośrednio wpływa na sytuację fiskalną stron, przyjęto, że dla zachowania równości praw stron takie postanowienie wraz z uzasadnieniem doręczane ma być wszystkim zainteresowanym na jednakowych zasadach.

(b) Projektowane brzmienie **art. 357 § 3 k.p.c.** ma na celu doprecyzowanie, że uzasadnienie postanowienia sporządza się w terminie tygodniowym od dnia wpływu do sądu wniosku o doręczenie postanowienia z uzasadnieniem, a jeżeli wniosek był dotknięty brakami – od dnia usunięcia tych braków, ale jedynie w przypadku, gdy przepis szczególny nie nakazuje doręczyć z urzędu postanowienia z uzasadnieniem. W takich bowiem sytuacjach (np. proj. art. 518¹ § 3² k.p.c., proj. art. 766¹ § 1 k.p.c.), uzasadnienie należy sporządzić wraz z wydaniem postanowienia. Wydaje się bowiem oczywiste, że skoro projektodawca przewiduje doręczenie postanowienia wraz z uzasadnieniem, co ma z kolei sprzyjać sprawności postępowania, zamierzeniem jest sporządzenie uzasadnienia wraz z wydaniem postanowienia, nie zaś w terminie np. tygodniowym.

(c) Ponieważ w praktyce orzeczniczej pojawiła się błędna interpretacja **art. 357 § 5 k.p.c.**, zrównująca zasadnicze powody rozstrzygnięcia z pisemnym uzasadnieniem postanowienia, projektodawca zdecydował się na jej wyeliminowanie. Wątpliwości te mogłyby się zwiększyć na gruncie zmian projektowanych w § 3¹. Użyte w przepisie sformułowanie „nawet” wskazuje, że zwięzłe wskazanie zasadniczych powodów rozstrzygnięcia dotyczy także postanowienia podlegającego zaskarżeniu. W takich przypadkach fakt podania zasadniczych powodów rozstrzygnięcia może wprowadzać stronę w błąd co do obowiązku złożenia wniosku o uzasadnienie. Ryzyko takie zwiększa się w przypadku profesjonalnych pełnomocników, których nie poucza się o możliwości zaskarżenia orzeczenia (może wtedy powstawać wątpliwość czy orzeczenie zostało doręczone wraz z uzasadnieniem, czy podane motywy jedynie pozornie przypominają uzasadnienie nie będąc nim). Także orzecznicy mieli dylemat, czy zasadnicze powody rozstrzygnięcia w ogóle należy podpisywać. W ocenie projektodawcy,

sposobem na wyeliminowanie powyższych wątpliwości, jest – w przypadku postanowień podlegających zaskarżeniu - uczynienie z zasadniczych powodów rozstrzygnięcia elementu sentencji. Takie rozwiązanie stosowane jest już na gruncie art. 130^{1a} § 2 k.p.c. Jednocześnie będzie to jasny sygnał dla profesjonalnych pełnomocników, że postanowienie podlega zaskarżeniu, a co za tym idzie, może zachodzić konieczność złożenia wniosku o sporządzenie uzasadnienia.

40. Projektowana zmiana **art. 369 § 3 k.p.c.** ma charakter redakcyjny i jest konsekwencją dodania w art. 1 pkt 128 lit. a ustawy nowelizującej z dnia 4 lipca 2019 r. § 1¹ w art. 369. Zmiana w obrębie art. 369 § 11 spowodowała konieczność zmiany odesłania zawartego w art. 369 § 3, tak aby swoim zakresem obejmowało § 1 i 1¹ art. 369, a nie jak dotychczas jedynie § 1. Intencją ustawodawcy jest bowiem, aby termin – zarówno przewidujący złożenie apelacji w terminie dwóch tygodni (art. 369 § 1), jak i w terminie trzech tygodni (art. 369 § 1¹) był uznawany za zachowany, także wtedy, gdy przed jego upływem strona wniosła apelację do sądu drugiej instancji.

41. Aktualne brzmienie **art. 387 § 1 k.p.c.** nakłada na sąd drugiej instancji obowiązek sporządzenia z urzędu uzasadnienia wyroku oraz postanowienia, które kończą postępowanie w sprawie, niezależnie do tego, czy są one zaskarżalne, czy też nie. Z kolei na wniosek uzasadnienie sporządzane jest w sprawach, w których apelację oddalono lub zmieniono zaskarżony wyrok. Zdaniem projektodawcy do katalogu orzeczeń, w odniesieniu do których uzasadnienie powinno być sporządzane na wniosek, powinny trafić także sprawy, w których skarga kasacyjna ani zażalenie nie przysługują. Sporządzanie uzasadnienia z urzędu w tego typu sprawach jest niecelowe. W większości bowiem przypadków, orzeczenia te nie będą podlegać dalszej kontroli, a co za tym idzie, obowiązek sporządzania ich uzasadnień z urzędu generuje dodatkową, niejednokrotnie zbędną pracę i obciążenie sędziów. Jednocześnie projektodawca ma na względzie, że skarga kasacyjna, czy zażalenie, nie są jedynymi środkami, które może wywieść strona, dążąc do podważenia prawomocnego orzeczenia sądu drugiej instancji – możliwe jest bowiem wywiedzenie np. skargi o stwierdzenie niezgodności z prawem prawomocnego orzeczenia. Stąd też sporządzenie uzasadnienia w tego typu sprawach będzie następować – jednak nie z urzędu, lecz na wniosek. Z powyższych względów, projektowana zmiana zakłada rozdzielenie na dwa odrębne paragrafy regulacji odnośnie orzeczeń, co do których będzie istniał obowiązek sporządzenia uzasadnienia z urzędu (§ 1), jak też orzeczeń, co do których uzasadnienie będzie sporządzane na wniosek strony (§ 1¹). Jednocześnie, z uwagi

na projektowany § 1¹, projektodawca zdecydował się na zmianę w § 2, poprzez bezpośrednie odniesienie do tego przepisu.

42. (a) W ocenie projektodawcy, ze względu na wagę i znaczenie instytucji sprostowania lub wykładni orzeczenia, które nierzadko mają zasadniczy wpływ na interpretację sentencji wyroku (a tym samym na prawa stron), pożądanym jest, aby zażalenie w tym przedmiocie przysługiwało do sądu wyższego szczebla. Dlatego też proponuje się stosowną zmianę w **art. 394 § 1 k.p.c.** poprzez dodanie **pkt 5a**.

(b) Proponowany przepis **art. 394 § 4 k.p.c.** ma charakter porządkujący i precyzujący. W praktyce orzeczniczej dochodziło bowiem do wątpliwości co do sposobu rozpoznawania zażaleń przewidzianych w przepisach szczególnych, a nie wymienionych w art. 394 k.p.c., czy art. 394^{1a} k.p.c. Mianowicie mogły zachodzić wątpliwości, czy podlegają one rozpoznaniu przez inny skład sądu pierwszej instancji (tzw. zażalenie poziome), czy też przez sąd drugiej instancji (tzw. zażalenie zwykłe). Zaproponowany przepis jednoznacznie usuwa powyższe wątpliwości. Warto dodać, że już przy wprowadzeniu do postępowania cywilnego instytucji tzw. zażalenia poziomego pierwotnym zamysłem ustawodawcy było utrzymanie zasady, że do rozpoznawania zażaleń powołany jest sąd drugiej instancji, a tzw. zażalenie poziome stanowi wyjątek od zasady w kwestiach wypadkowych o mniejszym ciężarze gatunkowym.

43. (a) Konsekwencją projektowanego w art. 394 § 1 pkt 5a, tj. zaliczenia postanowień, których przedmiotem jest sprostowanie lub wykładania orzeczenia albo ich odmowa do katalogu postanowień, na które zażalenie rozpoznaje sąd drugiej instancji, jest uchylenie **pkt 8 w art. 394^{1a} § 1 k.p.c.** Przepis ten przewidywał bowiem rozpoznanie zażaleń w przedmiocie sprostowania lub wykładni orzeczenia albo ich odmowy przez inny skład sądu pierwszej instancji. Jednocześnie do katalogu rozstrzygnięć, które powinny podlegać zaskarżeniu, należy zaliczyć wynagrodzenie dla kuratora ustanowionego dla strony w danej sprawie (zmiana w § 1 pkt 9).

(b) Celem proj. **art. 394 § 1¹ k.p.c.** jest dookreślenie, że w postępowaniu wywołanym zażaleniem „poziomym” właściwym do jego kontroli formalnej i w konsekwencji odrzucenia jest sąd w składzie jednego sędziego. Celu tego nie udało się osiągnąć za pomocą generalnego odesłania do przepisów o apelacji, bo z jego realizacją w postępowaniu apelacyjnym nastąpiła poprzez określenie składu dla forum – posiedzenia niejawnego – na którym podejmuje się decyzję o odrzuceniu apelacji, przy czym generalnie w tym postępowaniu rozstrzygnięcia merytoryczne zapadają na rozprawie. Odesłanie to nie jest jednoznaczne dla postępowania

zażaleniowego, w którym również decyzje merytoryczne co do zażalenia podejmowane są na posiedzeniu niejawnym. Stąd przewagę uzyskała praktyka, która wzorcem postępowania zażaleniowego czyni art. 395 § 1 k.p.c., przewidujący przekazanie sprawy z zażaleniem bezpośrednio sądowi i składowi właściwemu do jego rozpoznania, co oznacza, że decyzje rozstrzygające o formalnym bycie tego środka odwoławczego podejmuje ten sam skład. Ograniczenie tego wzorca niniejszą ustawą było niewystarczające dla losów zażaleń poziomych, nadal bowiem wymykałyby się pożądanemu wzorcowi zażalenia obciążone brakami. Wprowadzenie zmian w obrębie dodawanego paragrafu wynika zatem z potrzeby odmiennego, niż ma to miejsce na gruncie nowelizowanego art. 395 § k.p.c., uregulowania zasad postępowania przez sąd pierwszej instancji w przypadku, gdy zachodzą podstawy do odrzucenia tzw. zażalenia poziomego. W takim przypadku samo zażalenie dotyczy czynności enumeratywnie wymienionych w art. 394^{1a} § 1 k.p.c., mających charakter wypadkowy. Nic nie stoi zatem na przeszkodzie temu, aby to sąd, który wydał zaskarżone orzeczenie we własnym zakresie podejmował czynności do uzupełnienia braków wniesionego zażalenia, jak też wydawał rozstrzygnięcie o jego ewentualnym odrzuceniu. Projektowany przepis w celu rozstrzygnięcia, kto podejmuje czynności w tym zakresie, stanowi że wydania stosownego rozstrzygnięcia następuje przed przekazaniem zażalenia do innego składu tego sądu. Może je zatem podejmować również sędzia, który wydał zaskarżone postanowienie. Od rozstrzygnięcia w przedmiocie odrzucenia zażalenia może przysługiwać na zasadach ogólnych, zażalenie do innego składu sądu pierwszej instancji (stosownie do art. 394^{1a} § 1 pkt 1² k.p.c.).

(c) Kolejną proponowaną zmianą o charakterze porządkującym i uściślającym jest dodanie w **art. 394^{1a} § 3 k.p.c. zdania drugiego**, które precyzuje, że sąd drugiej instancji nie bada, na czym polega niemożność utworzenia składu do rozpoznania zażalenia w danym sądzie, ani też nie ma w tym zakresie kompetencji do oceniania decyzji prezesa sądu. Wynika to po pierwsze z faktu, że ustalenie sytuacji w danym sądzie, jego obsady etatowej i ewentualnych nieobecności orzeczników, albo ich specjalizacji, jest zagadnieniem stricte ustrojowym. Pozostaje ono bez żadnego związku z przedmiotem postępowania, stąd też nie powinno mieścić się w ramach nadzoru judykacyjnego drugiej instancji, który powinien skupiać się wyłącznie na okolicznościach sprawy, odzwierciedlonych w treści akt sprawy. Byłoby to niedopuszczalne wkraczanie w zakres administracji sądowej, za którą odpowiedzialność ponosi prezes sądu i z której rozliczany jest przez przełożonych służbowych.

Niezależnie od powyższego, proponowana zmiana wpisuje się w istniejący model, gdzie zasadą jest rozpoznawanie zażaleń przez sąd drugiej instancji jako właściwy, a zażalenie poziome ma charakter pewnego „ułatwienia” proceduralnego, ukierunkowanego na sprawniejsze rozpoznawanie kwestii wпадkowych.

44. Projektowana zmiana w **art. 394² § 1¹ k.p.c.** przewiduje poszerzenie katalogu postanowień sądu drugiej instancji, na które przysługuje zażalenie do innego składu tego sądu, o postanowienia w przedmiocie odmowy zwolnienia od kosztów sądowych lub cofnięcie takiego zwolnienia (pkt 1) oraz w przedmiocie wynagrodzenia biegłego (pkt 4¹). Celem projektowanych zmian jest wyeliminowanie luki prawnej, która istnieje w zakresie niemożności zaskarżenia powyższych rozstrzygnięć sądu drugiej instancji.

a) Zaznaczyć należy, że ustawodawca, zmieniając art. 117 § 6 k.p.c. i powierzając rozpoznanie wniosku o ustanowienie adwokata (radcy prawnego) z urzędu w postępowaniu apelacyjnym sądowi drugiej instancji, jednocześnie zagwarantował możliwość poddania rozstrzygnięcia o odmowie ustanowienia adwokata lub radcy prawnego lub ich odwołania kontroli w trybie zażalenia poziomego. Brak takiej gwarancji w odniesieniu do rozstrzygnięcia o odmowie zwolnienia od opłaty sądowej od apelacji nie znajduje racjonalnych podstaw i wydaje się być pominięciem ustawodawczym. Zwrócić trzeba także uwagę, że obecnie, na postanowienie w przedmiocie odmowy zwolnienia od kosztów sądowych lub cofnięcie takiego zwolnienia wydane przez sąd pierwszej instancji przysługuje zażalenie do innego składu tego sądu (art. 394^{1a} § 1 pkt 1 k.p.c.). „Przeniesienie” weryfikacji formalnej i fiskalnej apelacji do sądów drugiej instancji, zdaniem projektodawcy, rodzi konieczność umożliwienia stronie zaskarżenia tego rodzaju rozstrzygnięć wydanych przez sąd drugiej instancji, a w konsekwencji – biorąc pod uwagę kompetencje referendarza w tego typu sprawach – także orzeczeń referendarza sądowego. Nie uszło bowiem uwagi projektodawcy, że w chwili obecnej istnieją wątpliwości, czy na postanowienie referendarza sądowego o odmowie zwolnienia od opłaty od apelacji wydane w sądzie drugiej instancji przysługuje na podstawie art. 398²² § 1 k.p.c. skarga (pytanie prawne do Sądu Najwyższego, sygn. akt III CZP 80/20). Nie wydaje się również zasadne, aby kontrola w przedmiocie odmowy zwolnienia od opłaty od apelacji była możliwa jedynie na wniosek mający podstawę w art. 380 k.p.c., a co za tym idzie, dopiero przy okazji rozpoznawania zażalenia (skargi) na odrzucenie apelacji z przyczyny jej nieopłacenia.

b) Podobna argumentacja leży u podstaw włączenia do katalogu postanowień zaskarżalnych zażaleniem do sądu drugiej instancji postanowienia w przedmiocie

wynagrodzenia biegłego, o którym sąd orzeka po raz pierwszy. Na wstępie należy zaznaczyć, że problem braku możliwości poddania kontroli ww. rozstrzygnięcia nie jest zagadnieniem nowym. W stanie prawnym obowiązującym do dnia 6 listopada 2019 r. ustawodawca w art. 394 § 1 pkt 9 k.p.c. zapewnił możliwość wniesienia zażalenia do sądu drugiej instancji m.in. na postanowienie sądu pierwszej instancji, którego przedmiotem było wynagrodzenie biegłego. W obecnym stanie prawnym, na postanowienie sądu pierwszej instancji w tym przedmiocie przysługuje zażalenie do innego składu tego sądu (art. 394^{1a} § 1 pkt 9). Przed nowelizacją z 4 lipca 2019 r. przepis art. 394² § 1 k.p.c. nie przewidywał możliwości zaskarżenia postanowienia w przedmiocie wynagrodzenia biegłego, zaś sądy rozpoznawały zarzuty co do takich postanowień na zasadzie art. 380 k.p.c. przy okazji rozpoznawania zażalenia na rozstrzygnięcie o zwrocie kosztów procesu. W ocenie projektodawcy, kwestia wynagrodzenia jest istotna na tyle tak dla biegłego, jak i stron postępowania, że powinna znaleźć się w katalogu postanowień sądu drugiej instancji zaskarżalnych tzw. „zażaleniem poziomym”.

45. (a) Celem proponowanej zmiany **§ 1 art. 395 k.p.c.** jest wyeliminowanie wątpliwości powstałych po uchyleniu art. 370 k.p.c. W chwili obecnej wątpliwości budzą zwłaszcza sytuacje, gdy do sądu pierwszej instancji wpływa zażalenie na określony rodzaj czynności sądu, mimo że przepis ustawy w ogóle nie przewiduje możliwości zaskarżania tej kategorii czynności, a tym samym zażalenie jest niedopuszczalne. Z tej perspektywy niecelowe jest angażowanie w orzekanie o odrzuceniu takich zażaleń sądu orzekającego jako sąd drugiej instancji, zwłaszcza gdy sądem właściwym do rozpoznania zażalenia jest sąd przełożony. W takich przypadkach przekazywanie sprawy wraz z aktami może prowadzić do niepotrzebnego wydłużenia postępowania. Z tego też względu, projektodawca ustanowił wyjątek od zasady określonej w art. 395 § 1 zdaniu pierwszym, że w przypadku zażalenia sąd pierwszej instancji niezwłocznie przedstawia je wraz z aktami sądowi właściwemu do jego rozpoznania, a co za tym idzie, nie bada zażalenia pod względem formalnym ani fiskalnym. W zaproponowanym brzmieniu § 1 projektodawca przesądził, czy niedopuszczalne zażalenie może odrzucić sąd pierwszej instancji (choć można to pośrednio wywieść z art. 394^{1a} § 1 pkt 12 k.p.c.), oraz czy odrzucenie pisma powinno nastąpić w składzie jednego sędziego, czy trzech sędziów.

(b) Z kolei kwestii odpowiedzi na zażalenie, objętej obecnie § 1, projektodawca postanowił poświęcić oddzielny **§ 1¹**, rezygnując jednocześnie z możliwości wniesienia przez stronę przeciwną odpowiedzi na zażalenie, gdy przedmiotem zaskarżonego postanowienia było

skazanie świadka, biegłego, strony, jej pełnomocnika oraz osoby trzeciej na grzywnę, zarządzenie przymusowego sprowadzenia i aresztowania świadka oraz odmowa zwolnienia świadka i biegłego od grzywny i świadka od przymusowego sprowadzenia (art. 394^{1a} § 1 pkt 6 k.p.c.). Niecelowe jest bowiem wnoszenie przez strony odpowiedzi na zażalenie w przedmiocie rozstrzygnięcia, które w żaden sposób ich nie dotyczy.

(c) Zmiana w **§ 2 art. 395 k.p.c.** ma charakter korygujący. Skoro bowiem zasadą jest, że sąd rozpoznaje zażalenie na posiedzeniu niejawnym w składzie trzech sędziów, zbędne jest powtarzanie w § 2, że w sytuacjach określonych w tym przepisie, tzw. autokorekta może nastąpić na posiedzeniu niejawnym.

46. Proponowane brzmienie **art. 398²² § 2 k.p.c.** ma na celu usunięcie wątpliwości interpretacyjnych, które pojawiały się w praktyce orzeczniczej na tle dotychczasowego brzmienia tego przepisu, w szczególności jego drugiej części. W zaproponowanym brzmieniu przepis jasno określa moment, od którego zaczyna biec termin na wniesienie skargi na orzeczenie referendarza, które zostało doręczone bez uzasadnienia. Przesądza przy tym, że wniesienie wniosku o uzasadnienie takiego orzeczenia nie jest konieczne. Jeżeli strona zdecydowała się złożyć wniosek o uzasadnienie orzeczenia, momentem, od którego zaczyna biec termin do wniesienia skargi, jest data doręczenia orzeczenia z uzasadnieniem.

47. Usprawnienie postępowania ma na celu również projektowany **art. 398²³ § 1¹ k.p.c.** Przewiduje on bowiem, że w sprawach rozpoznawanych przez referendarza, których przedmiotem są koszty sądowe, koszty procesu, odmowa ustanowienia adwokata lub radcy prawnego, nie będzie konieczności składania przez strony wniosku o sporządzenie uzasadnienia. Już w aktualnym modelu może on rodzić komplikacje, albowiem złożenie przez stronę wniosku o uzasadnienie nie jest niezbędne dla wniesienia skargi, a jego brak może utrudniać sądowi ocenę prawidłowości rozstrzygnięcia (sąd rozpoznaje sprawę jako sąd drugiej instancji). Remedium na takie problemy powinno być przyjęcie zasady, że takie orzeczenia uzasadniane są z urzędu. Jednocześnie w ocenie projektodawcy wystarczającym rozwiązaniem jest ograniczenie zakresu takiego uzasadnienia do wskazania podstawy prawnej rozstrzygnięcia wraz z przytoczeniem przepisów prawa. Wydaje się to zasadne zwłaszcza w przypadku rozpoznawania wniosków o ustanowienie pełnomocnika z urzędu, czy też w przypadku, gdy strona jest już reprezentowana przez profesjonalnego pełnomocnika. Przedmiot wskazanych postępowań i ich incydentalny charakter nie uzasadnia zresztą obciążania orzeczników obowiązkiem sporządzania rozbudowanych uzasadnień.

48. Proponowany przepis **art. 410¹ k.p.c.** wprowadza dodatkowe przesłanki, stanowiące o niedopuszczalności skargi o wznowienie postępowania. Zgodnie z tym przepisem niedopuszczalne jest ponowne wniesienie skargi o wznowienie w tej samej sprawie przez tą samą stronę oraz oparcie jej na tych samych podstawach. Co ważne, przesłanki te muszą być spełnione łącznie, nadto ich wystąpienie musi być poddane pod ocenę sądu z perspektywy okoliczności sprawy. Jednocześnie w proponowanym § 2 wprowadzono wyjątek od zasady określonej w art. 410 § 1 k.p.c., zgodnie z którą skargę niedopuszczalną sąd odrzuca. W przypadku złożenia skargi o wznowienie postępowania niedopuszczalnej z uwagi na zaistnienie przesłanek z § 1 projektowanego przepisu, projektodawca zdecydował się na zastosowanie trybu z art. 394³ § 3 i 4, tj. pozostawienie takiej skargi w aktach sprawy bez żadnych dalszych czynności, z jednoczesnym zawiadomieniem strony wnoszącej skargę o podjęciu przez sąd takiej czynności.

49. Wraz z wejściem w życie instytucji skargi nadzwyczajnej (tj. 3 kwietnia 2018 r., na podstawie ustawy z dnia 8 grudnia 2017 r. o Sądzie Najwyższym) pojawiały się pytania związane z relacją tego nowego nadzwyczajnego środka zaskarżenia do skargi o stwierdzenie niezgodności z prawem prawomocnego orzeczenia. Mianowicie, czy warunkiem wniesienia skargi o stwierdzenie niezgodności z prawem prawomocnego orzeczenia jest wykazanie przez stronę, że zmiana lub uchylenie orzeczenia nie było i nie jest możliwe w drodze skargi nadzwyczajnej. W obecnym brzmieniu art. 424¹ § 1 k.p.c. mówi bowiem o „przysługujących stronie środkach prawnych”, co zdaniem niektórych orzeczników oznaczało także skargę nadzwyczajną (por. postanowienia SN z dnia 30 sierpnia 2018 r., III CNP 9/18, OSNC 2018, Nr 12, poz. 121 i z dnia 20 grudnia 2018 r., III CNP 19/18, nie publ.). Z kolei w uchwale z dnia 15 października 2020 r., III PZP 4/20 Sąd Najwyższy przesądził, że strona wnosząca skargę o stwierdzenie niezgodności z prawem prawomocnego wyroku (art. 424¹ k.p.c.) nie ma obowiązku wykazania, że wzruszenie zaskarżonego wyroku w drodze skargi nadzwyczajnej nie było i nie jest możliwe; tym samym skarga nie podlega odrzuceniu na podstawie art. 424⁸ § 1 k.p.c. w związku z art. 424⁵ § 1 pkt 5 k.p.c. albo art. 424⁸ § 2 k.p.c. Sąd Najwyższy ustalił, że przyjęta w uchwale wykładnia prawa obowiązuje od dnia jej podjęcia i postanowił nadać jej moc zasady prawnej. Dotyczy to jednak Izby Pracy i Ubezpieczeń Społecznych. Tym samym problem pozostaje w części aktualny i pożądanym jest doprecyzowanie we wskazanym przepisie, że chodzi wyłącznie o środki prawne przysługujące stronie na podstawie Kodeksu postępowania cywilnego. Pozwoli to uniknąć ewentualnych wątpliwości interpretacyjnych w

przypadku pojawienia się w porządku prawnym kolejnego, pozakodeksowego środka prawnego, którym będzie można wzruszyć prawomocne orzeczenie.

50. Zastąpienie w **art. 431 k.p.c.** wyrazów „okoliczności faktycznych” wyrazem „faktów”, podobnie, jak ma to miejsce w przypadku zmiany w art. 87 § 3 k.p.c., jest wynikiem realizacji petycji BKSP-145-IX-75/20. Zmiana ma charakter porządkujący. Wskazać należy, że ustawą nowelizującą z dnia 4 lipca 2019 r. nieostre pojęcie „okoliczności faktycznych” zostało zastąpione jednoznacznym pojęciem „faktów”. Odpowiednio zmienione zostały m. in. art. 126 § 1 pkt 5 k.p.c., art. 187 § 1 pkt 2 k.p.c., art. 210 § 2 k.p.c., art. 339 § 2 k.p.c., art. 485 § 1 k.p.c. i art. 499 § 2 pkt 2 k.p.c. W kontekście „przyznania” kodeks postępowania cywilnego posługuje się pojęciem „przyznania faktów” (np. art. 127 § 1 k.p.c., art. 229 k.p.c., art. 230 k.p.c., art. 1190 § 2 k.p.c.). Dążąc zatem do zachowania spójności terminologicznej projektodawca zdecydował się na zmianę art. 431 k.p.c.

51. Zmiana w **art. 458² § 1 pkt 3 k.p.c.** jest wyrazem realizacji postulatów petycji nr P10-31/20 skierowanej do Senatu RP i ma na celu włączenie do katalogu spraw gospodarczych spraw dotyczących odpowiedzialności cywilnej w prostej spółce akcyjnej. Z dniem 1 lipca 2021 r., na podstawie art. 36 ustawy z dnia 19 lipca 2019 r. o zmianie ustawy - Kodeks spółek handlowych oraz niektórych innych ustaw (Dz. U. poz. 1655 z późn. zm., dalej: k.s.h.) wejdą w życie przepisy art. 300¹ – 300¹³⁴ k.s.h. dotyczące prostej spółki akcyjnej, w tym przepisy dotyczące odpowiedzialności cywilnoprawnej (art. 300¹²³ – 300¹³⁴ k.s.h.), wobec czego postępowanie gospodarcze powinno obejmować także sprawy dotyczące roszczeń z tytułu odpowiedzialności cywilnej w ww. spółce, jak ma to już miejsce w przypadku innych spółek kapitałowych.

52. Projektowane rozwiązania, przewidujące wprowadzenie do Kodeksu postępowania cywilnego nowego postępowania odrębnego – postępowania z udziałem konsumentów – stanowią wyraz wyjścia naprzeciw oczekiwaniom środowiska konsumentów co do zwiększenia zakresu ochrony ich praw. Kierunek ten jest zbieżny z przyjętym w państwach członkowskich UE. Projektowane przepisy działu IIb, ujęte w **art. 458¹⁴ k.p.c. – 458¹⁶ k.p.c.**, będą miały zastosowanie do spraw o roszczenia konsumenta przeciwko przedsiębiorcy oraz o roszczenia przedsiębiorcy przeciwko konsumentowi. Dodatkowemu wzmocnieniu pozycji konsumenta służy projektowana w § 3 art. 458¹⁴ k.p.c. regulacja, zgodnie z którą przepisy o postępowaniu z udziałem konsumentów będą miały zastosowanie także w przypadku, gdy przedsiębiorca będący stroną postępowania zaprzestał prowadzenia działalności gospodarczej. Jednocześnie

przepisy o innych postępowaniach odrębnych będą miały zastosowanie w zakresie, w jakim nie będą sprzeczne z przepisami projektowanego działu. Proj. § 4 art. 458¹⁴ umożliwia konsumentom wytoczenie powództwa w sprawach rozpoznawanych według projektowanego działu, tj. o roszczenia konsumentów przeciwko przedsiębiorcy, również przed sądem właściwym dla ich miejsca zamieszkania. Celem tej regulacji jest zwiększenie zakresu ochrony praw konsumentów. Możliwość wytoczenia powództwa przed sąd właściwy dla miejsca zamieszkania konsumenta ułatwia konsumentom realizację prawa do sądu. Tym samym umożliwia likwidację barier związanych z koniecznością ponoszenia kosztów prowadzenia sprawy przed oddalonym sądem. Rozwiązanie takie wpisuje się w logikę rozwiązań zawartych w rozporządzeniu Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 1215/2012 z dnia 12 grudnia 2012 r. w sprawie jurysdykcji i uznawania orzeczeń sądowych oraz ich wykonywania w sprawach cywilnych i handlowych (art. 18 ust. 1), co zapewnia wyższy standard harmonizacji prawa polskiego z zasadami przyjętymi w europejskim porządku prawnym. Jednocześnie w przepisie poczyniono zastrzeżenie, że możliwość ta nie będzie obejmowała spraw, w których właściwość sądu jest wyłączna.

Wzmocnienie pozycji konsumenta w stosunku do przedsiębiorcy jako strony postępowania, przede wszystkim zaś zapewnienie szybszego rozpoznania sprawy, ma na celu proponowany w art. 458¹⁵ § 1 – 3 k.p.c. obowiązek powoływania przez przedsiębiorcę będącego powodem wszystkich twierdzeń i dowodów w pozwie, będącego zaś pozwanym – w odpowiedzi na pozew, w terminie wyznaczonym przez przewodniczącego, nie krótszym niż tydzień, z możliwością wyznaczenia innego terminu w zależności od okoliczności sprawy. Konsekwencją powołania twierdzeń i dowodów z naruszeniem powyższych reguł będzie ich pominięcie, chyba że strona będąca przedsiębiorcą uprawdopodobni, że ich powołanie nie było możliwe albo potrzeba ich powołania wynikła później. Jednocześnie projektodawca przewiduje odpowiednie pouczenia o powyższych obowiązkach i terminach, jak też skutkach ich zaniedbania stroną niezastępowaną przez profesjonalnego pełnomocnika (projektowany § 2).

Projektowany art. 458¹⁶ k.p.c. ma na celu zachęcenie przedsiębiorców do podejmowania próby dobrowolnego rozwiązania sporu jeszcze przed wytoczeniem powództwa. Przepis ten daje sądowi możliwość obciążenia strony będącej przedsiębiorcą kosztami procesu w całości lub w części, a nawet podwyższenia ich maksymalnie dwukrotnie, w sytuacji, gdy zaniechała ona próby dobrowolnego rozwiązania sporu, uchyliła się od udziału w niej lub uczestniczyła w niej w złej wierze, co doprowadziło do zbędnego wytoczenia powództwa lub wadliwego

określenia przedmiotu sprawy. Chociaż tego rodzaju regulacja może na pierwszy rzut oka wydawać się restrykcyjna, to ma na celu promowanie dobrych praktyk w relacjach przedsiębiorca – konsument.

53. Projektowana zmiana polegająca na dodaniu **§ 4 w art. 461 k.p.c.** ma charakter uściślający. Wprawdzie stroną postępowania w sprawach z zakresu prawa pracy i ubezpieczeń społecznych jest określony sąd, a nie Skarb Państwa, niemniej jednak przepis art. 44² k.p.c. powinien mieć zastosowanie do spraw, w których stroną jest sąd. Zamiarem ustawodawcy przy wprowadzaniu ustawą nowelizującą z dnia 4 lipca 2019 r. przepisu art. 44² było umożliwienie przekazania sprawy w sytuacji, gdy sąd ogólnie właściwy miałby rozpoznać sprawę, w której stroną jest on sam albo sąd nad nim położony. Niepożądana jest sytuacja, w której sąd występowałby jednocześnie w roli strony – jako pracodawcy oraz w roli sędziego rozstrzygającego spór. Zaproponowane rozwiązanie realizuje zatem rzymską zasadę *nemo iudex in causa sua*.

54. Odnośnie do proponowanej zmiany w **art. 477⁹ § 7 k.p.c.**, w pierwszej kolejności wskazać należy, że była ona uprzednio wpisana do wykazu prac legislacyjnych i programowych Rady Ministrów pod numerem UD544. W myśl art. 477⁹ § 1-2 k.p.c. odwołanie od decyzji organu rentowego wnosi się (na piśmie lub do protokołu) do organu, który wydał decyzję, w terminie miesiąca od dnia doręczenia decyzji. Organ ten, jeżeli uzna odwołanie za słuszne, może zmienić lub uchylić zaskarżoną decyzję; w takim przypadku odwołaniu nie nadaje się dalszego biegu. W przeciwnym razie organ rentowy niezwłocznie – w terminie 30 dni od wniesienia odwołania – przekazuje odwołanie (sprawę) do sądu (art. 83 ustawy z dnia 13 października 1998 r. o systemie ubezpieczeń społecznych, Dz. U. z 2021 r. poz. 423, 432 i 619., oraz art. 52 ust. 1 i art. 36 ustawy z dnia 20 grudnia 1990 r. o ubezpieczeniu społecznym rolników, Dz. U. z 2020 r. poz. 174, z późn. zm.). Wojewódzki zespół do spraw orzekania o niepełnosprawności, który wydał orzeczenie, obowiązany jest przesłać odwołanie wraz z aktami sprawy do sądu w terminie 7 dni od dnia otrzymania odwołania (§ 16 ust. 2 zw. z § 17 rozporządzenia Ministra Gospodarki, Pracy i Polityki Społecznej z dnia 15 lipca 2003 r. w sprawie orzekania o niepełnosprawności i stopniu niepełnosprawności, Dz. U. z 2018 r. poz. 2027 z późn. zm.). W praktyce jednak bardzo często zdarza się, że organy rentowe zwlekają z przekazywaniem odwołań od ich decyzji do sądów ubezpieczeń społecznych. Brak jest natomiast regulacji przeciwdziałającej temu stanowi rzeczy. Co za tym idzie, celem projektowanej zmiany jest wprowadzenie do postępowania w sprawach z zakresu ubezpieczeń

społecznych przepisów przyznających środek prawny umożliwiający stronie takiego postępowania zainicjowanie procedury przeciwdziałającej przewlekaniu przekazania odwołania sądowi. Rozwiązanie to ma przeciwdziałać naruszeniu przez organ rentowy lub wojewódzki zespół do spraw orzekania o niepełnosprawności terminu przekazania akt wraz z odwołaniem do właściwego sądu. Ponaglenie ma służyć de facto wszczęciu postępowania w trybie administracyjnym, którego celem jest zweryfikowanie przez organ wyższego stopnia, czy zaistniał stan beczynności. Proponuje się zatem wprowadzenie do art. 477⁹ k.p.c. przepisu przyznającego ubezpieczonemu albo stronie odwołującej się od orzeczenia zespołu prawo do wniesienia ponaglenia. Przepisy normujące postępowanie w sprawach z zakresu ubezpieczeń społecznych mają charakter generalny, gdyż odnoszą się do wszystkich organów rentowych, co eliminuje potrzebę ingerowania w przepisy różnych aktów prawnych. Zamieszczenie tej regulacji w przepisach dotyczących przedmiotowego postępowania wynika stąd, że w wyniku wniesienia odwołania dochodzi do zainicjowania sądowej fazy postępowania. Początkowe czynności dokonywane w tej fazie (poprzedzające przekazanie odwołania do sądu) należą jednak do organu lub zespołu. Beczynności lub przewlekłości postępowania w tym początkowym stadium może dopuścić się tylko organ lub zespół, a nie sąd. Z tego względu projektowany przepis przewiduje, że ubezpieczonemu lub stronie wnoszącej odwołania od orzeczenia zespołu przysługuje prawo do wniesienia ponaglenia, o którym mowa w art. 37 ustawy z dnia 14 czerwca 1960 r. – Kodeks postępowania administracyjnego (Dz. U. z 2020 r. poz. 256 z późn. zm.), dalej: k.p.a. Postępowanie wywołane wniesieniem ponaglenia będzie odbywało się w trybie administracyjnym. Za takim rozwiązaniem przemawiają względy praktyczne. W tym czasie, w którym jest wnoszone ponaglenie, aktami sprawy dysponuje jeszcze organ rentowy lub zespół. Z tego względu uzasadnione jest to, aby zarzucaną beczynność lub przewlekłość oceniał organ administracyjny. Sąd w tym stadium postępowania nie dysponuje jeszcze aktami sprawy i nie jest w stanie ocenić, czy ponaglenie jest uzasadnione. Ponadto, powierzenie sądom czynności w postępowaniu wywołanym wniesieniem ponaglenia wiązałoby się z obciążeniem sądów kolejnymi, dodatkowymi obowiązkami, które nie są bezpośrednio związane z merytorycznym rozpoznaniem sprawy, czyli wymierzaniem sprawiedliwości. Przepisy k.p.a. dotyczące ponaglenia będą stosowane wprost w przedmiotowych sprawach. Zgodnie z art. 37 § 3 k.p.a., ponaglenie będzie wnoszone do organu wyższego stopnia za pośrednictwem organu prowadzącego postępowanie, a w przypadku, gdy nie ma organu wyższego stopnia – do organu prowadzącego postępowanie. Przepisy określające organy wyższego stopnia w stosunku do organów rentowych lub

wojewódzkich zespołów do spraw orzekania o niepełnosprawności są zamieszczone w aktach pozakodeksowych, normujących kompetencje i organizację tych organów lub zespołów. W rezultacie ponaglenie w sprawie prowadzonej np. przez dyrektora oddziału Zakładu Ubezpieczeń Społecznych będzie wnoszone (za jego pośrednictwem) do Prezesa Zakładu Ubezpieczeń Społecznych, a w sprawie prowadzonej przez Prezesa Kasy Rolniczego Ubezpieczenia Społecznego – do ministra właściwego do spraw rozwoju wsi. Ponaglenie w sprawie prowadzonej przez wojewódzki zespół do spraw orzekania o niepełnosprawności będzie przekazywane przez ten zespół Pełnomocnikowi Rządu do Spraw Osób Niepełnosprawnych, który z mocy art. 6a i art. 6c ustawy z dnia 27 sierpnia 1997 r. o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych (Dz. U. z 2020 r. poz. 426 z późn. zm.) jest organem nadzorującym działalność wojewódzkich zespołów do spraw orzekania o niepełnosprawności.

55. Zmiana w **art. 479⁵⁵ k.p.c.** ma charakter techniczny – legislacyjny i zmierza do wyeliminowania z treści tego przepisu odesłania do przepisu uchylonego, a mianowicie **art. 479⁵⁴ k.p.c.** Jest także realizacją petycji nr P10-31/20 skierowanej do Senatu RP.

56. Zmiana w **art. 479⁶⁶ k.p.c.** – por. wyżej.

57. Zmiana w **art. 479⁸⁵ k.p.c.** jest wynikiem realizacji petycji nr P10-106/20 skierowanej do Senatu RP. Wobec treści art. 148 § 3 k.p.c., dodanego ustawą nowelizującą z dnia 4 lipca 2019 r., zbędne jest dodatkowe akcentowanie, że postanowienie w przedmiocie wstrzymania wykonania decyzji organu regulacyjnego w sprawach z zakresu regulacji rynku wodno – kanalizacyjnego może być wydane na posiedzeniu niejawnym.

58. Zmiany proponowane w **art. 505² k.p.c.** służą podkreśleniu szczególnego charakteru postępowania uproszczonego. W sprawach tych uzasadnione jest jak najszybsze rozstrzygnięcie sporów, w których wartość przedmiotu sporu nie jest wysoka. W tym zakresie sprawności postępowania niewątpliwie sprzyjać będzie możliwość załatwienia sprawy i wydania wyroku na posiedzeniu niejawnym. Oczekiwania strony w tym zakresie nie powinny być rozstrzygające. Uzasadnieniem dla takich rozwiązań jest choćby treść art 5 ust. 1 rozporządzenia nr 861/2007 Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 11 lipca 2007 r. ustanawiającego europejskie postępowanie w sprawie drobnych roszczeń, które wprost przewiduje, że „europejskie postępowanie w sprawie drobnych roszczeń jest postępowaniem pisemnym. Sąd lub trybunał przeprowadza rozprawę, jeśli uznaje to za konieczne lub jeśli wnosi o to jedna ze stron. Sąd lub trybunał może oddalić taki wniosek, jeżeli uzna, że w

odniesieniu do okoliczności towarzyszących danej sprawie rozprawa nie jest konieczna do rzetelnego przeprowadzenia sprawy.” Naturalnie sam brak obowiązku przeprowadzenia rozprawy nie wyłącza konieczności zapewnienia stronie prawa do rzetelnego procesu i rozstrzygnięcia jej wniosków.

59. Przyjęte rozwiązania w zakresie roszczeń bagatelnych (**art. 505⁸ § 4 k.p.c. i art. 505¹² §1¹ k.p.c.**) istotnie mogą przyczyniać się do przyspieszenia rozpoznawania spraw, w których wartość przedmiotu sporu jest znikoma. Należy uznać, że ustawowy próg tysiąca złotych jest w tym zakresie zbyt niski. Nadmierne angażowanie sądu w proces orzeczniczy w takich sprawach – czy to poprzez nakazanie sporządzania obszernych uzasadnień, czy możliwość ponownego rozpoznawania sprawy - jest niepożądane (zwłaszcza, że wiąże się ze znacznymi kosztami po stronie podatników). W ocenie projektodawcy, przyjęty w proponowanym brzmieniu **art. 505⁸ § 4 k.p.c.** próg czterech tysięcy złotych, bliższy jest progowi przewidzianemu w prawie UE dla drobnych roszczeń, a zarazem dotyczy kwoty będącej wartością pośrednią między obecnym wynagrodzeniem minimalnym a przeciętnym miesięcznym wynagrodzeniem. Nieznacznie też przekracza wysokość grzywny, jaką może nałożyć sąd (**art. 163 § 1 k.p.c.**, choć warto zauważyć, że już dziesięć lat temu wysokość ta wynosiła 5.000 zł).

60. Projektowana zmiana **art. 505¹⁰ § 1 k.p.c.** ma na celu usprawnienie postępowania odwoławczego w sprawach rozpoznawanych w postępowaniu uproszczonym. Zdaniem projektodawcy, skoro w sprawach rozpoznawanych w postępowaniu uproszczonym sąd może rozpoznać apelację w składzie jednego sędziego, tym bardziej powinien mieć możliwość rozpoznania w takim składzie zażaleń na postanowienia wydane przez sąd pierwszej instancji.

61. Zmiana **art. 505²⁷ k.p.c.** ma charakter porządkujący i realizuje postulat petycji BKSP-145-IX-96/20 skierowanej do Sejmu RP. W obecnym brzmieniu przepis odwołuje się do uchylonego z dniem 7 listopada 2019 r. **art. 505¹¹ k.p.c.**, co wymagało niezbędnej korekty.

62. (a) Uwadze projektodawcy nie umknął fakt, że na tle aktualnie zawartego w **art. 509¹ § 2 k.p.c.** sformułowania „czynności w postępowaniach dotyczących rejestrów i ewidencji prowadzonych przez sądy”, ujawniły się wątpliwości. Nie jest bowiem jasne, czy czynności należące do postępowań o charakterze pomocniczym lub nadzorczym (np. postępowanie przymuszające) nadal mieszczą się w zakresie kompetencji referendarzy sądowych. Zaproponowane brzmienie **art. 509¹ § 2 k.p.c.** nie pozostawia wątpliwości, że do kompetencji referendarzy sądowych należą nie tylko czynności w postępowaniu rejestrowym (czyli

w postępowaniu o wpis lub wykreślenie z rejestru), ale także czynności w innych postępowaniach prowadzonych przez sądy rejestrowe, określane mianem postępowań o charakterze pomocniczym lub nadzorczym (oczywiście z wyłączeniem prowadzenia rozprawy).

(b) Projektowany przepis **art. 509¹ § 5 k.p.c.** wyłącza możliwość zastosowania trybu tzw. autokontroli w przypadku wydanych przez referendarza sądowego orzeczeń co do istoty sprawy w postępowaniach nieprocesowych, określonych w § 1-4 zmienianego przepisu. W ocenie projektodawcy specyfika tych postępowań sprawia, że orzeczenia referendarza sądowego co do istoty sprawy, w przypadku ich zaskarżenia, powinny być skontrolowane przez sąd.

63. Projektodawca dostrzega, że bezwzględne zastosowanie art. 139¹ k.p.c. we wszystkich sprawach, także w postępowaniu nieprocesowym, w tym w sprawach o stwierdzenie nabycia spadku lub zasiedzenie, może wpływać hamująco na tok tych postępowań. Z tego też względu projektowana zmiana polegająca na dodaniu **art. 511^{1a} k.p.c.** umożliwi racjonalizację stosowania instytucji z art. 139¹ k.p.c. w postępowaniu nieprocesowym, poprzez wskazanie, że co do zasady przepis ma zastosowanie, jednakże tylko w sytuacji, gdy przewodniczący uzna doręczenie pisma za pośrednictwem komornika za konieczne. A contrario – w sytuacji, gdy przewodniczący nie uzna za konieczne doręczenie pisma za pośrednictwem komornika, gdyż mimo nie podjęcia korespondencji adres uczestnika nie budzi wątpliwości albo nie zachodzi ryzyko naruszenia jego praw, przepis art. 139¹ k.p.c. nie będzie miał zastosowania.

64. Zmiana w **art. 518¹ k.p.c.** polega na dodaniu kolejnego paragrafu oraz modyfikacji pkt 2 w § 4 tego przepisu. Przy tej okazji pożądana jest korekta redakcyjna wadliwego oznaczenia § 3a tego przepisu poprzez prawidłowe oznaczenie go jako § 3¹. Zdaniem projektodawcy, w sprawach rozpoznawanych przez referendarzy sądowych w postępowaniu nieprocesowym, w szczególności w sprawach tzw. rejestrowych, a mianowicie w przedmiocie wpisu do księgi wieczystej, Krajowego Rejestru Sądowego oraz rejestru zastawów, względy ekonomiki procesowej przemawiają za sporządzaniem uzasadnienia orzeczenia co do istoty sprawy jednocześnie z wydaniem postanowienia, a nie dopiero na wniosek strony i doręczaniem tego postanowienia wraz z uzasadnieniem. Z reguły bowiem uzasadnienie orzeczeń w tego typu sprawach nie wymaga obszernych wywodów i może być sporządzone „od ręki”. Oczywiście dotyczy to sytuacji, gdzie przepisy regulujące poszczególne postępowania rejestrowe w ogóle przewidują sporządzenie uzasadnienia. W takich

przypadkach uzasadnienie będzie mogło ograniczać się do wskazania podstawy prawnej rozstrzygnięcia oraz przepisów prawa. Projektodawca zdecydował się także na uregulowanie w § 4 pkt 2 terminu do wniesienia skargi na orzeczenie referendarza sądowego niebędące wpisem, wydane w postępowaniu wieczystoksięgowym. Wydaje się bowiem, że w obecnym brzmieniu, przepis nie znajduje zastosowania do tego rodzaju orzeczenia. W przypadku odmowy dokonania czynności wpisu do księgi wieczystej, uczestnikowi nie jest doręczane zawiadomienie o dokonaniu czynności, lecz odpis orzeczenia. Zastosowanie w takiej sytuacji art. 398²² § 2 k.p.c. nie jest zbyt czytelne. Stąd stosowna zmiana.

65. Należy zwrócić uwagę, że aktualna redakcja **art. 569 § 1 k.p.c.** powoduje znaczny wpływ spraw do Sądu Rejonowego dla m. st. Warszawy. Takie rozwiązanie nie leży też w interesie uczestników postępowań, zwłaszcza w odniesieniu do osób, które wyjechały za granicę. W tych przypadkach centrum aktywności życiowej nadal może koncentrować się wokół miejscowości, z której wyjechały (zwłaszcza jeżeli wyjazd ma charakter tymczasowy), tam też nierzadko zamieszkują pozostali członkowie rodziny. Celem wyeliminowania tych komplikacji proponuje się dodać w art. 569 § 1 k.p.c. kolejną przesłankę pozwalającą na ustalenie właściwego sądu opiekuńczego odnoszącą się do ostatniego miejsca zamieszkania lub pobytu.

66. Podobnie jak w przypadku projektowanego **art. 505²⁷ k.p.c.**, zmiana w art. 622 § 2 k.p.c. także ma charakter porządkujący i realizuje postulat petycji BKSP-145-IX-96/20 skierowanej do Sejmu RP. W obecnym brzmieniu przepis zawiera odwołanie do dwóch artykułów poprzedzających, z których jeden (art. 620 k.p.c.) został uchylony z dniem 1 października 1990 r. Wymagało to niezbędnej korekty.

67. Zmiana brzmienia przepisu **§ 1² w art. 626¹⁰ k.p.c.** polega na dodaniu w zdaniu pierwszym zwrotu „albo złożony w odrębnym piśmie”. Tak zaprojektowane brzmienie daje uczestnikom postępowania na ich wniosek, zawarty nie tylko w akcie notarialnym, jak jest aktualnie, ale również złożony na piśmie, dodatkową możliwość doręczenia zawiadomienia o wpisie za pośrednictwem systemu teleinformatycznego na wskazane konto w systemie. Zatem projektowana zmiana jest ułatwieniem możliwości złożenia ww. wniosku w odrębnym piśmie, co będzie korelowało z obecnie obowiązującą regulacją z § 1 art. 626¹⁰ k.p.c. (zrzeczenie się zawiadomienia na piśmie) oraz z § 1¹ art. 626¹⁰ k.p.c. (zrzeczenia się zawiadomienia w akcie notarialnym dotyczącym czynności, z którą wiąże się wpis). Należy podkreślić, że będzie to uprawnienie, a nie obowiązek, dlatego samodzielne sporządzenie

wniosku nie będzie wywoływać żadnych negatywnych skutków, w szczególności w kontekście zrzeczenia się zawiadomień o wpisie. Potrzeba takich rozwiązań wynika z potrzeby usprawnienia pracy sądów wieczystoksięgowych oraz wpłynie na obniżenie kosztów związanych z tradycyjnymi przesyłkami pocztowymi, a także wynika z zaistniałej sytuacji zagrożenia związanego z epidemią wywołaną wirusem SARS-CoV-2. Zatem jest to wyjście w kierunku oczekiwań zarówno ze strony sądu, jak i wszystkich uczestników postępowania wieczystoksięgowego. Zmiana nie pociąga za sobą kosztownych modyfikacji całego systemu teleinformatycznego ksiąg wieczystych.

68. Projektowana w **art. 691² k.p.c.** zmiana ma charakter porządkujący i zmierza do wyeliminowania z treści tego przepisu odwołania do zrzeczeń przedsiębiorstw państwowych, które zostały rozwiązane z dniem 28 lutego 1989 r. na podstawie art. 9 ustawy z 24 lutego 1989 r. o niektórych warunkach konsolidacji gospodarki narodowej oraz o zmianie niektórych ustaw (Dz. U. Nr 10, poz. 57). Jest także realizacją petycji nr BKSP-145-IX-77/20 skierowanej do Sejmu RP.

69. Zmiana w **art. 691³ k.p.c.** – por. wyżej.

70. Przepis **art. 691⁶ k.p.c.** reguluje odpowiednie stosowanie przepisów art. 691⁴ k.p.c. i art. 691⁵ k.p.c. do rady zrzeczenia przedsiębiorstw, a przepis art. 691⁵ k.p.c. – także do dyrektora zrzeczenia, które to zrzeczenia przedsiębiorstw, jak to zostało nadmienione powyżej, zostały rozwiązane. Podobnie jak zmiana z pkt 71 i 72, ta również jest realizacją petycji BKSP-145-IX-77/20 skierowanej do Sejmu RP

71. Zmiana w **art. 691⁸ k.p.c.** – por. uzasadnienie do pkt 71 i 72.

72. Proponując nowe brzmienie **art. 741 § 2 k.p.c.**, projektodawca brał pod uwagę okoliczność, że postanowienia o zabezpieczeniu mają nierządno zasadnicze znaczenie z punktu widzenia ochrony praw uczestników postępowania. Brak zabezpieczenia może w niektórych sytuacjach uczynić całkowicie bezprzedmiotowym prowadzenie procesu albo przeciwnie – sam fakt udzielenia zabezpieczenia istotnie wpływa na sytuację pozwanego (np. zabezpieczenie polegające na zakazie publikacji, udostępnieniu pomieszczeń, albo zapłacie świadczenia). Właśnie ze względu na owo zasadnicze znaczenie postanowień o zabezpieczeniu, konieczne jest przekazanie rozpoznania zażaleń na postanowienia sądu pierwszej instancji w przedmiocie zabezpieczenia sądowi drugiej instancji. W ten sposób jedna z najważniejszych decyzji w toku postępowania zostanie poddana kontroli przez sąd wyższego szczebla.

73. Projektowane rozwiązanie polegające na dodaniu **art. 758¹ k.p.c.** ma na celu wyeliminowanie wątpliwości dotyczących odpowiedniego stosowania przepisu art. 44² k.p.c. w postępowaniu egzekucyjnym. Należy przyjąć, że brak jest dostatecznych podstaw do przyjęcia takich rozwiązań, albowiem zasadniczym celem art. 44² k.p.c. jest zagwarantowanie właściwego przebiegu fazy judykacyjnej postępowania cywilnego. Na gruncie postępowania egzekucyjnego nie mamy już do czynienia z wymiarem sprawiedliwości, lecz z wykonaniem, w związku z czym zaproponowano odpowiednią zmianę. W wielu zresztą przypadkach regułą jest, że komornik jest wykonawcą poleceń sądu, co wynika z jego roli jako organu pomocniczego działającego przy sądzie.

74. Zmiana **art. 759² § 2 k.p.c.** polega na wyraźnym wskazaniu, że chodzi w nim o „pisma wysyłane przez komornika w postępowaniu egzekucyjnym”, a nie doręczenia w ogóle czy doręczenia dokonywane osobiście przez komornika (co może sugerować obecna treść tego przepisu). Tym samym ma ona charakter uściślający i zmierza do wyeliminowania ewentualnych wątpliwości.

75. Następną propozycją wpisującą się w kategorię zmian o charakterze porządkującym i uściślającym jest **art. 766¹ § 1 k.p.c.** Obecne brzmienie nasuwać może wątpliwości, czy pomimo sporządzenia uzasadnia z urzędu sąd także z urzędu doręcza postanowienie wraz z uzasadnieniem, czy też konieczny jest wniosek strony o doręczenie postanowienia wraz z uzasadnieniem (poprzez odpowiednie zastosowanie art. 357 § 2¹ k.p.c.). Proponowana zmiana ma na celu wyeliminowanie tych wątpliwości, poprzez jednoznaczne wskazanie, że intencją ustawodawcy od początku było, aby w postępowaniu egzekucyjnym doręczenie postanowienia wraz z uzasadnieniem następowało z urzędu.

76. Podobnie jak w przypadku projektowanej zmiany art. 398²³ § 2 k.p.c., także proponowana zmiana **art. 767^{3a} § 2 k.p.c.** ma charakter porządkujący i jest konsekwencją nowego brzmienia art. 398²² k.p.c., w tym § 4 tego przepisu, które zostało nadane ustawą nowelizującą z dnia 4 lipca 2019 r. W związku z tym, że obecnie to przepis art. 398²² § 4 k.p.c. reguluje instytucję tzw. autokontroli orzeczenia referendarza i stanowi podstawę zastosowania tego trybu, odniesienie zawarte w art. 767^{3a} § 2 straciło swoją aktualność.

77. (a) Kolejnym przykładem zmiany o charakterze porządkującym, nadto zmierzającym do wyeliminowania wątpliwości związanych z ewentualnym stosowaniem art. 13 § 2 k.p.c., jest projektowane brzmienie **art. 767⁴ § 1¹ k.p.c.** Zdaniem projektodawcy, na gruncie obowiązujących przepisów nie zostało dostatecznie jasno wyrażone, że sąd orzekający o

rozpoznaniu tzw. zażalenia poziomego orzeka jako sąd drugiej instancji. Brak zarazem mechanizmu określającego działanie w sytuacjach, w których w sądzie pierwszej instancji nie jest możliwe uformowanie składu orzekającego, który rozpoznałby zażalenie. Omawiany przepis stanowi *lex specialis* wobec przepisów o procesie. Tym samym konieczne jest wyraźne wskazanie, że w omawianym przypadku przepis art. 394^{1a} § 3 k.p.c. stosuje się.

(b) Z kolei projektowane rozwiązanie polegające na dodaniu **§ 1² - § 1⁴ w art. 767⁴ k.p.c.** ma na celu objęcie szczególnym reżimem niektórych czynności orzeczniczych, których waga przemawia za przekazaniem ich do rozpoznania przez sąd okręgowy jako sąd drugiej instancji. Powyższe wiąże się także z koniecznością zagwarantowania większej jednolitości orzecznictwa, zwłaszcza wobec faktu, że ostatecznie odstąpiono od idei tworzenia jednolitej sieci wyspecjalizowanych wydziałów egzekucyjnych.

78. Projektodawca dostrzegł, że na gruncie obecnego brzmienia **art. 770 § 3 k.p.c.** mogły powstawać wątpliwości, czy przepis ten ma zastosowanie do planów podziału, do których zastosowanie ma art. 1029 k.p.c. Wykładnia celowościowa i systemowa wyklucza taki wniosek, co wynika z odmiennych zasad sporządzania tych planów podziału. Wobec istniejących w orzecznictwie rozbieżności celowe jest jednak jednoznaczne przesądzenie owej kwestii. W konsekwencji przepis art. 770 § 3 k.p.c. poddano zmianie o charakterze uściślającym i w proponowanym brzmieniu nie pozostawia on wątpliwości, że nie ma zastosowania do planów podziału, do których zastosowanie ma art. 1029 k.p.c.

79. Projektowana zmiana **art. 782¹ § 1 pkt 2 k.p.c.** ma charakter porządkujący. Pierwotna idea badania przedawnienia na gruncie szeroko rozumianego postępowania egzekucyjnego (czy to w ramach art. 782¹ k.p.c., czy to art. 804 § 2 k.p.c.) wiązała się z przyjęciem, że przedawnienie jest zdarzeniem związanym z upływem czasu (a zatem zjawiskiem obiektywnym), a sam moment rozpoczęcia biegu terminu przedawnienia daje się – co do zasady – z łatwością stwierdzić na gruncie przedkładanych organom postępowania dokumentów. Ustalenia dokonywane przez te organy nie mają zatem charakteru ustaleń stricte materialnoprawnych, lecz opierają się na pewnych domniemaniach procesowych (podobnie jak to ma miejsce w przypadku instytucji z art. 804¹ k.p.c.). W praktyce jednak częstokroć zdarza się, że problematyczne staje się ustalanie przedawnienia odsetek, w odniesieniu do których obowiązuje krótszy termin przedawnienia (art. 125 k.c.). Jest to czynność pracochłonna. Tym samym wysiłek orzeczniczy sądów koncentruje się w dużej mierze na badaniu przedawnienia należności, których znaczenie jest drugorzędne. Projektowane zmiany mają na celu

przeciwdziałanie takiemu stanowi rzeczy. Należy jednocześnie pamiętać, że nadal podstawowym sposobem zwalczania tytułu wykonawczego w razie przedawnienia stwierdzonych w nim należności pozostaje droga powództwa z art. 840 k.p.c.

80. Zmiany o charakterze porządkującym przewidziane zostały także w **art. 784 k.p.c.**, zgodnie z którym wyraz „państwowej” zastępuje się wyrazami „rządowej lub samorządowej”. Przyjęte rozwiązanie jest przede wszystkim wyrazem dostosowania przepisu do aktualnej struktury władz publicznych.

81. (a) Z kolei zastąpienie w **art. 801 § 2 k.p.c.** wyrazu „szykany” wyrazem „szykanowania” jest zmianą o charakterze językowym.

(b) Przepis § 2 art. 801 k.p.c. określa zarazem przesłanki dotyczące zobowiązania wierzyciela do uzasadnienia złożonego wniosku w postaci alternatywy, tymczasem warunków takich brak w § 3 tego przepisu, co stanowi niekonsekwencję. Projektowana zmiana ma charakter porządkujący i eliminuje tę rozbieżność. Jednocześnie, podobnie jak w projektowanym § 2 zmienianego przepisu, tak też w art. 801 § 3 k.p.c. wprowadzano zmianę językową, polegającą na zastąpieniu wyrazu „szykany” wyrazem „szykanowania”.

(c) Zmiana brzmienia **§ 4 art. 801 k.p.c.** stanowi realizację postulatów zawartych w petycji z 08.12.2020 r. skierowanej do Senatu RP (P10-126/20). Zmiany polegają na wprowadzeniu w pierwszym zdaniu alternatywy „lub”, co uwzględnia treść § 1 omawianego artykułu, zgodnie z którym zasadą jest, że czynności opisane w pkt 1 i 2 podejmowane są jeżeli wierzyciel nie wskaże majątku, z którego należy prowadzić egzekucję. Naturalnie nie można wykluczyć, że do wskazania takiego majątku dojdzie w dalszym toku sprawy. Zmiany w zdaniu drugim uwarunkowane są faktem, że obecne brzmienie przepisu, wymagające od komornika, aby obligatoryjnie wysłuchał wierzyciela przed umorzeniem postępowania, stanowi nadmierny formalizm. Powoduje ono istotny i – w zasadzie – niepotrzebny wyłom od ogólnej reguły wynikającej z art. 827 § 1 k.p.c. Zgłoszenie wniosku o poszukiwanie majątku może nastąpić, z uwzględnieniem art. 801² k.p.c., na różnych etapach postępowania, w tym również wraz ze skargą na czynność komornika o umorzeniu postępowania egzekucyjnego.

82. Przeciwdziałanie sytuacjom, w których dochodzone należności są w sposób oczywisty przedawnione, co w dalszej kolejności może niepotrzebnie generować postępowania z art. 840 k.p.c., ma na celu nowe brzmienie **art. 804 § 2 k.p.c.** Projektowane zmiany zmierzają do przeciwdziałania zbędnemu angażowaniu komorników w badanie przedawnienia należności ubocznych, których znaczenie jest drugorzędne. W tym zakresie podstawową drogą obrony

dłużnika pozostaje powództwo opozycyjne. Powyższy problem został szerzej omówiony przy okazji uzasadnienia zmian w art. 782¹ k.p.c.

83. Obecne brzmienie **art. 804² § 2 k.p.c.** jest nieprecyzyjne, albowiem w sposób przemienny odnosi się bądź do uprawnionego, bądź do wierzyciela. Skoro omawiane przepisy odnoszą się do etapu formalnego badania, czy wniosek o wszczęcie egzekucji zgłosiła osoba uprawniona, jeszcze przed wszczęciem samej egzekucji, w ocenie projektodawcy właściwym jest posłużenie się formalnym pojęciem „wnioskodawca”. Dla zachowania spójności terminologicznej zmiany dokonano także w **§ 3 art. 804² k.p.c.**, zastępując wyraz „uprawnionemu” wyrazem „wnioskodawcy”.

84. W systemie polskiego prawa cywilnego procesowego zasadą pozostaje to, że należności cywilnoprawne dochodzone są i ustalone w postępowaniu rozpoznawczym. Przypadki, w których możliwe jest uzyskanie tytułu wykonawczego przeciwko osobie innej niż wskazany w tytule egzekucyjnym dłużnik, albo na rzecz osoby innej niż pierwotny wierzyciel, są wyjątkiem od reguły, a przepisy je określające powinny być wykładane ściśle. Tym bardziej wyjątkowy charakter ma prowadzenie egzekucji w oparciu o tytuł wykonawczy wydany na rzecz poprzedniego wierzyciela. Wobec tego niepożądanym jest, aby komornik jako organ egzekucyjny zobowiązany był do zbyt daleko idących ustaleń w zakresie dotyczącym kwestii materialnoprawnych (jak np. treść umów potwierdzających przejście uprawnienia). Tym bardziej, że w warunkach obecnego obrotu prawnego, który cechuje się dużą dynamiką i międzynarodowym charakterem, zagadnienia związane z następstwem prawnym mogą wymagać złożonych ustaleń. Mając na względzie powyższe, w ocenie projektodawcy, celowym jest wyłączenie spod kognicji komornika badania dokumentów, w których przeniesienie wierzytelności nie ma charakteru stanowczego albo nastąpiło na rzecz podmiotu mającego siedzibę za granicą (co wiąże się z dodatkowymi ustaleniami i może wymagać znajomości prawa obcego). Jeżeli nabycie wierzytelności poprzedzone było całym ciągiem cesji, wystarczającym przy takim brzmieniu przepisu jest, aby podmiotem zagranicznym był choćby jeden cedent. Odpowiednią w tym względzie regulację zaproponowano w **art. 804³ k.p.c.**

85. Proponowane w nowym **art. 818¹ k.p.c.** rozwiązania mają na celu przeciwdziałanie wielu oczywistym nieprawidłowościom, do których nagminnie dochodzi w toku postępowań egzekucyjnych. Polegają one na tym, że w razie wszczęcia egzekucji przeciwko osobie prawnej członkowie organu reprezentującego podmiot składają rezygnację lub zostają odwołani. Taka

sytuacja nie jest tożsama z utratą zdolności sądowej bądź zdolności do czynności procesowych, niemniej jednak prowadzi do paraliżu egzekucji. Ustanowienie kuratora przez sąd rejestrowy jest czasochłonne i wiąże się z dodatkowymi kosztami. Jednocześnie nierzadko zdarza się, że w razie powołania takiego kuratora spółka ponownie powołuje nowe władze i odpada podstawa jego ustanowienia. Tylko po to, aby ponownie doszło do rezygnacji członków zarządu.

Nowe rozwiązania wprost przewidują, że braki w składzie organów jednostki organizacyjnej będącej dłużnikiem nie stanowią podstawy do zawieszenia postępowania egzekucyjnego (§ 1). Jednocześnie w sytuacjach, gdy zachodzi potrzeba ochrony interesów dłużnika, komornik wstrzyma się z dalszymi czynnościami (§ 2). Zgodnie z proponowanymi rozwiązaniami kurator ma być ustanawiany „do sprawy” przez sąd nadzorujący egzekucję, analogicznie do rozwiązań znanych z art. 802 k.p.c. Dla usprawnienia postępowania przyjmuje się, że kurator ustanawiany jest z urzędu, bez potrzeby uiszczania przez wierzyciela zaliczek, albowiem na etapie przymusowego wykonania tytułu wykonawczego państwo zobowiązane jest udzielić wierzycielowi jak najdalej idącego wsparcia. Warunkiem ustanowienia kuratora jest jednak okoliczność, że podlegający egzekucji majątek wystarczy na pokrycie wynagrodzenia kuratora.

W przypadkach, gdy majątku tego brak – ustanawianie kuratora tylko dla zasady, aby np. umorzyć postępowanie ze względu na jego bezskuteczność, jest zbędne. Jednocześnie przyjmuje się, że koszty ustanowienia kuratora każdorazowo obciążają dłużnika i zwraca się je sądowi po ich wyegzekwowaniu z pierwszeństwem przed innymi należnościami.

86. Od wielu lat w orzecznictwie i doktrynie powstają wątpliwości na temat wzajemnej relacji przepisów o zawieszeniu i umorzeniu postępowania umiejscowionych w pierwszej i trzeciej części k.p.c. Dotyczy to zwłaszcza postępowania egzekucyjnego, w którym wierzyciel pełni niejako rolę gospodarza, a brzmienie art. 820 zdanie pierwsze k.p.c. jest stanowcze. Powyższe rodzi pytanie o stosunek czynności dyspozycyjnych wierzyciela do przepisów o charakterze imperatywnym. Na gruncie postępowania rozpoznawczego takie zagadnienie nie powstaje z uwagi na szeroki zakres swobodnego uznania sędziowskiego i daleko idącą możliwość oceny przez sąd charakteru podejmowanych czynności (por. np. możliwość uznania przez sąd ugody za niedopuszczalną w art. 184 k.p.c., albo treść art. 203 § 4 k.p.c. pozwalającego nie uwzględnić cofnięcia pozwu, art. 469 k.p.c., art. 497 § 2 k.p.c.). Zaproponowana zmiana **art. 820 k.p.c.** służy właśnie wyjaśnieniu powyższych wątpliwości, jak też wyraźnemu podkreśleniu, że także w postępowaniu egzekucyjnym czynności

dyspozytywne wierzyciela nie mogą naruszać przepisów o charakterze bezwzględnie obowiązującym. Co za tym idzie, ma ona charakter porządkujący. Dlatego też proponuje się wyraźnie wskazać, że wniosek o zawieszenie postępowania nie może być składany instrumentalnie (gdyż w tym zakresie może prowadzić do szykanowania dłużnika i powodować zbędne czynności po stronie organu egzekucyjnego), zaś fakt zawieszenia postępowania egzekucyjnego nie stoi na przeszkodzie jego umorzeniu z urzędu.

87. Proponowane brzmienie **art. 825 pkt 1¹ k.p.c.** ma charakter uściślający i służy dostosowaniu siatki pojęciowej użytej w tym przepisie do zwrotów i sformułowań, jakimi posługują się art. 797 pkt 1¹ k.p.c. oraz art. 804 § 2 k.p.c.

88. Podobnie jak to ma miejsce w przypadku projektowanej zmiany art. 784 k.p.c., tak również zmiana **art. 837 k.p.c.** ma charakter porządkujący i dostosowujący przepisy do aktualnej struktury władz publicznych.

89. Obecne rozwiązania przewidziane w **art. 929 § 2 k.p.c.** mają charakter anachroniczny, zaś w swoim kształcie odpowiadają przepisowi art. 831 § 1 pkt 5 k.p.c. jeszcze sprzed zmian, jakie nastąpiły w 1985 r. Wywodzą się one z dawnych instytucji prawa ubezpieczeń majątkowych PRL, w myśl których ubezpieczenie miało być przeznaczone na przywrócenie nieruchomości do stanu poprzedniego, a jego wypłata była uzależniona od podjętych w tym kierunku działań. W świetle obecnie obowiązujących regulacji takie rozwiązanie jest nieracjonalne. W dodatku w zakresie egzekucji z nieruchomości obowiązujące brzmienie art. 831 § 1 pkt 5 k.p.c. i wydanych na jego podstawie aktów wykonawczych krzywdzi wierzycieli hipotecznych z jednej strony, z drugiej zaś strony powoduje zbędne zróżnicowanie losu prawnego uzyskanych w toku egzekucji sum z ubezpieczenia – z perspektywy ich dalszego podziału. Przyjęta redakcja art. 929 § 2 k.p.c. nawiązuje do art. 808 § 2.

90. (a) Proponowana zmiana **art. 930 § 1 k.p.c.** ma na celu stanowcze podkreślenie zasady jedności egzekucji z nieruchomości (art. 927 k.p.c.) i wskazanie, że podstawowym zdarzeniem, które ogranicza zakres władztwa dłużnika nad nieruchomością jest zajęcie i ujawnienie go w księdze wieczystej. Zmiana ma w szczególności przewycięzenie niekorzystnych dla wierzycieli następstw, jakie wynikają z nietrafnej uchwały Sądu Najwyższego w składzie 7 sędziów z dnia 6 listopada 2007 r., sygn. III CZP 93/07, w której wskazano, że wierzyciel, który przyłączył się do postępowania egzekucyjnego, może powołać się wobec osoby trzeciej na skutki zajęcia nieruchomości tylko wtedy, gdy dokonano w księdze wieczystej wpisu o przyłączeniu lub złożono wniosek do zbioru dokumentów, chyba że osoba trzecia wiedziała

o przyłączeniu. Wykładnia taka jest sprzeczna z istotą zajęcia, jak też przyjętych na gruncie k.p.c. konstrukcji (np. art. 1036 § 1 k.p.c.) oraz niepotrzebnie zmusza wierzycieli nierzetelnego dłużnika do występowania z powództwem ze skargi pauliańskiej, co znacząco zmniejsza ich szanse na zaspokojenie i generuje zbędne, niekiedy znacznej wysokości, koszty.

(b) Projektowany przepis **art. 930 § 1¹ k.p.c.** wychodzi naprzeciwko potrzebom praktyki i określa sytuację, w której wierzyciele osoby, która nabyła zajęta nieruchomość od dłużnika egzekwowanego, także chcą się przyłączyć do egzekucji. Z uwagi na rosnące tempo obrotu prawnego przypadki takie zdarzają się coraz częściej, rodząc istotne wątpliwości w praktyce. Omawiany przepis przyjmuje za zasadę, że do momentu zakończenia postępowania przeciwko dłużnikowi będącemu pierwszym właścicielem zajętej nieruchomości jednoczesne prowadzenie egzekucji przez wierzycieli następcy jest niedopuszczalne. Rozwiązanie to stanowi logiczną konsekwencję faktu, że rozporządzenie nieruchomością przez dłużnika po jej zajęciu nie ma wpływu na dalszy tok postępowania (art. 930 § 1 k.p.c.).

91. Rozwiązania przyjęte w **art. 940 k.p.c.** zostały przejęte z art. 800 dawnego k.p.c., w następstwie uchylecia przepisów o egzekucji przez zarząd przymusowy. Od początku zawierały one nieracjonalne rozwiązania, w myśl których zarządca miał zaspokajać należności alimentacyjne, choć prawo nie daje mu żadnych instrumentów pozwalających analizować stan zaległości alimentacyjnych. W dodatku obecne brzmienie przepisu ogranicza się do należności przyznanych w wykonalnym wyroku, co jest krzywdzące dla innych wierzycieli alimentacyjnych, nie wspominając już o tym, że brak jest racjonalnych przesłanek do pomijania wierzycieli alimentacyjnych „pozostających we wspólnym gospodarstwie domowym”. Sam fakt wspólnego zamieszkiwania z dłużnikiem nie wyklucza bowiem sprzeczności interesów dłużnika i wierzycieli, zaś organy egzekucyjne, ani tym bardziej zarządca, nie mają dalej idących możliwości odnośnie do czynienia ustaleń, czy dane osoby pozostają „we wspólnym gospodarstwie domowym”. W kontekście powyższego najbardziej uzasadnionym jest, aby wypłat na poczet bieżąco przypadających należności alimentacyjnych dokonywał komornik, który jest w posiadaniu tytułów wykonawczych i zabezpieczenia i to on prowadzi kartę rozliczeniową, jak również posiada instrumenty pozwalające na uzyskiwanie od wierzycieli informacji o aktualnej wysokości zadłużenia. Zmiany mają również na celu uwypuklenie, że nadwyżka powinna być przekazywana przez zarządcę cyklicznie, nie rzadziej niż raz na pół roku, a nie dopiero wraz z ustaniem zarządu. Rozwiązanie w tym zakresie nawiązuje do treści

art. 937 § 1. Z uzyskiwanej nadwyżki komornik powinien zaspokajać te należności alimentacyjne, które stały się wymagalne w toku zarządu.

Projektowane zmiany **art. 941 k.p.c.** mają z jednej strony na celu dostosowanie tego przepisu do treści zmian w art. 940 k.p.c. Skoro zarządca ma obowiązek przekazywania nadwyżki uzyskiwanej z zarządu komornikowi, to sam komornik winien składać uzyskiwaną nadwyżkę na rachunku depozytowym Ministra Finansów. Brak jest też racjonalnych podstaw ku temu, aby nadwyżka podlegała zwrotowi dłużnikowi w przypadku, w którym druga licytacja okazała się bezskuteczna. Takie rozwiązanie jest nieracjonalne i prowadzi do pokrzywdzenia wierzycieli. Tym samym treść art. 941 k.p.c. należało zsynchronizować ze zmianami wprowadzanymi w obrębie art. 985 § 1¹ k.p.c.

92. (a) W następstwie zmian wprowadzonych ustawą z 02 lipca 2004 r. w k.p.c. doszło do pogłębienia mętluku pojęciowego, gdzie mylone jest oszacowanie, będące czynnością komornika, która podlega zaskarżeniu, z jego podstawą – tj. operatem szacunkowym sporządzanym przez rzeczoznawcę majątkowego. Projektowane zmiany **art. 948 § 1 k.p.c.** rozgraniczają te dwie kwestie. Dodatkowo, przy okazji wyraźnie zostaje wskazane – z uwagi na często zgłaszane błędy popełniane przez sądy – że celem dla którego sporządzany jest operat szacunkowy jest właśnie oszacowanie nieruchomości przez komornika (a nie licytacja).

(b) Przepis **art. 948 § 1¹ k.p.c.** zawiera wady, albowiem odwołuje się w całości do opisu i oszacowania. Należy pamiętać, że celem opisu i oszacowania jest nie tylko ustalenie wartości nieruchomości (ten cel realizuje bowiem samo oszacowanie), ale też zbadanie jej aktualnego stanu, celem ustalenia kręgu potencjalnych uczestników postępowania. Ustalenia poczynione w toku opisu i oszacowania mogą mieć istotny wpływ na dalszy bieg postępowania, w szczególności na postępowanie podziałowe (por. art. 1000 § 3 k.p.c. i art. 1036 § 1 pkt 3 k.p.c.). Ustaleń w tym zakresie komornik powinien dokonać z urzędu, a nie zawsze sam dłużnik będzie miał interes w informowaniu o zmianach komornika, względnie może nie mieć świadomości wagi informacji umieszczanych w protokole opisu i oszacowania. Tym samym racjonalnym jest przyjęcie, że zlecenie przez komornika sądowego sporządzenia nowego operatu szacunkowego winno być dokonywane na wniosek strony postępowania egzekucyjnego, a sam protokół opisu i oszacowania powinien być sporządzany zawsze (tym bardziej, że czynności w tym zakresie – w przeciwieństwie do oszacowania – nie pociągają za sobą znaczących kosztów). Od powyższej reguły przewidziano wyjątek w przypadkach, gdy od dnia przeprowadzenia poprzedniego opisu i oszacowania minął mniej niż rok, a w okresie

tym nie zaszły zmiany w stanie nieruchomości. Oznaczenie w tym zakresie daty początkowej inaczej niż w zdaniu pierwszym jest zamierzone, albowiem w niektórych przypadkach między opisem i oszacowaniem a umorzeniem egzekucji może minąć ponad rok. Warto nadto zaznaczyć, że o ile zmiany w stanie prawnym nieruchomości dokonane w toku egzekucji nie mają wpływu na jej bieg (art. 930 k.p.c.), o tyle już przy ponownym wszczęciu egzekucji należy je brać pod uwagę.

(c) Przepis **art. 948 § 2 k.p.c.** pozostawał w niezmiennym kształcie począwszy od 1 stycznia 1965 r., stanowiąc zresztą literalne powtórzenie treści art. 682 § 1 dawnego k.p.c. Rozwiązanie polegające na odrębnym szacowaniu wartości budowli i innych urządzeń znajdujących się na nieruchomości, jak też jej pożytków jest nieracjonalne i stanowi anachronizm. Aktualnie znaczenie poniesionych na nieruchomość nakładów dla wyceny nieruchomości określają odrębne przepisy dotyczące wyceny nieruchomości i sporządzania operatu szacunkowego. W dodatku nie przy każdym podejściu i metodzie wyceny szczegółowe informacje dotyczące nakładów na nieruchomość mają jednakowe znaczenie. Tym samym każdorazowe dokonywanie szacowania budowli, urządzeń i pożytków na nieruchomości jest nie tylko zbędne, ale w niektórych przypadkach utrudnia wręcz wycenę (np. przy podejściu porównawczym). Omawiane rozwiązania nie przystają też do współczesnych realiów gospodarczych, w których nabywca nieruchomości w sposób stosunkowo swobodny decyduje o przeznaczeniu nieruchomości, zwłaszcza gruntowych, a znaczenie z perspektywy możliwości inwestowania na nieruchomości ma całokształt jej substancji, nie zaś poszczególne części składowe nieruchomości. Warto zwrócić uwagę, że interesy osób trzecich (np. zastawnika uprawnionego z zastawu rejestrowego, dzierżawcy) w sposób należyty zabezpiecza przepis art. 949 k.p.c., który pozostaje bez zmian.

93. Uchylany przepis **art. 966 k.p.c.** stanowi anachronizm, będąc reliktem czasów, w których wypłata odszkodowania powiązana była z podjęciem prac ukierunkowanych na przywrócenie stanu poprzedniego. W chwili obecnej brak takiego związku. W dodatku z perspektywy nabywcy powyższe rozwiązania stanowi zbędne utrudnienie, zwiększając koszt pozyskania nieruchomości, zwłaszcza w przypadkach, gdy środki na ten cel czerpane są z kredytu bankowego.

94. Przepis **art. 968 § 2 k.p.c.** stanowi powtórzenie art. 700 § 1 dawnego k.p.c. i jest reliktem czasów, w których w postępowaniu egzekucyjnym z nieruchomości większe znaczenie miała zasada dyspozycyjności. Rozwiązanie to miało dodatkowo pewne

uzasadnienie w fakcie, że na gruncie art. 699 dawnego k.p.c. nabywca licytacyjny miał obowiązek uiścić cenę nabycia wraz z odsetkami od dnia przybicia. W aktualnym stanie prawnym, stosownie do art. 808 § 2 k.p.c., uzyskane w toku egzekucji sumy podlegają złożeniu na oprocentowanym rachunku depozytowym Ministra Finansów. Tym samym wszelkie rozwiązania, w których cena nabycia podlega obniżeniu, mogą być niekorzystne z perspektywy pozostałych wierzycieli. W dodatku uchylany przepis stwarza też trudności w zakresie ustalenia, z jaką datą następuje w tym przypadku skutek w postaci zaspokojenia wierzyciela wyrażającego zgodę na zaliczenie oraz jakim warunkom musi odpowiadać treść stosunku prawnego między nabywcą a wierzycielem wyrażającym zgodę na zaliczenie.

95. Uchylany przepis **art. 973 pkt 5 k.p.c.** stanowi relikw czasy, w których nieruchomości mogła być obciążana hipoteką ustawową na poczet zaległości podatkowych, a obowiązek poniesienia należności z tego tytułu obciążał nabywcę, co wynikało z treści art. 1000 § 2 pkt 1 k.p.c. Obecnie takich rozwiązań brak, a zaległości podatkowe podlegają zaspokojeniu tylko na ogólnych zasadach, w postępowaniu podziałowym. Tym samym z perspektywy potencjalnych nabywców informacje o zaległościach nie mają żadnego znaczenia, a samo pozyskiwanie tych informacji przez organy egzekucyjne stanowi zbędne utrudnienie.

96. Obowiązujące rozwiązania przewidziane w **art. 985 k.p.c.** są nieracjonalne, albowiem w przypadku bezskutecznej licytacji nakazują umorzyć postępowanie i to nawet w przypadkach, gdy w toku egzekucji uzyskano środki z tytułu ubezpieczenia nieruchomości albo nadwyżkę z zarządu. W takich sytuacjach, w celu należytego zabezpieczenia interesów wierzycieli, nie powinno się umarzać postępowania przed ich zaspokojeniem – zgodnie z kolejnością właściwą egzekucji z nieruchomości. Należy zarazem zauważyć, że interesów tych wierzycieli nie zabezpieczają należycie przepisy o egzekucji z wierzytelności. W takim bowiem wypadku znajdują zastosowanie nie tylko ograniczenia wynikające z art. 831 § 1 pkt 5 k.p.c., lecz dodatkowo wierzyciele hipoteczni i zastawnik z zastawu rejestrowego nie będą mieli pierwszeństwa w zaspokojeniu, co w konsekwencji znacząco utrudnia prawidłową realizację uprawnień przyznanych im przez przepisy prawa materialnego, związanych z posiadaniem zabezpieczeniem rzeczowym. Co za tym idzie, stosowne zmiany przewidziano w projektowanym art. 985 § 1¹ k.p.c.

97. Aktualnie obowiązujące, a uregulowane w **art. 1025 k.p.c.**, rozwiązania w zakresie podziału sumy uzyskanej z egzekucji w niedostatecznym stopniu uwzględniają interesy wierzycieli alimentacyjnych, albowiem pozwalają wyłącznie na zaspokojenie należności

zaległych. W konsekwencji w wielu przypadkach może dojść do sytuacji, w której po zaspokojeniu wierzycieli egzekwujących zwracana jest dłużnikowi nadwyżka, nierzadko w znacznej wysokości. W konsekwencji rozdysponowania tej nadwyżki przez dłużnika dochodzi do sytuacji, że zaspokojenie należności alimentacyjnych wymagalnych w przyszłości nie będzie już możliwe. Jest to szczególnie dotkliwe w sytuacjach, w których dłużnik nie posiada już żadnego innego mienia pozwalającego na bieżące prowadzenie egzekucji. Tym samym pożądane jest przyjęcie rozwiązań polegających na utworzeniu *sui generis* „funduszu żelaznego”, który pozwoli na zaspokojenie wierzycieli alimentacyjnych na wypadek niewywiązywania się przez dłużnika z ciążącego na nim obowiązku alimentacyjnego, albo bezskuteczności egzekucji prowadzonej z innych składników majątku dłużnika. Kwota podlegająca zdeponowaniu – przypadająca na każdego wierzyciela – stanowić powinna ekwiwalent dwuletniego minimalnego wynagrodzenia za pracę, niezależnie od wysokości należności alimentacyjnych. Tym samym kwota ta zostaje zobiektywizowana, co czyni wynik egzekucji bardziej przewidywalnym dla wierzycieli egzekwujących i hipotecznych. Zapewnienie spójności pojęciowej ma na celu proponowana zmiana o charakterze porządkującym i precyzującym w § 1 pkt 3 zmienianego przepisu, gdzie zwrot „najniższego wynagrodzenia za pracę” zastąpiono zwrotem „minimalnego wynagrodzenia za pracę”. Nie można bowiem – w ocenie projektodawcy – pomijać faktu, że odrębne przepisy – ustawa z dnia 10 października 2002 r. o minimalnym wynagrodzeniu za pracę (Dz. U. z 2018 r. poz. 2177), jak i wydawane na jej podstawie akty wykonawcze, posługują się pojęciem „minimalnego wynagrodzenia za pracę”.

98. W ocenie projektodawcy obowiązujące przepisy nie dają odpowiedzi na pytanie, jak należy postępować w sytuacjach, w których po sporządzeniu planu podziału sumy uzyskanej z egzekucji okaże się, że kwoty, z których wypłatą się wstrzymano na podstawie art. 1024 § 1 pkt 4 k.p.c., nie znajdują pokrycia. Dotyczy to w szczególności pozostawianych na rachunku depozytowym kwot na pokrycie hipoteki, o których mowa w art. 1038 § 1 k.p.c. Przede wszystkim należy zwrócić uwagę, że zwrot „zwolnionej” kwoty bezpośrednio dłużnikowi mógłby prowadzić do pokrzywdzenia zarówno wierzycieli hipotecznych mających gorsze pierwszeństwo, jak i pozostałych wierzycieli egzekwujących, którzy zgłosili się w terminie przewidzianym w art. 1036 k.p.c. Tym samym, dla wyeliminowania ewentualnych wątpliwości, w proj. **art. 1028¹ k.p.c.** wprost przyjęto rozwiązanie nakazujące sporządzić uzupełniający plan podziału, traktując podział „zwolnionych sum” jako naturalną kontynuację prowadzonej wcześniej egzekucji. Na gruncie projektowanych rozwiązań przepis ten znajdzie

również zastosowanie w odniesieniu do sum, o których mowa w art. 1025 § 3², w przypadku gdyby przed ich wyczerpaniem obowiązek alimentacyjny wygasł.

99. Z uwagi na fakt, że przepisy o podziale sumy uzyskanej z egzekucji z wynagrodzenia za pracę cechują się daleko idącymi odmiennościami, w szczególności odnośnie do trybu sporządzania planu podziału i jego treści, w proj. **art. 1029 § 3 k.p.c.** uznano za pożądane wyraźne zastrzeżenie, że nie stosuje się w tym przypadku reguł przewidzianych w art. 1025 § 1 pkt 2¹. Przepis ten bowiem byłby niezwykle trudny do pogodzenia z instytucjami funkcjonującymi na gruncie art. 1029 i następne.

100. Projektowany **art. 1033 § 2 k.p.c.** stanowi konsekwencję projektowanego art. 1025 § 1 pkt 2¹ oraz faktu, że w toku egzekucji ze świadczeń bieżących (powtarzających się) konieczne jest stosowanie reguł analogicznych jak w przypadku egzekucji z wynagrodzenia za pracę.

101. Projektowany **art. 1063¹ k.p.c.** ma na celu usprawnienie postępowania egzekucyjnego, w sytuacji, gdy wierzycielem należności w postaci grzywien i kar pieniężnych orzeczonych w postępowaniu cywilnym oraz kosztów sądowych w sprawach cywilnych jest Skarb Państwa. Przewiduje się, że w tego rodzaju sprawach korespondencja pomiędzy komornikiem sądowym a wierzycielem będzie doręczana za pośrednictwem środków komunikacji elektronicznej. Oczywiście pod warunkiem, że zapewniają one możliwość ustalenia daty, z jaką adresat zapoznał się z treścią pisma, a ponadto, jeżeli charakter pisma lub dołączonych do niego załączników nie sprzeciwia się takiej formie doręczeń.

102. Zachęceniu stron do rozstrzygnięcia sporu na drodze polubownej ma na celu projektowany **art. 1161¹ k.p.c.** Mając na względzie okoliczność, że to strony są dysponentami sprawy poddanej pod osąd sądu powszechnego, projektodawca zaproponował umożliwienie im poddania sporu, który już zawisł przed sądem powszechnym, pod rozstrzygnięcie sądu polubownego. Terminem granicznym na podjęcie takiej decyzji będzie prawomocne rozpoznanie sprawy przez sąd. W przypadku, gdy strony zdecydują się na zawarcie zapisu na sąd polubowny i złożą zgodny wniosek o umorzenie postępowania, sąd umorzy postępowanie, o ile nie stwierdzi ku temu negatywnych przesłanek - podobnie jak to ma miejsce w przypadku umorzenia postępowania przy cofnięciu pozwu (art. 203 § 4 k.p.c.). W tym przypadku przeszkodą do umorzenia postępowania będzie treść zapisu i okoliczności sprawy, jeżeli wskazują, że jest on sprzeczny z prawem, zasadami współżycia społecznego lub zmierzałby do obejścia prawa. Badaniu będzie podlegał także sam zapis – pod względem ważności

i skuteczności. Z kolei projektowany art. 79 ust. 1 pkt 4 u.k.s.c. zakłada zwrot jednej czwartej opłaty uiszczonej od pozwu, o ile nastąpi to jeszcze w pierwszej instancji. To także może zachęcić strony do podjęcia decyzji co do poddania sporu pod rozstrzygnięcie sądu polubownego.

103. Obecnie obowiązujący przepis **art. 1165 § 1 k.p.c.** reguluje kwestię odrzucenia pozwu lub wniosku o wszczęcie postępowania nieprocesowego w przypadku podniesienia zarzutu zapisu na sąd polubowny. W ocenie projektodawcy sprawa, która zakończyła się umorzeniem postępowania na skutek poddania sporu pod rozstrzygnięcie sądu polubownego (projektowany art. 1161¹ k.p.c.), nie powinna być przedmiotem ponownej oceny sądu powszechnego i jego rozstrzygnięcia. Z tego też względu projektowany art. 1165 § 1¹ k.p.c. przewiduje odrzucenie pozwu lub wniosku o wszczęcie postępowania nieprocesowego, który dotyczy sporu będącego przedmiotem sprawy umorzonej na podstawie art. 1161¹ § 2 k.p.c. Zdaniem projektodawcy ma to zmobilizować strony do przemyślenia decyzji poddania sporu pod rozstrzygnięcie sądu polubownego. Jeżeli rzeczywiście się na to zdecydują, ale rozstrzygnięcie sądu polubownego nie będzie dla nich satysfakcjonujące, nie będą mogli wystąpić ponownie z powództwem lub wnioskiem w postępowaniu nieprocesowym przed sądem powszechnym. Nie stoi to naturalnie na przeszkodzie wniesieniu skargi o uchylenie wyroku sądu polubownego na zasadach ogólnych.

II. Zmiana w ustawie z dnia 6 lipca 1982 r. o księgach wieczystych i hipotece (Dz. U. z 2019 r. poz. 2204), dalej: u.k.w.h.

Art. 7 pkt 3 u.k.w.h. posługuje się nieaktualnym pojęciem „organu administracji państwowej”. W obecnym stanie prawnym i w funkcjonującym na jego podstawie podziale kompetencji pomiędzy poszczególnymi organami administracji jest jasne, że przepis ten dotyczy zarówno organów administracji rządowej, jak i samorządowej. Stąd też projektowana zmiana zawarta w art. 2 pkt 1 projektu. Z kolei art. 8 u.k.w.h. posługuje się nieaktualnym pojęciem kasacji, podczas gdy w obecnym stanie prawnym nadzwyczajnym środkiem odwoławczym od orzeczenia sądu II instancji jest skarga kasacyjna. Nieścisłość tę należy sprostować w drodze porządkująco-redakcyjnej zmiany tego przepisu.

III. Zmiana w ustawie z dnia 29 sierpnia 1997 r. – Ordynacja podatkowa (Dz. U. z 2020 r. poz. 1325 z późn. zm.), dalej: o.p.

Proponowana zmiana **art. 299 § 3 pkt 8** ma charakter porządkujący i jest konsekwencją wejścia w życie ustawy z dnia 22 marca 2018 r. o komornikach sądowych (Dz. U. z 2021 r. poz. 850 i 1090), w której podjęto próbę wyczerpującego wyliczenia zadań komorników sądowych, jakkolwiek pozostawiając ten katalog otwarty (o czym świadczy chociażby art. 3 ust. 3 pkt 4, odsyłający do innych ustaw). Projektodawca zdecydował się zatem na dostosowania brzmienia art. 299 § 3 o.p. do aktualnie określonych w art. 3 ust. 3 pkt 1-3 oraz ust. 4 pkt 1a u.k.s. zadań komorników sądowych.

IV. Zmiana w ustawie z dnia 13 października 1998 r. o systemie ubezpieczeń społecznych (Dz. U. z 2021 r. poz. 423 z późn. zm.).

Proponuje się zmianę **art. 50 ust. 10**, która podobnie jak to ma miejsce w przypadku projektowanego art. 299 § 3 o.p. jest podyktowana koniecznością dostosowania brzmienia tego przepisu aktualnie obowiązujących przepisów, określających zadania komorników sądowych (art. 3 ust. 3 pkt 1 - 3 oraz ust. 4 pkt 1a u.k.s.).

V. Zmiana w ustawie z dnia 27 lipca 2001 r. – Prawo o ustroju sądów powszechnych (Dz. U. z 2020 r. poz. 2072), dalej: u.s.p.

Przewidziane w art. 5 pkt 1 projektu dodanie **pkt 9a w art. 20 w u.s.p.** jest konsekwencją kolejnego etapu informatyzacji polskiego postępowania cywilnego polegającego na wdrożeniu projektu eCODEX PLUS, finansowanego ze środków Unii Europejskiej w ramach programu Connecting Europe Facility (CEF) – Telecommunications Sector. Projekt ten ma na celu usprawnienie transgranicznego wymiaru sprawiedliwości w państwach Unii Europejskiej poprzez wdrożenie rozwiązań informatycznych umożliwiających wnoszenie pism procesowych drogą elektroniczną oraz dokonywanie elektronicznych czynności sądowych w europejskich postępowaniach transgranicznych za pośrednictwem funkcjonującego już portalu e-sprawiedliwość. Zasadnicze wdrożenie systemu możliwe jest w ramach istniejących uregulowań prawnych oraz wypróbowanych rozwiązań informatycznych. Obowiązujące przepisy prawa europejskiego bowiem przewidują już możliwości wnoszenia pism procesowych za pomocą środków komunikacji elektronicznej w europejskim postępowaniu nakazowym oraz europejskim postępowaniu w sprawie drobnych roszczeń. Chodzi tu o przepisy rozporządzenia (WE) Nr 1896/2006 Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 12 grudnia 2006 r. ustanawiającego postępowanie w sprawie europejskiego nakazu zapłaty (Dz.

Urz. UE L 399 z 30.12.2006, str. 1, z późn. zm.) oraz rozporządzenia (WE) nr 861/2007 Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 11 lipca 2007 r. ustanawiającego europejskie postępowanie w sprawie drobnych roszczeń (Dz. Urz. UE L 199 z 31.07.2007, str. 1, z późn. zm.). Zastosowanie tych rozwiązań technologicznych wpłynie na przyspieszenie procedur oraz ułatwi realizację praw procesowych stron postępowania cywilnego. Wnoszenie pism procesowych będzie się odbywać przez wykorzystanie krajowego systemu teleinformatycznego, który za pośrednictwem infrastruktury portalu e-sprawiedliwość będzie przekazywać pismo do sądu danego państwa członkowskiego. Model zakładający wykorzystanie środków komunikacji elektronicznej podczas wnoszenia pism procesowych w europejskich postępowaniach transgranicznych wprowadzony przez ustawodawcę europejskiego uzależnia wybór drogi elektronicznej od dopuszczalności stosowania tego rozwiązania w państwie członkowskim wydania nakazu oraz dostępności tego środka dla sądu wydania. Proponowana zmiana zakłada wyznaczenie jednego sądu rejonowego i jednego sądu okręgowego, które będą rozpoznawały sprawy w europejskich postępowaniach transgranicznych, w których powództwo zostało wniesione za pomocą systemu teleinformatycznego. Koncentracja wskazanych postępowań w jednym sądzie jest uzasadniona ze względów praktycznych oraz ekonomicznych. Niewielka liczba tego typu postępowań (zakłada się, że ich liczba w nie przekroczy 200 rocznie) oraz wysokie koszty budowy, wdrożenia oraz obsługi systemu teleinformatycznego obsługującego europejskie postępowania transgraniczne, przemawiają za rozpoznawaniem tych spraw przez jeden sąd. Jest to rozwiązanie bardziej efektywne od wyposażania każdego sądu w wyspecjalizowany informatyczny moduł wykorzystywany w tego rodzaju sprawach. Wobec tego celowe i zasadne jest uzupełnienie kompetencji Ministra Sprawiedliwości wyszczególnionych w art. 20 p.u.s.p. o kompetencję do wyznaczenia tychże dwóch sądów.

Projektowane dodanie w art. 57b § 1 zdania drugiego, który ma na celu doprecyzowanie, co należy rozumieć pod użytym w tym przepisie pojęciem „badanie poziomu merytorycznego orzecznictwa”. Mając na względzie, że brak określenia pewnych elementów składowych tego badania może prowadzić w praktyce do nieściśłości i pewnego rodzaju dowolności, projektodawca proponuje aby badanie poziomu merytorycznego orzecznictwa obejmowało: sposób formułowania uzasadnień wydawanych orzeczeń, ich zwięzłość, prawidłowość formułowania sądów z uwzględnieniem zasad logiki i doświadczenia życiowego, a także adekwatność przytaczanego orzecznictwa i poglądów doktryny do problemu będącego przedmiotem rozpoznania w sprawie. Jednocześnie zaznaczyć należy, że projektodawca

zdecydował się na użycie sformułowania „przede wszystkim”, które wskazuje, że wymienione elementy są najważniejsze i należy zwracać na nie uwagę w pierwszej kolejności, lecz nie jedyne. Co za tym idzie, katalog pozostaje otwarty.

Obecne brzmienie **art. 57b § 6 u.s.p.** odwołuje się do art. 65 ustawy z dnia 23 listopada 2002 r. o Sądzie Najwyższym (Dz. U. z 2016 r. poz. 1254, 2103 i 2261, z 2017 r. poz. 38 i 1452 oraz z 2018 r. poz. 3), który został uchylony mocą art. 135 ustawy z dnia 8 grudnia 2017 r. o Sądzie Najwyższym (Dz. U. z 2019 r. poz. 825). Odpowiednikiem dotychczas powołanego artykułu jest art. 97 § 1 tejże ustawy. Celowe jest zatem dostosowanie tego odesłania do aktualnego stanu prawnego.

VI. Zmiany w ustawie z dnia 17 czerwca 2004 r. o skardze na naruszenie prawa strony do rozpoznania sprawy w postępowaniu przygotowawczym prowadzonym lub nadzorowanym przez prokuratora i postępowaniu sądowym bez nieuzasadnionej zwłoki (Dz. U. z 2018 r. poz. 75 z późn. zm.).

Projekt przewiduje zmiany w **art. 12 ust. 4**, w zakresie poprzez uzupełnienie tego przepisu o obowiązek wskazywania przez sąd okresu, za jaki została stwierdzona przewlekłość postępowania.

Proj. **art. 14 ust. 3** określa przesłanki pozostawienia skargi w aktach sprawy bez podejmowania w związku z jej wniesieniem żadnych czynności, a jedynie zawiadomienie skarżącego o takim fakcie – i to tylko raz – przy odrzuceniu skargi na podstawie art. 9 ust. 1 i 2. Natomiast w myśl proj. art. 15 ust. 3, w przypadku dochodzenia przez stronę, której skargę uwzględniono, naprawienia szkody wynikłej ze stwierdzonej przewlekłości, odszkodowanie lub zadośćuczynienie przyznane w takim postępowaniu będzie pomniejszane o kwotę przyznaną już wraz z uwzględnieniem skargi, oczywiście jeżeli naprawienie szkody będzie dotyczyło tego samego okresu, co stwierdzona przewlekłość.

VII. Zmiana w ustawie z dnia 28 lipca 2005 r. o kosztach sądowych w sprawach cywilnych (Dz. U. z 2020 r. poz. 755 z późn. zm.).

1. Poszerzenie katalogu przypadków, w których stronie zwracana jest z urzędu część opłaty od pozwu przewiduje projektowany **art. 79 ust. 1 pkt 4 u.k.s.c.** Jest on bezpośrednią konsekwencją projektowanego art. 1161¹ k.p.c., który dopuszcza możliwość umorzenia postępowania na zgodny wniosek stron w następstwie zawarcia przez strony – w toku sprawy

- zapisu na sąd polubowny. W takim przypadku, w ocenie projektodawcy, stronie należałoby zwrócić jedną czwartą uiszczonej opłaty od pozwu. Mogłoby to odnieść także pozytywny skutek w postaci zachęcenia stron do rozważenia poddania sporu pod rozstrzygnięcie sądu polubownego.

2. Zmiana w **art. 89a ust. 2 u.k.s.c.** wprowadza możliwość zlecenia biegłemu sporządzenia opinii bez konieczności uzyskania zgody stron na wynagrodzenie lub zwrot wydatków w innej wysokości niż początkowo przewidywana, jeżeli jedna ze stron wpłaci wymaganą zaliczkę. Dla uniknięcia nadużyć przez strony silniejsze ekonomicznie (np. w sporach przedsiębiorców z konsumentami), przyjęto że w takim przypadku łączna wysokość wynagrodzenia i zwrotu wydatków żądanych przez biegłego nie może przekraczać 5 000 zł. Dopiero, gdy nie będzie możliwe zlecenie biegłemu sporządzenie opinii na zasadach określonych w art. 89 ust. 2, sporządzenie opinii zostanie zlecone za wynagrodzeniem lub zwrotem wydatków ustalonymi zgodnie z art. 89. Obecnie takie rozwiązanie jest przewidziane już wtedy, gdy strony nie wyrażą zgody na wynagrodzenie lub zwrot wydatków w innej wysokości niż początkowo przewidywana przez biegłego.

Projektowane rozwiązanie ma zatem zwiększyć możliwość negocjacyjnego ustalenia wynagrodzenia biegłego, gdy wolę współpracy wyraża choćby jedna ze stron (dając temu wyraz poprzez uiszczenie zaliczki w stosownej kwocie), a nie narusza to uzasadnionych interesów drugiej strony. Nowe rozwiązania powinny zachęcić do współpracy z sądem biegłych rzadkich specjalności, bez względu na sztywne reguły z art. 89 u.k.s.c.

3. Zmiana w **art. 89b ust. 2 u.k.s.c.** zakłada analogiczną konstrukcję jak ta zaproponowana w proj. art. 89a ust. 2. W przypadku braku przesłanek do zlecenia biegłemu sporządzenia opinii na zasadach przewidzianych w projektowanym przepisie, sporządzenie opinii zostanie zlecone za wynagrodzeniem lub zwrotem wydatków ustalonymi zgodnie z art. 89 – zatem odpowiednie zastosowanie znajdzie projektowany art. 89a ust. 4.

4. Zmiana w **art. 89c u.k.s.c.** ma charakter korygujący. Użyte w obecnym brzmieniu art. 89c ust. 2 sformułowanie „fałszywa” w stosunku do opinii biegłego sądowego jest nieprawidłowe na gruncie postępowania cywilnego. Złożenie fałszywej opinii przez biegłego sądowego w toku postępowania sądowego podlega bowiem odpowiedzialności karnej na gruncie art. 233 ustawy z dnia 6 czerwca 1997 r. – Kodeks karny (Dz. U. z 2020 r. poz. 1444 i 1517). Obecne brzmienie art. 89c ust. 2 może zatem wprowadzać wątpliwość, czy warunkiem nieprzyznania wynagrodzenia ani zwrotu wydatków jest prawomocne orzeczenie sądu karnego

w przedmiocie przedłożenia fałszywej opinii. Poza tym nie wydaje się właściwe ustalanie kwestii „fałszywości” opinii przez sąd cywilny, nawet jeżeli miałyby to być ustalenie na potrzeby decyzji o przyznaniu bądź nie wynagrodzenia czy zwrotu wydatków. Z tego też względu, proponuje się, aby wynagrodzenie ani zwrot wydatków nie przysługiwały w sytuacji złożenia opinii zawierającej rażące błędy albo nie odpowiada treści zlecenia.

5. Proponowana zmiana **art. 93a u.k.s.c.** ma charakter redakcyjny i jest konsekwencją projektowanej zmiany art. 1835 § 3 k.p.c., zgodnie z którą zdanie 2 tego przepisu zostaje skreślone. Modyfikacji wymagał zatem także przepis art. 93a u.k.s.c., odsyłający do art. 183⁵ § 3 zdanie drugie.

6. Zmiana **art. 95 ust. 1 pkt 7 u.k.s.c.** polega na zastąpieniu wyrażenia „organizacji społecznych” wyrażeniem „organizacji pozarządowych” i podobnie jak zmiana art. 458² § 1 pkt 3 k.p.c., art. 479⁵⁵ k.p.c. oraz art. 479⁶⁶ k.p.c., wychodzi naprzeciw postulatowi petycji nr P10-31/20 skierowanej do Senatu RP. Jak to zostało powiedziane przy okazji omawianej zmiany do art. 87 § 3 k.p.c., pojęcia organizacji społecznej i organizacji pozarządowej nie są tożsame zakresowo, zaś ustawą z dnia 16 września 2011 r. o zmianie ustawy - Kodeks postępowania cywilnego oraz niektórych innych ustaw (Dz. U. Nr 233, poz. 1381) zdefiniowano uprawnienia procesowe organizacji pozarządowych (art. 61 § 1 k.p.c.). Konsekwencją powyższego jest istnienie swoistej dychotomii pojęciowej na gruncie dwóch ustaw regulujących postępowanie cywilne. Przy czym regulacja kodeksowa (będąca formalnie źródłem prawa tej samej rangi co ustawa o kosztach sądowych w sprawach cywilnych) jako akt normatywny zawierający logicznie usystematyzowany zbiór przepisów regulujących określony system procesowy, stanowić powinna terminologiczny punkt odniesienia dla innych aktów prawnych regulujących tą materię. Już powyższe stanowi dostateczny argument do przyjęcia, że na gruncie u.k.s.c. pojęcie organizacji społecznej powinno zostać zastąpione pojęciem organizacji pozarządowej, w odniesieniu do obu ww. norm oczywiście przy uwzględnieniu ich treści normatywnej. Za takim rozwiązaniem przemawiają, poza wskazanymi wyżej względami spójności systemu prawnego, również względy prakseologii stosowania prawa na poziomie powiązanych ze sobą ustaw procesowych, szczególnie przy uwzględnieniu utylitarnego charakteru u.k.s.c. w stosunku do k.p.c.

7. Zmiana **art. 104 ust. 2 u.k.s.c.** – por. wyżej.

8. Proponowany **art. 105a u.k.s.c.** ma na celu ujednoczenie praktyki w sytuacjach, gdy wnioski o zwolnienie od kosztów sądowych zgłoszony przed upływem terminu do opłacenia

pisma został prawomocnie zwrócony. W ocenie projektodawcy zasadnym jest w takich okolicznościach wezwanie strony do opłacenia pisma, a nie jak to mogło mieć miejsce – do zwracania pisma w następstwie nieskutecznego złożenia wniosku o zwolnienie od kosztów sądowych. Jednocześnie, w praktyce często zdarza się, że strona, która już raz nieskutecznie złożyła wniosek o zwolnienie od kosztów sądowych, po ponownym wezwaniu do ich uiszczenia, składa kolejny wniosek o zwolnienie od kosztów. Rodzi to konieczność sprawdzenia wniosku pod kątem braków formalnych i ewentualnego rozpoznania, co przedłuża postępowanie. W celu uniknięcia powyższej obstrukcji procesowej, projektodawca proponuje, aby ponowny wniosek o zwolnienie od tych samych kosztów sądowych był niedopuszczalny i pozostawiany w aktach sprawy bez podejmowania w związku z nim czynności. Odpowiednie zastosowanie miałyby projektowany przepis art. 107 ust. 2 u.k.s.c., tj. o pozostawieniu wniosku sąd zawiadamiałby stronę, jak też art. 112 ust. 4 u.k.s.c. mówiący o braku wpływu ponownego wniosku opartego na tych samych okolicznościach na bieg terminu do opłacenia pisma.

9. Celem proponowanej zmiany **art. 107 ust. 2 u.k.s.c.** jest ujednoczenie trybu postępowania z ponownym wnioskiem o ustanowienie pełnomocnika z urzędu, opartym na tych samych okolicznościach oraz trybu postępowania z ponownym wnioskiem o zwolnienie od kosztów sądowych opartym na tych samych okolicznościach. Z uwagi na podobieństwo obu tych instytucji, utrzymywanie dwóch różnych rozstrzygnięć, tj. pozostawienia w aktach sprawy bez podejmowania dalszych czynności tego pierwszego z wymienionych wniosków - na podstawie art. 117² § 2 k.p.c. (nota bene zmienionego przez art. 1 pkt 32 ustawy nowelizującej z dnia 4 lipca 2019 r.) oraz odrzucenia wniosku o zwolnienie od kosztów sądowych opartego na tych samych okolicznościach, nie znajduje systemowego uzasadnienia.

VIII. Zmiana w ustawie z dnia 5 listopada 2009 r. o spółdzielczych kasach oszczędnościowo – kredytowych (Dz. U. z 2020 r. poz. 1643 z późn. zm.).

Proponowana zmiana **art. 9f ust. 1 pkt 15 u.s.k.o.s.** należy do katalogu zmian mających na celu dostosowanie treści przepisu do aktualnego katalogu zadań, które wykonuje komornik sądowy, zgodnie z art. 3 ust. 3 pkt 1-3 oraz ust. 4 pkt 1a u.k.s.

IX. Zmiana w ustawie z dnia 8 marca 2013 r. o przeciwdziałaniu nadmiernym opóźnieniom w transakcjach handlowych (Dz. U. z 2021 r. poz. 424)

Celem projektowanych w omawianej ustawie rozwiązań jest zwiększenie płynności w obrocie gospodarczym poprzez zapobieganie zatorom płatniczym. Należy z jednej strony mieć na względzie, że przewidziane w art. 509 § 1 Kodeksu cywilnego umowne zastrzeżenie zakazu cesji wierzytelności stanowi wyraz swobody umów i służy zabezpieczeniu interesów przynajmniej jednej ze stron. Z drugiej jednak strony, zasada swobody umów nie jest najważniejszą zasadą prawa cywilnego, w każdym razie nie ważniejszą niż zasada *pacta sunt servanda*. Tym samym z normatywnego punktu widzenia, w profesjonalnym obrocie między przedsiębiorcami, brak jest dostatecznych podstaw, aby strona, która nie wywiązuje się ze swoich podstawowych obowiązków umownych, jakim jest zapłata świadczenia pieniężnego, mogła jednocześnie powoływać się na dobrodziejstwa zastrzeżenia umownego o niedopuszczalności cesji. Za projektowaną zmianą przemawia przede wszystkim okoliczność, że umowny zakaz cesji wierzytelności pieniężnych pojawiać się może w warunkach asymetrycznych i stanowić wyraz narzucenia określonych warunków przez podmiot ekonomicznie silniejszy (co samo w sobie może rodzić pytanie, na ile nie jest to czyn nieuczciwej konkurencji albo nadużywanie pozycji dominującej). Dodatkowym argumentem jest też okoliczność, że w przypadku małych i średnich przedsiębiorców dochodzenie indywidualnych należności w drodze sądowej wiąże się z relatywnie wysokimi kosztami, co uzasadnia korzystanie z usług faktoringu. Umowny zakaz cesji swobodę tych podmiotów znacząco w tym zakresie ogranicza. Tym samym projektowane rozwiązanie ma z jednej strony służyć poprawie konkurencji i ograniczeniu zatorów płatniczych, z drugiej zaś strony pozbawić podmioty, które naruszają przepisy o terminach zapłaty w transakcjach handlowych jakichkolwiek korzyści związanych z tymi nagannymi praktykami.

X. Zmiana w ustawie z dnia 10 lipca 2015 r. o zmianie ustawy – Kodeks cywilny ustawy – Kodeks postępowania cywilnego oraz niektórych innych ustaw (Dz. U. z 2015 r. poz. 1311 z późn. zm.).

Projektowane zmiany **art. 21** ustawy nowelizującej z dnia 10 lipca 2015 r. zakładają dodanie **ust. 7a oraz ust. 11**. Zgodnie z art. 21 ust. 1 przepisy ustaw zmienianych w art. 2 (tj. k.p.c.) i art. 3, w brzmieniu nadanym niniejszą ustawą, stosuje się do postępowań wszczętych po wejściu w życie niniejszej ustawy. Zdaniem projektodawcy celowe jest, aby przepisy art. 804¹ k.p.c. oraz art. 824 § 1 pkt 4 k.p.c., które są przepisami o charakterze porządkującym postępowanie egzekucyjne, miały zastosowanie także do postępowań

wszczętych i niezakończonych przed dniem wejścia w życie ustawy nowelizującej z dnia 10 lipca 2015 r., o czym stanowi projektowany ust. 7a art. 21. Z kolei proponując dodanie ust. 11, projektodawca miał na względzie, że postępowania egzekucyjne są niejednokrotnie długotrwałe. Wszczęcie postępowania egzekucyjnego może mieć miejsce wiele lat wcześniej niż samo wszczęcie egzekucji z nieruchomości.

W takich sytuacjach, zdaniem projektodawcy, wydaje się słuszne, aby pewne przepisy regulujące postępowanie egzekucyjne, a których brzmienie zostało nadane ustawą nowelizującą z dnia 10 lipca 2015 r., miały zastosowanie do egzekucji z nieruchomości wszczętej po wejściu w życie tej ustawy, niezależnie od daty wszczęcia postępowania egzekucyjnego. Jednocześnie należy zaznaczyć, że powyższe odstępstwo w stosunku do przepisów: art. 948 § 11, art. 967, art. 968 § 2, art. 1024 § 3, art. 1037, art. 1040 § 2, art. 1040¹ k.p.c. nie kłóci się z zasadą kontynuacji, albowiem nie ma ona charakteru absolutnego.

XI. Zmiana w ustawie z dnia 11 września 2015 r. o działalności ubezpieczeniowej i reasekuracyjnej (Dz. U. z 2021 r. poz. 1130 z późn. zm.).

W praktyce sądowej coraz częściej dostrzegalne jest zjawisko wpływania na właściwość sądu poprzez cesję wierzytelności przysługującej z danej umowy. Na gruncie przepisu **art. 10** zmienianej ustawy prowadzi to do negatywnych następstw w postaci obchodzenia przez przedsiębiorstwa zawodowo zajmujące się obrotem wierzytelnościami przepisów o właściwości przemiennej. Pierwotnie bowiem przez „uprawnionego z umowy ubezpieczenia”, o którym mowa w art. 10 ust. 1 i 2 zmienianej ustawy, rozumiano beneficjenta umowy ubezpieczenia, wskazanego w polisie. W praktyce jednak aktualne brzmienie tego przepisu interpretowane jest w ten sposób, że rozciąga się także na osobę, która nabyła wierzytelność od uprawnionego. Zjawisko takie jest nieprawidłowe i prowadzi do obejścia przepisów o właściwości sądu mających charakter *ius cogens*. Dlatego też pożądanym jest przyjęcie rozwiązań, zgodnie z którymi przelew wierzytelności nie wpływa na właściwość sądu. Rozwiązanie takie wzorowane jest zresztą na pełniącym analogiczną funkcję przepisie art. 34a ust. 2 ustawy z dnia 22 maja 2003 r. o ubezpieczeniach obowiązkowych, Ubezpieczeniowym Funduszu Gwarancyjnym i Polskim Biurze Ubezpieczycieli Komunikacyjnych (Dz.U. z 2019 r. poz. 2214, z 2020 r. poz. 622, 1180 i 1639).

XII. Zmiana w ustawie z dnia 28 lutego 2018 r. o kosztach komorniczych (Dz. U. z 2021 r. poz. 210).

1. Projektowany **art. 41 ust. 3** jest konsekwencją proponowanego art. 3a ust. 1a u.k.s. Zdaniem projektodawcy, także w przypadku, gdy ustalenie aktualnego adresu zamieszkania adresata jest wynikiem informacji posiadanych przez komornika jeszcze przed próbą doręczenia (tj. posiadania ich z urzędu, np. na skutek prowadzenia postępowania egzekucyjnego przeciwko adresatowi), komornik pobiera od wnioskującego o podjęcie czynności doręczenia opłatę w kwocie 40 zł. Zwrócić bowiem należy uwagę, że informacje posiadane przez komornika są wynikiem podejmowania przez niego wcześniejszych czynności (np. zwrócenia się do odpowiednich podmiotów w toku sprawy egzekucyjnej). Jednocześnie przewiduje się wyłączenie konieczności uiszczenia powyższej opłaty przez wnioskodawcę już na etapie składania wniosku o dokonanie czynności doręczenia (art. 22 ust. 1 u.k.k.).

2. Co do zasady, do postępowań wszczętych i niezakończonych do dnia wejścia w życie ustawy stosuje się przepisy w brzmieniu dotychczasowym. Zwrócić jednak należy uwagę, że zasada kontynuacji nie musi być stosowana w sposób absolutny, a w nawet – w uzasadnionych przypadkach powinna doznawać wyjątków. Projektowany **art. 52 ust. 4** uwzględnia specyfikę postępowań egzekucyjnych, które niejednokrotnie są długotrwałe. Wszczęcie postępowania egzekucyjnego może mieć miejsce wiele lat wcześniej niż samo wszczęcie egzekucji z nieruchomości. Zdaniem projektodawcy w takiej sytuacji przepisy art. 1033 § 1 k.p.c. i art. 1035 k.p.c. (dotyczące planu podziału) w brzmieniu nadanym u.k.k., powinny mieć zastosowanie do egzekucji z nieruchomości wszczętej po wejściu w życie u.k.k., niezależnie od daty wszczęcia postępowania egzekucyjnego. Są one bowiem ściśle związane z samą egzekucją, a nie z postępowaniem jako takim.

XIII. Zmiana w ustawie z dnia 22 marca 2018 r. o komornikach sądowych (Dz. U. z 2021 r. poz. 850 z późn. zm.).

1. Projektowana zmiana **art. 3 ust. 5 u.k.s.** ma charakter redakcyjny i jest wynikiem dodania przez art. 8 ustawy nowelizującej z dnia 4 lipca 2019 r. pkt 1a w art. 3 ust. 4 ustawy z dnia 22 marca 2018 r. o komornikach sądowych. Zmiana w obrębie art. 3 ust. 4 spowodowała konieczność zmiany odesłania zawartego w art. 3 ust. 5, tak aby swoim zakresem obejmowało pkt 1, 1a oraz 2 art. 3 ust. 4, a nie jak dotychczas pkt 1 i 2 art. 3 ust. 4. Intencją ustawodawcy była bowiem możliwość zaskarżenia także czynności komornika sądowego, o których mowa w art. 3 ust. 4 pkt 1a.

2. (a) Niejednokrotnie może dochodzić do sytuacji, że osoba, której komornik ma doręczyć pismo jest komornikowi znana z prowadzonych przez tego komornika postępowań egzekucyjnych lub podejmowanych czynności doręczenia pisma sądowego, w toku których komornik ustalał jej adres zamieszkania, czy też jego aktualność. W związku z tym, w ocenie projektodawcy zbędnym jest podejmowanie przez komornika próby doręczenia pod adres, o którym z góry wiadomo (tj. z innych postępowań), że jest nieaktualny. Prowadzi to do niepotrzebnego nakładu pracy ze strony organu egzekucyjnego. W takiej sytuacji, praktyczniejsze i prowadzące do przyspieszenia doręczenia jest podjęcie próby doręczenia pod znany komornikowi adres (znany na skutek ustaleń w postępowaniu egzekucyjnym) albo sporządzenia stosownej treści protokołu, przy odpowiednim zastosowaniu ust. 4 i 5 zmienianego przepisu.

(b) Projektowane brzmienie **art. 3a ust. 3 u.k.s.** zakłada rezygnację z dotychczasowej formuły pouczenia dorosłego domownika adresata, którego komornik zastał pod wskazanym adresem o możliwości odbioru pisma, na rzecz doręczenia pisma temu domownikowi, z wyjątkiem sytuacji, gdy komornik będzie posiadał wiedzę, że pismo powinno zostać doręczone do rąk własnych adresata. Jest to rozwiązanie zbliżone do tego z art. 137 § 1 k.p.c., gdzie doręczający nie zastając adresata w mieszkaniu, może doręczyć pismo sądowe dorosłemu domownikowi. Nic nie stoi na przeszkodzie, aby podobny mechanizm został zastosowany przy doręczeniach przez komornika sądowego. Może to także przyczynić się do zwiększenia skuteczności doręczenia.

3. Podobnie, jak w przypadku projektowanego art. 3a ust. 1a u.k.s., tak też, zdaniem projektodawcy, w sytuacji określonej w **art. 3b u.k.s.**, komornik powinien mieć możliwość wykorzystania posiadanej już wiedzy z urzędu (z innych spraw egzekucyjnych lub innych czynności doręczeń przesyłek sądowych do tego samego adresata) co do aktualności adresu zamieszkania adresata. Celem projektowanego zdania trzeciego art. 3b u.k.s. jest wyeliminowanie zbędnych czynności ze strony komornika sądowego, np. zwracania się do podmiotów wymienionych w art. 761 § 1¹ pkt 3-6 k.p.c., które ostatecznie doprowadzą do ustaleń, które komornikowi są już znane.

4. Projektowana zmiana **art. 9 ust. 2 u.k.s.** ma charakter redakcyjny i jest wynikiem dodania przez art. 8 ustawy nowelizującej z dnia 4 lipca 2019 r. pkt 1a w art. 3 ust. 4 ustawy z dnia 22 marca 2018 r. o komornikach sądowych. Zmiana w obrębie art. 3 ust. 4 spowodowała konieczność zmiany odesłania zawartego w art. 9 ust. 2, tak aby swoim zakresem obejmowało

pkt 1, 1a oraz 2 art. 3 ust. 4, a nie jak dotychczas pkt 1 i 2 art. 3 ust. 4. Intencją ustawodawcy jest bowiem, aby komornik sądowy nie mógł odmówić wykonania czynności z art. 3 ust. 4 pkt 1a, tj. zmierzających do ustalenia aktualnego miejsca zamieszkania adresata zleconej przez podmiot, o którym mowa w art. 3 ust. 4 pkt 1.

5. Projektowana zmiana w **zdaniu trzecim art. 166 ust. 4 u.k.s.** po pierwsze doprecyzowuje, że formą w jakiej następuje wytknięcie uchybienia jest postanowienie, po drugie wprowadza obowiązek doręczenia odpisu takiego postanowienia wraz z uzasadnieniem komornikowi. Należy bowiem zwrócić uwagę, że zgodnie z art. 166 ust. 5 odpis postanowienia, zawierającego wytknięcie uchybienia przesyła się prezesowi właściwego sądu rejonowego, radzie właściwej izby komorniczej, Krajowej Radzie Komorniczej oraz Ministrowi Sprawiedliwości. Co za tym idzie, w ocenie projektodawcy odpis postanowienia, którym nastąpiło wytknięcie uchybienia przede wszystkim powinien zostać doręczony komornikowi, co ma w pełni realizować cel, jakiemu służy instytucja wytyku, a mianowicie dyscyplinowanie komornika, zapobieżenie powtórzenia uchybień w przyszłości, wymuszenie na komorniku ścisłego przestrzegania określonych przepisów prawa. Z kolei projektowana zmiana zdania czwartego jest wynikiem przyjęcia, że nie tylko sąd rejonowy, ale także sąd okręgowy posiada prawo samodzielnego wytknięcia uchybienia. W konsekwencji pojęcie „sąd rejonowy” zastąpiono szerszym pojęciem „sąd pierwszej instancji” jako odnoszącym się zarówno do sądu rejonowego jak i okręgowego. Zmiana ta pociąga za sobą konieczność zmiany podmiotu, który na skutek postępowania odwoławczego może z urzędu zmienić treść wytknięcia lub je uchylić, z „sądu drugiej instancji” na sąd odwoławczy.

XIV. Zmiana w ustawie z dnia 4 lipca 2019 r. o zmianie ustawy – Kodeks postępowania cywilnego oraz niektórych innych ustaw (Dz. U. poz. 1469 z późn. zm.).

1. Proponowana zmiana **art. 9 ust. 4** ma charakter doprecyzowujący. Zdaniem projektodawcy, dotychczasowe brzmienie tego przepisu może sugerować, że do rozpoznania środków odwoławczych wniesionych i nierozpoznanych przed dniem wejścia w życie ustawy nowelizującej zastosowanie mają wszystkie przepisy zmienionego k.p.c., w brzmieniu dotychczasowym. Nie jest to prawidłowa interpretacja, albowiem intencją ustawodawcy było objęcie tą dyspozycją jedynie przepisów regulujących postępowanie odwoławcze (co było umotywowane tym, że uległy one licznym zmianom). Dlatego też w celu wyeliminowania mogących powstać wątpliwości, zasadnym wydaje się wskazanie, że chodzi o zastosowanie

przepisów o środkach odwoławczych ustawy zmienianej w art. 1, w brzmieniu dotychczasowym.

2. Podobny precyzujący charakter ma projektowana zmiana **art. 11 ust. 1** ustawy nowelizującej z dnia 4 lipca 2019 r. W ocenie projektodawcy uściślenia wymagały dwie kwestie: zastosowanie przepisów w brzmieniu dotychczasowym do spraw wszczętych przed dniem wejścia w życie ustawy nowelizującej, rozpoznawanych w postępowaniu nakazowym oraz określenie, jakie przepisy w brzmieniu dotychczasowym mają zastosowanie. Projektodawca proponuje doprecyzowanie katalogu spraw ujętych dotychczas jako „wszczęte przed dniem wejścia w życie niniejszej ustawy rozpoznawane w postępowaniu nakazowym” do spraw, w których przed dniem wejścia w życie ustawy nowelizującej stwierdzono podstawy do wydania nakazu zapłaty w postępowaniu nakazowym. Jednocześnie użyte dotychczas sformułowanie, że sprawy określone w art. 11 ust. 1 pkt 1-3 do czasu zakończenia postępowania w danej instancji podlegają rozpoznaniu zgodnie z przepisami, w brzmieniu dotychczasowym, jest nieprecyzyjne. Dlatego też proponuje się zaakcentowanie, że chodzi o przepisy części pierwszej księgi pierwszej tytułu VII działu V ustawy zmienianej w art. 1, w brzmieniu dotychczasowym.

XV. Przepisy przejściowe i końcowe ustawy opierają się na założeniu, że ustawa powinna mieć zastosowanie w jak najszerszym zakresie także w postępowaniach będących w toku w momencie jej wejścia w życie. Wyjątki od tego mogą być przyjęte jedynie z uwagi na wzgląd na zasadę zaufania obywatela do państwa i stanowionego przez nie prawa i zasadę ochrony praw nabytych. Dokonane wcześniej czynności winny być następnie oceniane z perspektywy zasady *tempus regit actum*. Wyjątki od tej zasady przewidziane zostały szczegółowo w ust. 3 – 11 artykułu 15. W szczególności, z uwagi na istotne zmiany w zakresie wartości przedmiotu sporu decydującej o właściwości rzeczowej, konieczne jest określenie wpływu tych zmian na toczące się postępowania sądowe. Co do zasady niepożądane jest przekazywanie spraw będących w toku do sądów rejonowych, co mogłoby negatywnie wpłynąć na sprawność prowadzonych postępowań i spowodować skokowy wzrost wpływu w niektórych sądach.

Z kolei w art. 16 – 21 zawarto szczegółowe regulacje intertemporalne odnoszące się do dalszych ustaw zmienianych niniejszą ustawą. Z uwagi na specyficzny przedmiot zawartej w nich regulacji nie jest możliwe posłużenie się w tym przypadku ogólną formułą odnoszącą się

do toczących się postępowań, lecz konieczne jest szczegółowe określenie zakresu czasowego ich zastosowania.

XVI. Kwestie dodatkowe.

Projekt w zakresie zmiany przepisów Kodeksu postępowania cywilnego oraz ustawy o księgach wieczystych i hipotece nie spowoduje skutków finansowych dla budżetu państwa i budżetów jednostek samorządu terytorialnego oraz nie stanowi przedmiotu regulacji prawa Unii Europejskiej. Natomiast w zakresie zmiany ustawy – Prawo o ustroju sądów powszechnych spowoduje on skutki finansowe związane z utworzeniem i funkcjonowaniem sądu, który będzie rozpoznawał sprawy w europejskim postępowaniu nakazowym wszczęte za pośrednictwem systemu teleinformatycznego obsługującego to postępowanie oraz sprawy w europejskim postępowaniu w sprawie drobnych roszczeń wszczętych za pośrednictwem tego systemu. Ocenia się jednak, iż skutki finansowe dla budżetu państwa tych projektowanych zmian nie będą znaczące i wydatki w tym zakresie zostaną sfinansowane w ramach dostępnych w budżecie państwa w części 15 – Sądy powszechne, bez konieczności występowania o dodatkowe środki. W tym zakresie projekt wykonuje też prawo Unii Europejskiej.

Projekt zmian wskazanych ustaw nie wymaga jednak przedstawieniu właściwym organom i instytucjom Unii Europejskiej, w tym Europejskiemu Bankowi Centralnemu, o których mowa w § 27 ust. 4 uchwały nr 190 Rady Ministrów z dnia 29 października 2013 r. – Regulamin pracy Rady Ministrów (M.P. z 2016 r. poz. 1006, z późn. zm.).

Przewidziane w projekcie rozwiązania nie będą miały wpływu na działalność mikroprzedsiębiorców, małych i średnich przedsiębiorców, w związku z czym odstąpiono od analiz i oceny przewidywanych skutków społeczno-gospodarczych wskazanych w art. 66 ust. 1 ustawy z dnia 6 marca 2018 r. – Prawo przedsiębiorców (Dz. U. z 2019 r. poz. 1292 z późn. zm.).

Projekt nie zawiera przepisów technicznych, a zatem nie podlega notyfikacji zgodnie z trybem przewidzianym w rozporządzeniu Rady Ministrów z dnia 23 grudnia 2002 r.

<p>Nazwa projektu Ustawa o zmianie ustawy– Kodeks postępowania cywilnego oraz niektórych innych ustaw</p> <p>Ministerstwo wiodące i ministerstwa współpracujące Ministerstwo Sprawiedliwości</p> <p>Osoba odpowiedzialna za projekt w randze Ministra, Sekretarza Stanu lub Podsekretarza Stanu</p> <p>Kontakt do opiekuna merytorycznego projektu</p> <p>Anna Marczak – Główny Specjalista-Referendarz Sądowy, Departament Legislacyjny Prawa Cywilnego, tel. 22 521 27 41, e-mail: anna.marczak@ms.gov.pl</p>	<p>Data sporządzenia 04.08.2021 r.</p> <p>Źródło: Inicjatywa własna</p> <p>Nr w wykazie prac</p>
---	---

OCENA SKUTKÓW REGULACJI

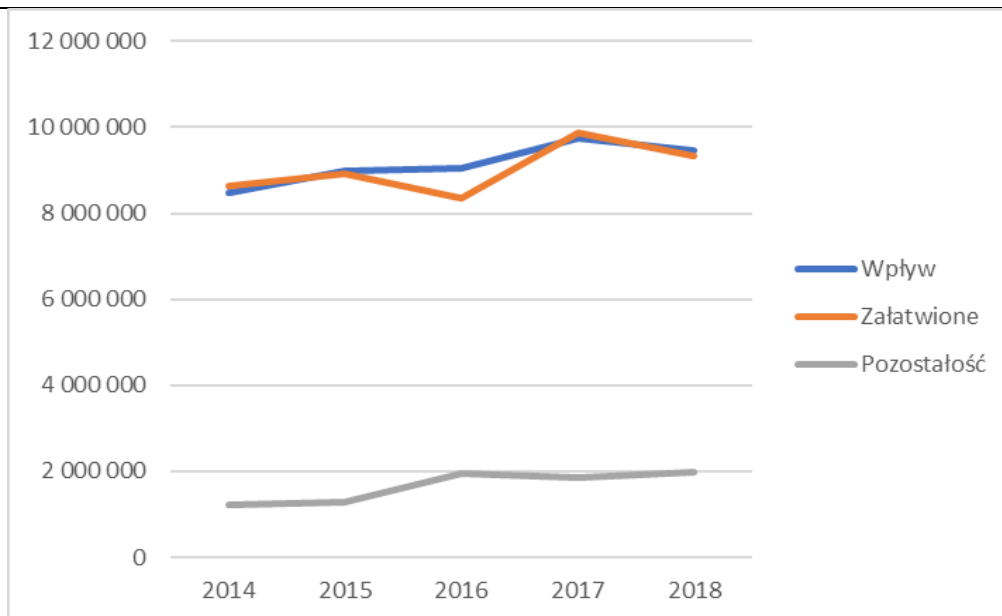
1. Jaki problem jest rozwiązywany?

Projektowane zmiany mają na celu przyspieszenie postępowania, ułatwienie stronom i pełnomocnikom kontaktu z sądem i wypełnienie luk w obowiązującym prawie. W latach 2014 - 2018 wzrosła liczba wpływających do sądów spraw cywilnych, co spowodowało ich większe obciążenie pracą.

Tab. 1 Ewidencja spraw cywilnych według instancyjności w latach 2014-2018

Rok	2014	2015	2016	2017	2018
ogółem					
Wpływ	8 460 422	8 971 895	9 042 666	9 757 085	9 442 891
Załatwienie	8 621 741	8 925 405	8 356 361	9 857 730	9 339 572
Pozostałość	1 230 447	1 276 894	1 963 201	1 862 569	1 965 893
Wsk. opanowania spraw	101,91	99,48	92,41	101,03	98,91
sądy apelacyjne (II instancja)					
Wpływ	41 183	43 681	44 166	46 061	43 221
Załatwienie	38 971	41 287	42 190	44 371	43 871
Pozostałość	9 395	11 787	13 763	15 452	14 802
Wsk. opanowania spraw	94,63	94,52	95,53	96,33	101,50
sądy okręgowe					
Wpływ	329 009	331 320	349 788	350 215	350 614
Załatwienie	322 668	333 660	341 591	339 473	331 793
Pozostałość	130 747	128 347	136 545	147 291	166 112
Wsk. opanowania spraw	98,07	100,71	97,66	96,93	94,63
sądy okręgowe (I instancja)					
Wpływ	192 899	186 864	203 898	205 074	207 164
Załatwienie	188 667	190 279	199 453	198 023	195 112
Pozostałość	104 713	101 238	105 684	112 738	124 790
Wsk. opanowania spraw	97,81	101,83	97,82	96,56	94,18
sądy okręgowe (II instancja)					
Wpływ	136 110	144 456	145 890	145 141	143 450
Załatwienie	134 001	143 381	142 138	141 450	136 681
Pozostałość	26 034	27 109	30 861	34 553	41 322
Wsk. opanowania spraw	98,45	99,26	97,43	97,46	95,28
sądy rejonowe (I instancja)					
Wpływ	8 090 230	8 596 984	8 648 712	9 360 809	9 049 056
Załatwienie	8 260 102	8 550 458	7 972 580	9 473 886	8 963 908
Pozostałość	1 090 305	1 136 760	1 812 893	1 699 826	1 784 979
Wsk. opanowania spraw	102,10	99,46	92,18	101,21	99,06

Źródło: Ministerstwo Sprawiedliwości

Wydłużył się także czas postępowania w sądach:

Rok	2014	2015	2016	2017	2018
Średni czas trwania postępowania sądowego (w mies.)	4,6	4,2	4,7	5,5	5,4

Zródło: Ministerstwo Sprawiedliwości

Wymaga to uproszczenia obowiązujących procedur w celu zmniejszenia obciążenia sądów pracą i skrócenia czasu trwania postępowań.

1. Zwiększenia wymaga zakres ochrony praw konsumentów. Konsumenty nie mogą obecnie wytoczyć powództwa w sprawie o zawarcie umowy, ustalenie jej treści, o zmianę umowy oraz o ustalenie istnienia umowy, o jej wykonanie, rozwiązanie lub unieważnienie, a także o odszkodowanie z powodu niewykonania lub nienależytego wykonania umowy przed sądem właściwym ze względu na miejsce zamieszkania. Prowadzenie sprawy przed odległym sądem wiąże się z kosztami, co może zniechęcać konsumenta do wytoczenia powództwa. Ogranicza to więc jego prawo do sądu. Konsumenty nie mogą także obecnie wnosić spraw do sądu na podstawie przepisów o postępowaniu z udziałem konsumentów, jeśli przedsiębiorca zaprzestał działalności gospodarczej. Przedsiębiorcy często wnoszą powództwo lub odpowiadają na pozew bez przedstawienia wszystkich twierdzeń i dowodów lub po długim czasie, co niepotrzebnie wydłuża postępowanie i osłabia pozycję konsumenta. Przedsiębiorcy też często nie chcą ugodowo zakończyć sporu jeszcze przed wytoczeniem powództwa.
2. Zgodnie z art. 156¹ ustawy z dnia 17 listopada 1964 r. – Kodeks postępowania cywilnego¹ (dalej: kpc) na posiedzeniu przewodniczący może pouczyć strony o prawdopodobnym wyniku sprawy w świetle zgłoszonych do tej chwili twierdzeń i dowodów. Strony często interpretują to pouczenie jako przejaw stronniczości sędziego, gdy tymczasem ma ono chronić strony procesu przed zaskakującym dla nich rozstrzygnięciem. Nie jest jasne także co „pouczenie strony o prawdopodobnym wyniku sprawy” dokładnie oznacza i jakie działania może podjąć sąd.
3. Obecnie dopuszczalne jest złożenie wniosku o wyłączenie sędziego, który nie jest członkiem składu orzekającego. Prowadzi to do sytuacji, że wyłączeni na wniosek strony w danej sprawie zostają wszyscy sędziowie danego wydziału, a nawet całego sądu. Uniemożliwia to dalsze prowadzenie sprawy przez dany sąd i prowadzi do przedłużenia postępowania.
4. Zgodnie z art. 89 § 1 kpc adwokat, radca prawny, rzecznik patentowy, a także radca Prokuratury Generalnej Rzeczypospolitej Polskiej mogą sami uwierzytelnić odpis udzielonego im pełnomocnictwa oraz odpisy innych dokumentów wykazujących ich umocowanie. Jednocześnie zgodnie z art. 129 § 1 kpc strona może złożyć kopię każdego dokumentu zamiast oryginału, jeśli kopia została poświadczona przez notariusza albo przez występującego w sprawie pełnomocnika strony będącego adwokatem, radcą prawnym, rzecznikiem patentowym lub radcą Prokuratury Generalnej Rzeczypospolitej Polskiej. Art. 89 § 1 kpc stanowi więc superfluum.
5. Zgodnie z art. 98 § 1¹ kpc od kwoty zasądzonej tytułem zwrotu kosztów procesu należą się odsetki. Ustawa nie wskazuje jednak czy powinno to zostać wyrzeczone w sentencji orzeczenia. W efekcie strona niemająca profesjonalnego pełnomocnika może nie wiedzieć o odsetkach.
6. Zgodnie z art. 98 § 2 kpc suma kosztów przejazdów i równowartość utraconego zarobku nie może przekraczać

¹ Dz.U. z 2019 r. poz. 1460 z późn. zm.

wynagrodzenia jednego adwokata wykonującego zawód w siedzibie sądu procesowego. Jednak w sprawach o niskiej wartości sporu koszty przejazdów i utraconego zarobku są często dużo wyższe od urzędowych stawek wynagrodzenia adwokatów i radców prawnych.

7. Art. 98¹ § 1 kpc określa wysokość wynagrodzenia mediatora, ale nie wskazuje limitu zwrotu kosztów mediacji dla stron postępowania. Kpc nie wskazuje też kto ma zwrócić mediatorowi poniesione koszty w zakresie nieuiszczonym przez strony.
8. Zgodnie z art. 320 kpc sąd może w wyroku rozłożyć na raty zasądzone świadczenie. Nie odnosi się to jednak do zasądzonych kosztów procesu, które w niektórych sprawach mogą zbyt wysokie dla strony do spłacenia bez rozłożenia na raty.
9. Postęp technologiczny w ostatnich latach umożliwia pełnomocnikom i stronom kontakt zdalny z sądem. Brakuje jednak podstawy prawnej do wykorzystania technologii teleinformatycznych do kontaktu sądu ze stronami i pełnomocnikami. Również wysłuchanie stron po postępowaniu dowodowym powinno być przeprowadzone na piśmie lub za pośrednictwem systemu teleinformatycznego.
10. Zmiana i uszczegółowienie przepisów kpc dotyczących doręczeń pism sądowych. Z punktu widzenia ułatwienia obywatelom dostępu do wymiaru sprawiedliwości proponuje się wprowadzenie rozwiązań umożliwiających odbiór korespondencji sądowej w oparciu o pełnomocnictwo notarialne, czego dotychczasowe przepisy nie przewidują. Ponadto z uwagi na zasady prawidłowej legislacji i dla pełnej jasności regulacji przepisy kpc dotyczące pełnomocnictwa do doręczeń wymagają ujednolicenia i doprecyzowania. Przede wszystkim wymaga wskazania, iż pełnomocnictwo do odbioru pism sądowych, czyli faktycznie pełnomocnictwo do doręczeń, może być jednym z pełnomocnictw do niektórych tylko czynności procesowych w postępowaniu cywilnym. Z tych samych względów celowym jest uzupełnienie przepisu art. 135 § 2 k.p.c. Dla pełnej jasności regulacji niezbędnym jest wyraźne wskazanie obowiązku dwukrotnego zawiadomienia adresata o złożeniu w placówce pocztowej skierowanej do niego przesyłki sądowej, w przypadku dokonywania doręczenia na adres skrytki pocztowej, tak jak ma to miejsce w przypadku dokonywania doręczenia na adres zamieszkania.
11. Zgodnie z art. 133 § 2 ustawy z dnia 6 czerwca 1997 – Kodeks postępowania karnego² w razie bezskutecznego upływu terminu na odbiór pisma (7 dni), należy czynność zawiadomienia powtórzyć jeden raz. W razie dokonania tych czynności pismo uznaje się za doręczone. Podobne rozwiązanie przewiduje art. 46 § 6 ustawy z dnia 14 czerwca 1960 r. – Kodeks postępowania administracyjnego. Nie ma jednak analogicznego rozwiązania w kpc. W obecnym stanie prawnym niemożliwe jest także pozostawianie w aktach sprawy ze skutkiem doręczenia korespondencji kierowanej do osób fizycznych prowadzących działalność gospodarczą, które zaniechały ujawnienia w CEIDG zmiany adresu do doręczeń. Problem stanowi także doręczanie awizowanej przesyłki za pośrednictwem komornika osobom, które nie odebrały jej samodzielnie. Intencją ustawodawcy przy wprowadzeniu tego rozwiązania było umożliwienie doręczenia przesyłki osobom, których adres sądowi może być nieaktualny. Tymczasem obecnie stosuje się to rozwiązanie także w sprawach osób prawnych, których aktualny adres jest dostępny w publicznych rejestrach oraz osób fizycznych, których adres jest sądowi znany z innych spraw. Także komornik może znać aktualny adres osoby z innych spraw i próba doręczenia na adres, pod którym z góry wiadomo, że danej osoby nie ma, stanowi niepotrzebny nakład pracy. Również katalog spraw, w których powód może uchylić się od doręczenia pisma za pośrednictwem komornika, został ukształtowany nazbyt szeroko. Istnieją także wątpliwości co do tego jak sąd powinien postępować, gdy powód wykaże, że podany w pozwie adres jest aktualnym adresem zamieszkania pozwanego albo gdy komornik nie zdoła ustalić adresu zamieszkania pozwanego. Kpc nie przewiduje także sytuacji, gdy powód ma miejsce zamieszkania lub siedzibę za granicą i nie jest reprezentowany przez profesjonalnego pełnomocnika wykonującego zawód w Polsce. Jednocześnie stosowanie zasad dotyczących doręczeń, określonych w art. 139¹ kpc często wpływa hamująco na przebieg postępowań.
12. W praktyce orzeczniczej dochodzi do sytuacji, gdy strona nie chce, by rozprawa była przeprowadzona na posiedzeniu niejawnym, ale składa wniosek o ten sposób przeprowadzenia rozprawy, gdyż przewiduje niekorzystne konsekwencje swojej nieobecności na rozprawie. W praktyce na posiedzeniu niejawnym może być również przeprowadzone wydanie orzeczenia, ale brakuje przepisów na to pozwalających.
13. Zgodnie z art. 181 § 1 ust. 2 kpc sąd postanowi podjąć postępowanie na wniosek którejkolwiek ze stron w wypadku zawieszenia na wniosek obu stron albo wskutek niestawiennictwa - nie wcześniej niż po upływie trzech miesięcy od zawieszenia. Jednocześnie zgodnie z art. 182 § 1 ust. 1 kpc Sąd umarza postępowanie zawieszone jeżeli wniosek o podjęcie postępowania nie został zgłoszony w ciągu trzech miesięcy od daty postanowienia o zawieszeniu postępowania. W efekcie strony mają jeden dzień na złożenie wniosku.
14. Zarzuty potrącenia na podstawie art. 203¹ kpc w niektórych sprawach są zgłaszane jedynie w celu wydłużenia postępowania, gdy nie odpowiadają im realne uprawnienia na gruncie prawa cywilnego.

² Dz. U. z 2020 r. poz. 30 z późn. zm.

15. Zgodnie z art. 205¹ kpc przewodniczący zarządza doręczenie pozwu pozwanemu i wzywa go do złożenia odpowiedzi na pozew w wyznaczonym terminie nie krótszym niż dwa tygodnie. O zarządzeniu doręczenia pozwu zawiadamia się powoda. Powód może jednak dowiedzieć się o tym z sekretariatu sądu, więc wysyłanie zawiadomienia o doręczeniu pozwu jest czynnością zbędną.
16. W art. 205² kpc nie rozróżniono pouczeń udzielanych stronom na pierwszym etapie postępowania od pouczeń, które wymagane są w razie skierowania sprawy na posiedzenie przygotowawcze.
17. Zgodnie z art. 148¹ § 3 kpc rozpoznanie sprawy na posiedzeniu niejawnym jest niedopuszczalne, jeżeli strona w pierwszym piśmie procesowym złożyła wniosek o przeprowadzenie rozprawy, chyba że pozwany uznał powództwo. Prowadzi to do niepotrzebnego wydłużenia sprawy, jeśli strony przedstawiły już wyczerpująco swoje stanowisko sądowi w czasie posiedzenia przygotowawczego.
18. W art. 205⁵ § 5 kpc zawarto sformułowanie „zachowanie szczegółowych przepisów postępowania nie jest konieczne”. Jest ono niejednoznaczne, gdyż zgodnie z przepisami o posiedzeniu przygotowawczym odformalizowany charakter ma mieć jedynie przebieg posiedzenia.
19. Zgodnie z art. 205⁵ § 3 do udziału w posiedzeniu przygotowawczym są obowiązani strona i ich pełnomocnicy. Tymczasem jednostki organizacyjne Skarbu Państwa lub samorządu terytorialnego, państwowe osoby prawne, organy emerytalne lub rentowe, banki, spółdzielcze kasy oszczędnościowo - kredytowe, zakłady ubezpieczeń, zakłady reasekuracji, fundusze inwestycyjne lub domy maklerskie rzadko występują przed sądem przez swoje organy.
20. Również art. 205⁵ § 5 zawiera nieścisłości. Po pierwsze zdanie trzecie stwierdza „Przepisu tego nie stosuje się w przypadku kolejnego nieusprawiedliwionego niestawiennictwa”, podczas gdy zgodnie ze zdaniem pierwszym „Jeżeli powód bez usprawiedliwienia nie stawia się na posiedzenie przygotowawcze, sąd umarza postępowanie”, co oznacza, że kolejne niestawiennictwo nie może mieć miejsca. Po drugie rozwiązanie, w którym sąd we wskazanych warunkach z własnej inicjatywy i bez wpływu żadnego środka zaskarżenia uchyla postanowienie kończące postępowanie w sprawie jest obce polskiej procedurze cywilnej.
21. Plan rozprawy powinien określać porządek przeprowadzanych na rozprawie dowodów, podczas gdy obecnie zawiera jedynie rozstrzygnięcia co do wniosków dowodowych stron, zastępując w tym zakresie postanowienie dowodowe. Przy sporządzaniu planu dochodzi do sytuacji, gdy jedna ze stron odmawia udziału w sporządzeniu projektu planu rozprawy, lub istnieje między stronami spór co do treści projektu. Wątpliwości budzi także art. 205¹¹ kpc pod względem trybu i zakresu modyfikacji planu podziału.
22. W art. 205¹² § 1 kpc brakuje zastrzeżenia, że strona mogą przytaczać twierdzenia i dowody tylko wtedy, jeżeli krótszy termin nie został zastrzeżony przez przewodniczącego.
23. Często spotykaną praktyką przy powoływaniu biegłych przez sąd jest, że są nie wskazuje jego osoby, robiąc to dopiero później na podstawie listy biegłych. Wynika to z tego, że wielu biegłych dopiero po zapoznaniu się z aktami podejmuje się sporządzenia opinii. Praktyka ta jednak nie jest uregulowana w przepisach. Zgodnie z art. 288 § 3 kpc jeżeli opinia jest niepełna lub niejasna, o przyznaniu wynagrodzenia i zwrotu wydatków rozstrzyga się po jej uzupełnieniu lub wyjaśnieniu. Nie wiadomo jednak kto ma decydować o tym, czy opinia jest niepełna lub niejasna i czy samo złożenie przez stronę pytań do opinii świadczy o jej niepełności lub niejasności. Zwłoka w wypłacie wynagrodzenia zniechęca biegłych do współpracy z sądami.
24. W sytuacjach gdy strona jest zwolniona od kosztów sądowych jest prawdopodobne, że wniosek o sporządzenie uzasadnienia zostanie złożony, gdyż nie podlega on opłacie. Natomiast gdy strona jest zwolniona z kosztów jedynie częściowo, konieczne może być rozpoznanie wniosku o zwolnienie od opłaty od wniosku o sporządzenie uzasadnienia, co wydłuży postępowanie.
25. Zgodnie z art. 257 § 5 kpc wydając postanowienie, nawet niepodlegające zaskarżeniu, sąd może przy nim zwięźle wskazać zasadnicze powody rozstrzygnięcia, jeżeli mając na względzie okoliczności sprawy uzna, że pozwoli to na usprawnienie postępowania. Przepis ten jest często niewłaściwie interpretowany, przez co strony nie wiedzą o swoich obowiązkach złożenia wniosku o uzasadnienie.
26. Wzmocnienia wymaga również konstytucyjna zasada rozpoznania sprawy przez właściwy sąd, gdyż strony często są przekonane, że sąd wyższej instancji jest lepszy od sądu niższej instancji, a skład trzech sędziów jest lepszy od składu jednego sędziego i w związku z tym kierują się do niewłaściwych sądów.
27. Zgodnie z art. 386 § 5 kpc w przypadku uchylenia wyroku i przekazania sprawy do ponownego rozpoznania sąd rozpoznaje ją w tym samym składzie, chyba że nie jest to możliwe lub powodowałoby nadmierną zwłokę w postępowaniu. Jednak „skład” oznacza jedynie skład ilościowy, a nie osobowy, więc przepis w obecnej formie jest sprzeczny z intencją ustawodawcy.
28. Zgodnie z art. 387 § 1 kpc sąd drugiej instancji uzasadnia z urzędu wyrok oraz postanowienie kończące postępowanie w sprawie, niezależnie od tego czy jest ono zaskarżalne czy nie. W tym drugim przypadku

sporządzanie uzasadnienia z urzędu wydaje się być niecelowe, gdyż postanowienie i tak nie podlega zaskarżeniu. Jednocześnie konieczność sporządzenia uzasadnienia z urzędu obciąża sąd pracą i spowalnia toczące się postępowania.

29. Sprostowanie i wykładnia orzeczenia mają wpływ na interpretację sentencji przez strony, w związku z czym zażalenie na nie powinno być kierowane do sądu wyższej instancji.
30. Istnieją wątpliwości czy zażalenia nie przewidziane w art. 394 i 394^{1a} kpc powinny być rozpatrywane przez sąd tej samej czy wyższej instancji. Nie wiadomo także jak sąd powinien postępować w razie zażalenia na określony rodzaj czynności sądu, choć ustawa nie przewiduje zażalenia na ten rodzaj czynności. Wątpliwości te powinny być wyjaśnione w ustawie.
31. Ustalenie sytuacji etatowej w danym sądzie, w tym nieobecności sędziów nie ma związku z przedmiotem postępowania, w związku z czym nie powinno być nadzorowane przez sąd wyższej instancji. Powinien on skupiać się wyłącznie na okolicznościach sprawy.
32. Sądy drugiej instancji często mają problem z oceną prawidłowości rozstrzygnięcia w sprawach rozpoznawanych przez referendarza, których przedmiotem są koszty sądowe, koszty procesu, odmowa ustanowienia adwokata lub radcy prawnego, ponieważ w sprawach tych nie ma obowiązku złożenia wniosku o uzasadnienie przed złożeniem skargi. Poza tym skargi o wznowienie postępowania często są wnoszone przez tą samą stronę na tych samych podstawach.
33. W sprawach z zakresu prawa pracy i ubezpieczeń społecznych dochodzi do naruszenia zasady *nemo iudex in causa sua*, jeśli pozwanym jest sąd, występujący w takim wypadku zarówno w roli sędziego jak i strony.
34. W postępowaniu uproszczonym istotne jest szybkie rozwiązanie sporu, czemu najlepiej służy posiedzenie niejawnie. Obecnie jednak często trudno je zastosować ze względu na brak woli stron.
35. Zgodnie z art. 505⁸ § 4 kpc w sprawach, w których wartość przedmiotu sporu nie przekracza tysiąca złotych, uzasadnienie wyroku ogranicza się do wyjaśnienia podstawy prawnej wyroku z przytoczeniem przepisów prawa. Próg tysiąca złotych jest jednak zbyt niski, gdyż sporządzanie rozległych uzasadnień niepotrzebnie obciąża sąd pracą.
36. Zgodnie z art. 505¹⁰ kpc sąd rozpoznaje apelację w składzie jednego sędziego. Powinien mieć taką możliwość także w sprawach rozpoznania zażalenia na postanowienia wydane przez sąd pierwszej instancji.
37. Zgodnie z art. 509¹ § 2 kpc czynności w postępowaniach dotyczących rejestrów i ewidencji prowadzonych przez sądy może wykonywać referendarz sądowy. Nie jest jednak jasne czy czynności należące do postępowań o charakterze pomocniczym lub nadzorczym mieszczą się w zakresie kompetencji referendarzy sądowych. Jednocześnie w postępowaniach nieprocesowych określonych w § 1-4 tego przepisu orzeczenia referendarza co do istoty sprawy powinny podlegać kontroli sądu.
38. Na podstawie art. 569 § 1 kpc właściwy wyłącznie jest sąd opiekuńczy miejsca zamieszkania osoby, której postępowanie ma dotyczyć, a w braku miejsca zamieszkania - sąd opiekuńczy miejsca jej pobytu. Jeżeli brak i tej podstawy - właściwy jest sąd rejonowy dla m.st. Warszawy. Powoduje to nadmierne obciążenie Sądu Rejonowego dla m. st. Warszawy, do którego w 2018 r. wpłynęło 387 307 spraw, w tym 372 592 spraw cywilnych – najwięcej spośród wszystkich sądów w Polsce. Jednocześnie aktywność życiowa tych osób często nadal koncentruje się w miejscowościach, z których pochodzą.
39. Ważną rolę dla uczestników postępowania cywilnego odgrywa instytucja zabezpieczenia. Ustawa jednak nie przewiduje możliwości zażalenia postanowienia sądu w przedmiocie zabezpieczenia do sądu wyższej instancji.
40. Na podstawie art. 766¹ § 1 kpc postanowienie wydane na posiedzeniu niejawnym sąd uzasadnia z urzędu, gdy stronie przysługuje środek zaskarżenia, chyba że przepis szczególny stanowi inaczej. Ustawa jednak nie wskazuje czy sąd z urzędu również doręcza uzasadnienie stronie czy też strona musi złożyć wniosek o doręczenie.
41. Obecne przepisy nie wskazują także, że sąd orzekający o rozpoznaniu tzw. zażalenia poziomego jest sądem drugiej instancji, w wyniku czego nie wiadomo jak należy postępować gdy w sądzie pierwszej instancji nie można sformować składu orzekającego rozpoznającego zażalenie.
42. Zgodnie z art. 770 § 3 kpc jeżeli w sprawie zachodzi konieczność sporządzenia planu podziału sumy uzyskanej z egzekucji, komornik ustala koszty egzekucji przed przystąpieniem do sporządzenia planu podziału. Postanowienie w przedmiocie kosztów egzekucji jest wydawane łącznie we wszystkich sprawach, których dotyczy plan podziału. Wykładnia celowościowa i systemowa wskazuje, że przepis ten nie odnosi się do planów podziału, do których zastosowanie ma art. 1029 k.p.c., jednak ustawa nie stwierdza tego wprost, co rodzi wątpliwości interpretacyjne.
43. W przypadku odsetek, co do których obowiązuje termin przedawnienia określony w art. 125 kpc sąd ma trudności z ustaleniem przedawnienia odsetek i koncentruje się na nich, a nie na istocie sprawy. Dochodzenie należności,

które są bez żadnych wątpliwości przedawnione prowadzi do niepotrzebnych postępowań obciążających sądy.

44. W art. 801 § 2 kpc określone są w formie alternatywy przesłanki dotyczące zobowiązania wierzyciela do uzasadnienia złożonego wniosku. § 3 z kolei nie zawiera analogicznych rozwiązań, co jest niekonsekwentne ze strony ustawodawcy.
45. Komornik często zmuszany jest do ustaleń materialnoprawnych, które często są bardzo złożone w dynamicznym i międzynarodowym obrocie prawnym, jaki obecnie istnieje. W toku postępowań egzekucyjnych dochodzi też do wielu nieprawidłowości, na przykład gdy członkowie organu reprezentującego podmiot składają rezygnację lub zostają odwołani, co prowadzi do paraliżu egzekucji. Sąd może ustanowić kuratora, lecz wiąże się to z kosztami i zajmuje czas. Jednocześnie, gdy kurator zostanie już powołany, spółka ponownie powołuje władze i nie ma dalszej podstawy do działania kuratora.
46. Wzajemne relacje przepisów o zawieszeniu i umorzeniu postępowania budzą szereg wątpliwości w praktyce orzeczniczej, zwłaszcza w postępowaniach egzekucyjnych, gdzie wierzyciel ma rolę gospodarza postępowania, a brzmienie art. 820 zdanie pierwsze k.p.c. jest stanowcze. Trudno ustalić czy czynności dyspozytywne wierzyciela mogą naruszać przepisy bezwzględnie obowiązujące.
47. Z orzecznictwa Sądu Najwyższego³ wynika, iż wierzyciel, który przyłączył się do postępowania egzekucyjnego, może powołać się wobec osoby trzeciej na skutki zajęcia nieruchomości tylko wtedy, gdy dokonano w księdze wieczystej wpisu o przyłączeniu lub złożono wniosek do zbioru dokumentów, chyba że osoba trzecia wiedziała o przyłączeniu. Zmniejsza to szanse wierzycieli na zaspokojenie wierzytelności i naraża ich na koszty, gdyż zmusza ich do występowania z powództwem ze skargi pauliańskiej. Często wierzyciele dłużnika, który nabył nieruchomość od dłużnika egzekwowanego chcą dołączyć do egzekucji, jednak ustawa nie wyjaśnia jak takie sprawy powinny być rozwiązywane w praktyce.
48. Art. 1025 § 1 pkt 3 kpc mówi o należności za pracę za okres 3 miesięcy do wysokości najniższego wynagrodzenia za pracę określonego w odrębnych przepisach. Tymczasem w ustawie z dnia 10 października 2002 r. o minimalnym wynagrodzeniu za pracę⁴ wykorzystywane jest pojęcie „minimalne wynagrodzenie za pracę”. Należy usunąć te rozbieżności w terminologii.
49. Zgodnie z art. 1165 § 1 kpc w razie wniesienia do sądu sprawy dotyczącej sporu objętego zapisem na sąd polubowny, sąd odrzuca pozew lub wniosek o wszczęcie postępowania nieprocesowego, jeżeli pozwany albo uczestnik postępowania nieprocesowego podniósł zarzut zapisu na sąd polubowny przed wdaniem się w spór co do istoty sprawy. Jednocześnie sprawa, która zakończyła się umorzeniem postępowania na skutek poddania sporu pod rozstrzygnięcie sądu polubownego nie powinna być przedmiotem ponownej oceny sądu powszechnego i jego rozstrzygnięcia.
50. Art. 57b § 1 ustawy z dnia 27 lipca 2001 r. – Prawo o ustroju sądów powszechnych⁵ stanowi, iż ocena kwalifikacji kandydata zajmującego stanowisko sędziego sądu powszechnego, sędziego sądu administracyjnego oraz sędziego sądu wojskowego obejmuje badanie poziomu merytorycznego orzecznictwa. Wątpliwości interpretacyjne może budzić wyrażenie „poziom merytoryczny orzecznictwa”, co może prowadzić do rozbieżności w ocenach.
51. Utworzenie wyspecjalizowanych sądów, które będą rozpoznawały sprawy w europejskich postępowaniach transgranicznych, w których powództwo zostało wniesione za pomocą systemu teleinformatycznego. Nowelizacja u.s.p. związana jest z przewidywanym kolejnym etapem informatyzacji postępowania cywilnego. Planowane jest bowiem wdrożenie finansowanego ze środków Unii Europejskiej⁶ projektu eCODEX PLUS, w którym Rzeczpospolita Polska bierze udział. Projekt ten ma na celu usprawnienie transgranicznego wymiaru sprawiedliwości w państwach Unii Europejskiej poprzez wdrożenie rozwiązań informatycznych umożliwiających wnoszenie pism procesowych drogą elektroniczną oraz dokonywanie elektronicznych czynności sądowych w europejskich postępowaniach transgranicznych, za pośrednictwem funkcjonującego już portalu e-sprawiedliwość. Zasadnicze wdrożenie systemu możliwe jest w ramach istniejących uregulowań prawnych oraz wypróbowanych rozwiązań informatycznych, ale ze względów praktycznych oraz ekonomicznych zasadne jest utworzenie jednego sądu rejonowego i jednego sądu okręgowego, które będą rozpoznawały sprawy w europejskich postępowaniach transgranicznych, w których powództwo zostało wniesione za pomocą systemu teleinformatycznego, co ma umożliwić projektowana zmiana.
52. Obecne brzmienie art. 57b § 6 u.s.p. odwołuje się do art. 65 ustawy z dnia 23 listopada 2002 r. o Sądzie Najwyższym (Dz. U. z 2016 r. poz. 1254, 2103 i 2261, z 2017 r. poz. 38 i 1452 oraz z 2018 r. poz. 3), który został uchylony mocą art. 135 ustawy z dnia 8 grudnia 2017 r. o Sądzie Najwyższym (Dz. U. z 2019 r. poz. 825).

³ Uchwała składu siedmiu sędziów z dnia 6 listopada 2007 r., III CZP 93/07

⁴ Dz. U. z 2018 r. poz. 2177

⁵ Dz. U. z 2020 r. poz. 365, poz. 875

⁶ Projekt finansowany w ramach programu Connecting Europe Facility (CEF) - Telecommunications Sector

53. Ustawa z dnia 28 lipca 2005 r. o kosztach sądowych w sprawach cywilnych⁷ (dalej: uksc) pozwala na złożenie wniosku o zwolnienie z kosztów sądowych. W praktyce strona, której wniosek został oddalony, często składa go ponownie, co niepotrzebnie obciąża sąd pracą i wydłuża postępowanie. Art. 107 § 2 uksc stanowi, iż ponowny wniosek o zwolnienie od kosztów sądowych, oparty na tych samych okolicznościach, podlega odrzuceniu. Jednocześnie zgodnie z art. 117² § 2 kpc ponowny wniosek o ustanowienie adwokata lub radcy prawnego jest niedopuszczalny i pozostawia się go w aktach sprawy bez żadnych dalszych czynności. Uregulowanie tej samej instytucji w dwóch różnych przepisach jest zbędne.
54. Art. 166 ust 4 ustawy z dnia 22 marca 2018 r. o komornikach sądowych⁸ (dalej: uks) reguluje instytucję wytyku mającą na celu dyscyplinowanie komornika, zapobieżenie powtórzenia uchybień w przyszłości, wymuszenie na komorniku ścisłego przestrzegania określonych przepisów prawa. Ustawa nie przewiduje jednak doręczenia odpisu postanowienia komornikowi, przez co zastosowanie instytucji wytyku mija się z celem jakim jest poprawa działalności komornika.
55. Aktualizacja terminologii stosowanej w przepisach ustawy z dnia 6 lipca 1982 r. o księgach wieczystych i hipotece (Dz. U. z 2019 r. poz. 2204) zwanej dalej u.k.w.h. Obecnie ustawa posługuje się nieaktualnym pojęciem „organu administracji państwowej”. W obecnym stanie prawnym i w funkcjonującym na jego podstawie podziale kompetencji pomiędzy poszczególnymi organami administracji, przepis ten dotyczy zarówno organów administracji rządowej, jak i samorządowej. Ponadto zauważono, że w art. 8 u.k.w.h. występuje nieaktualne pojęcie kasacji, podczas gdy w obecnym stanie prawnym nadzwyczajnym środkiem odwoławczym od orzeczenia sądu II instancji jest skarga kasacyjna.

2. Rekomendowane rozwiązanie, w tym planowane narzędzia interwencji, i oczekiwany efekt

1. Projekt przewiduje podniesienie wartości przedmiotu sporu warunkującej właściwość rzeczową sądu okręgowego z 75 000 zł do 150 000 zł. Ma to na celu odciążenie sądów okręgowych i będzie miało zastosowanie tylko do spraw wpływających po dniu wejścia w życie ustawy.
2. Konsument będzie mógł wystąpić z powództwem na podstawie przepisów o postępowaniu z udziałem konsumentów także wobec przedsiębiorcy, który zaprzestał działalności gospodarczej. Przedsiębiorca będzie miał obowiązek przedstawienia wszystkich twierdzeń i dowodów w pozwie lub w odpowiedzi na pozew w terminie nie krótszym niż tydzień. Jeśli przedsiębiorca zaniecha próby ugodowego zakończenia sporu lub będzie w niej uczestniczył w złej wierze, sąd będzie mógł obciążyć go kosztami procesu, a nawet podwyższyć je maksymalnie dwukrotnie
3. Projektowany art. 49 § 2 kpc przewiduje, że pouczenie przewidziane w art. 156¹ kpc nie jest okolicznością uzasadniającą wykluczenie sędziego ze składu orzekającego. Pouczenie to będzie obejmowało w szczególności przedstawienie poglądu co do wykładni przepisów prawa mogących znaleźć zastosowanie w sprawie, faktów wymagających udowodnienia w świetle zgłoszonych twierdzeń, faktów, które na danym etapie sprawy mogą zostać uznane za bezsporne lub dostatecznie wykazane. Niemożliwe będzie także wykluczenie sędziego, który jeszcze nie jest członkiem składu orzekającego.
4. Adwokat, radca prawny, rzecznik patentowy, radca Prokuraturii Generalnej Rzeczypospolitej Polskiej będą mogli sami uwierzytelnić odpis udzielonego im pełnomocnictwa oraz odpisy innych dokumentów wykazujących ich umocowanie.
5. Projekt przewiduje zmianę art. 98 kpc, zgodnie z którym sąd będzie orzekał z urzędu o obowiązku zapłaty odsetek.
6. Na podstawie projektowanego art. 128¹ kpc pisma wnoszone przez stronę zastępowaną przez adwokata, radcę prawnego, rzecznika patentowego albo Prokuraturę Generalną Rzeczypospolitej Polskiej będą zawierać wyraźnie wyodrębnione wnioski, zarzuty lub twierdzenia oraz ich uzasadnienie, a sąd nie będzie podejmował żadnych działań w sprawie wniosków zawartych w uzasadnieniu.
7. Uchylony zostanie art. 130^{1a} § 4 kpc.
8. Zgodnie z dodanym art. 136 § 5, strona, będąca przedsiębiorcą wpisanym do Centralnej Ewidencji Informacji o Działalności Gospodarczej, będzie miała obowiązek zawiadamiać sąd o każdej zmianie adresu do doręczeń.
9. Dodanie przepisu art. 139² kpc w brzmieniu: „jeżeli powód mieszka lub ma siedzibę za granicą i nie jest zastępowany przez adwokata, radcę prawnego lub rzecznika patentowego wykonującego zawód w Polsce, sąd z urzędu nakazuje doręczenie korespondencji pozwanemu za pośrednictwem komornika”.
10. Mając na uwadze konieczność jasnego uregulowania pozycji pełnomocnika do doręczeń projektuje się zmiany przepisów art. 87 kpc, art. 88 i art. 133 § 3 zd. 1 kpc. Proponuje się też uzupełnienie przepisu art. 135 § 2 kpc

⁷ Dz.U. z 2019 poz. 785, 1043, 1469 i 1815

⁸ Dz. U. z 2020 r. poz. 121

dotyczącego doręczeń na adres skrytki pocztowej o wyraźne odwołanie do odpowiedniego stosowania regulacji art. 139 § 1 kpc przewidującej obowiązek dwukrotnego zawiadamiania adresata o złożeniu w placówce pocztowej skierowanej do niego przesyłki sądowej. Zgodnie z projektowanym art. 139 § 1 kpc w razie niezgłoszenia się przez adresata po odbiór pisma złożonego w placówce pocztowej operatora albo w urzędzie właściwej gminy, pismo będzie uważane za doręczone w siódmym dniu po dacie powtórnego umieszczenia zawiadomienia. Dodany zostanie także § 2¹ powyższego artykułu, zgodnie z którym korespondencja kierowana do osób fizycznych prowadzących działalność gospodarczą, które nie ujawniły swojego adresu do doręczeń w CEIDG będzie mogła być pozostawiona w aktach sprawy ze skutkiem doręczenia.

11. Na podstawie art. 139¹ kpc przesyłki awizowane, które nie zostały odebrane przez adresata będą doręczane przez komornika tylko osobom fizycznym, których korespondencja jest doręczana na adres zamieszkania. Sąd będzie mógł odstąpić od tej procedury, jeśli adres zamieszkania adresata nie budzi wątpliwości, na przykład jest znany sądowi z innych postępowań. Również komornik będzie miał możliwość wykorzystania z urzędu swojej wiedzy o adresie zamieszkania adresata z innych postępowań. Jeśli komornik ma informacje o adresie jeszcze przed próbą doręczenia, wnioskujący zapłaci mu 40 zł. Jeśli komornik zostanie pod wskazanym adresem innego niż adresat dorosłego domownika, wręczy mu pismo z wyjątkiem sytuacji, gdy musi być ono doręczone do rąk własnych. Jeśli powód wykaże, że pozwany zamieszkuje pod adresem wskazanym w pozwie, nie będzie zobowiązany do doręczenia pisma za pośrednictwem komornika. Jeśli powód ma miejsce zamieszkania lub siedzibę za granicą i nie jest reprezentowany przez profesjonalnego pełnomocnika wykonującego zawód w Polsce, doręczenia za pośrednictwem komornika będzie mógł dokonać tylko sąd, a powód będzie zobowiązany uiścić zaliczkę na pokrycie kosztów.
12. Przesłanki uniemożliwiające rozpoznanie sprawy na posiedzeniu niejawnym zostaną zmienione tak, by dotyczyły tylko sytuacji, gdy strona chce być wysłuchana.
13. Na podstawie projektowanego art. 181 § 1 pkt 3 kpc sąd postanowi podjąć zawieszone postępowanie na wniosek którejkolwiek ze stron gdy postępowanie zostało zawieszone wskutek niestawiennictwa stron.
14. W art. 183⁵ kpc § 2 zostanie wykreślone zdanie drugie oraz dodane § 3 i 4 regulujące tryb, w jakim mediator występuje do sądu o przyznanie wynagrodzenia i zwrotu wydatków.
15. Jeśli zarzut potrącenia ma na celu wyłącznie wydłużenie postępowania i nie odpowiadają mu realne roszczenia na gruncie prawa cywilnego, sąd będzie mógł go rozpoznać na późniejszym etapie postępowania.
16. Zmiana art. 205¹ § 1 kpc sprawi, że sąd nie będzie miał obowiązku zawiadamiania powoda o zarządzeniu doręczenia pozwu.
17. Nastąpi rozdzielenie pouczeń udzielanych stronom na pierwszym etapie postępowania od pouczeń, które wymagane są w razie skierowania sprawy na posiedzenie przygotowawcze. Doręczenie pouczeń będzie następowało wraz z doręczeniem pierwszego pisma procesowego w sprawie. Udzielanie pouczeń nie będzie konieczne, jeśli będzie wiadome, że strona jest reprezentowana przez profesjonalnego pełnomocnika, gdy stroną jest Skarb Państwa, państwowa lub samorządowa osoba prawna, organ emerytalno – rentowy, albo podmiot funkcjonujący na rynku finansowym.
18. Jeżeli w danej sprawie nie udało się rozwiązać sporu w sposób ugodowy, a zgromadzony materiał dowodowy jest wystarczający do rozstrzygnięcia sprawy, będzie ona mogła być skierowana na posiedzenie niejawne.
19. W art. 205⁵ § 2 kpc zostanie doprecyzowane pojęcie „zachowanie szczegółowych przepisów postępowania nie jest konieczne”.
20. Postanowienia wydane na posiedzeniu przygotowawczym ogłaszane będą w obecności stron i nie będzie potrzeby stosowania do nich art. 357 k.p.c.
21. Jednostki organizacyjne Skarbu Państwa lub samorządu terytorialnego, państwowe osoby prawne, organy emerytalne lub rentowe, banki, spółdzielcze kasy oszczędnościowo - kredytowe, zakłady ubezpieczeń, zakłady reasekuracji, fundusze inwestycyjne lub domy maklerskie nie będą musiały być reprezentowane przez swoje organy na posiedzeniu przygotowawczym, udział pełnomocnika w postępowaniu przygotowawczym będzie wystarczający.
22. Zgodnie z art. 205⁵ § 5 kpc postanowienie będzie zaskarżalne na zasadach ogólnych i będzie doręczane wraz z uzasadnieniem.
23. W art. 205⁹ § 2 zostanie wykreślony pkt 5. w wyniku czego plan rozprawy nie będzie musiał zawierać kolejności i terminu przeprowadzenia dowodów oraz roztrząsania wyników postępowania dowodowego. Rolą stron będzie jedynie opracowanie projektu planu rozprawy, który uzyska status planu rozprawy dopiero w momencie zatwierdzenia go przez sąd. Zatwierdzenie będzie miało charakter czynności orzeczniczej. Jeśli jedna ze stron odmówi udziału w sporządzeniu projektu planu rozprawy lub jeśli dojdzie do sporu między stronami co do treści projektu, sąd wyda postanowienie, które nie będzie zaskarżalne. Posiedzenie przygotowawcze będzie

wyznaczane tylko na zgodny wniosek stron. Decydujące znaczenie w kontekście zmiany planu rozprawy lub kolejnego posiedzenia przygotowawczego będzie miała treść zarządzeń przewodniczącego.

24. Zgodnie z nowym brzmieniem art. 205¹² § 1 kpc strona będzie mogła przytaczać twierdzenia i dowody na uzasadnienie swoich wniosków lub dla odparcia wniosków i twierdzeń strony przeciwnej do chwili zatwierdzenia planu rozprawy. Twierdzenia i dowody zgłoszone po zatwierdzeniu planu rozprawy będą podlegały pominięciu, chyba że strona uprawdopodobni, że ich powołanie nie było możliwe albo potrzeba ich powołania wynikała później.
25. Jeżeli jedynym powodem wyznaczenia terminu posiedzenia była konieczność zamknięcia rozprawy i wysłuchania stron, sąd będzie miał możliwość zamknięcia rozprawy na posiedzeniu niejawnym.
26. Dzięki zmianie art. 278 kpc przewodniczący sądu wyznaczy biegłego, jeśli nie został on wcześniej wskazany przez sąd. Natomiast na podstawie art. 280 kpc osoba dysponująca wiedzą specjalistyczną będzie mogła zapoznać się z aktami w niezbędnym zakresie jeszcze zanim zostanie wyznaczona na biegłego. Będzie to miało na celu ustalenie wysokości kosztów opinii lub terminu jej sporządzenia oraz usprawnienie postępowania. Sąd będzie decydował o opóźnieniu w wypłacie wynagrodzenia biegłemu, jeśli uzna, że jest ona niezrozumiała, wewnętrznie sprzeczna lub zawiera braki. Na postanowienie sądu nie będzie przysługiwało zażalenie.
27. W celu sprawniejszego rozpoznania sprawy będzie możliwe sporządzenie uzasadnienia postanowienia podlegającego zaskarżeniu wydanego na posiedzeniu niejawnym, nawet jeśli strona nie złoży o to wniosku.
28. Zgodnie ze zmienionym art. 357 kpc zwięzłe wskazanie zasadniczych powodów rozstrzygnięcia będzie możliwe tylko w przypadku postanowień niezaskarżalnych. Pozwanemu nie będzie doręczane postanowienie o odrzuceniu pozwu lub umorzeniu postępowania wydanego przed wysłaniem mu odpisu pozwu, chyba że pozostawałoby to w sprzeczności z jego uzasadnionym interesem.
29. Sąd drugiej instancji będzie miał obowiązek sporządzenia uzasadnienia wyroku oraz postanowienia kończącego postępowanie w sprawie tylko wówczas, gdy są one zaskarżalne do Sądu Najwyższego. Rozpoznanie apelacji, która została złożona od wyroku oddalającego powództwo z przyczyny oczywistej bezzasadności będzie rozpoznawane w składzie jednego sędziego. Pisemne uzasadnienie albo transkrypcja wygłoszonego uzasadnienia będą sporządzane w terminie dwóch tygodni od dnia ogłoszenia orzeczenia.
30. Zgodnie z dodanym art. 394 § 4 kpc jeżeli przepis szczególny przewiduje, że stronie przysługuje zażalenie na postanowienie sądu i nie określa przy tym, jaki sąd ma je rozpoznać, podlega ono rozpoznaniu przez sąd drugiej instancji. Na postanowienia, których przedmiotem jest sprostowanie lub wykładania orzeczenia albo ich odmowa również będzie przysługiwało zażalenie do sądu drugiej instancji. Sąd drugiej instancji nie będzie badał na czym polega niemożność utworzenia składu do rozpoznania zażalenia w tym sądzie.
31. Strona nie będzie musiała składać wniosku o sporządzenie uzasadnienia w sprawach, których przedmiotem są koszty sądowe, koszty procesu, odmowa ustanowienia adwokata lub radcy prawnego.
32. Na podstawie projektowanego przepisu 410¹ kpc niedopuszczalne będzie ponowne wniesienie skargi o wznowienie w tej samej sprawie przez tą samą stronę oraz oparcie na tych samych podstawach. Przesłanki te będą musiały być spełnione łącznie.
33. Art. 461 § 4 kpc przewiduje, że gdy pozwanym w sprawie z zakresu prawa pracy i ubezpieczeń społecznych jest sąd, to przedstawia on akta sprawy sądowi nad nim przełożonemu, który przekazuje sprawę innemu sądowi równorzędnemu z sądem przedstawiającym.
34. W art. 477⁹ dodany zostanie § 7, zgodnie z którym ubezpieczony, albo osoba odwołująca się od orzeczenia będzie mogła wnieść ponaglenie, jeśli organ rentowy albo wojewódzki zespół do spraw orzekania o niepełnosprawności, pomimo upływu terminu, nie przekazał odwołania wraz z aktami sprawy do sądu.
35. W wyniku zmian w art. 505² kpc w postępowaniach uproszczonych nie będzie miał zastosowania art. 148¹ § 3 kpc, zgodnie z którym rozpoznanie sprawy na posiedzeniu niejawnym jest niedopuszczalne, jeżeli strona w pierwszym piśmie procesowym złożyła wniosek o przeprowadzenie rozprawy, chyba że pozwany uznał powództwo. Natomiast w art. 505⁸ § 4 kpc próg dla roszczeń bagatelnych zostanie podniesiony z tysiąca do czterech tysięcy złotych.
36. Do kompetencji referendarzy sądowych będą należały czynności w innych postępowaniach prowadzonych przez sądy rejestrowe, zwane postępowaniami o charakterze pomocniczym lub nadzorczym. Referendarz nie będzie mógł jednak prowadzić rozprawy. Referendarz nie będzie mógł zastosować autokontroli w przypadku orzeczeń co do istoty sprawy w postępowaniach nieprocesowych.
37. W art. 569 § 1 kpc zostanie dodana przesłanka, zgodnie z którą w przypadku braku miejsca zamieszkania osoby, której postępowanie ma dotyczyć będzie sąd opiekuńczy ostatniego miejsca jej pobytu.
38. Zażalenia na postanowienia w przedmiocie zabezpieczenia będą rozpatrywane przez sąd wyższego szczebla.

39. Zgodnie z projektowanym art. 766¹ § 1 kpc sąd będzie z urzędu doręczał wraz z uzasadnieniem postanowienie wydane na posiedzeniu niejawnym.
40. Na podstawie projektowanego art. 767⁴ § 1¹ w przypadku gdy w sądzie pierwszej instancji nie jest możliwe uformowanie składu orzekającego, który rozpoznałby zażalenie art. 394^{1a} § 1 kpc nie będzie się stosować.
41. Art. 770 § 3 kpc nie będzie miał zastosowania do planów podziału, do których ma zastosowanie art. 1029 kpc
42. W wyniku zmian w art. 804 § 2 kpc komornicy nie będą angażowani bez potrzeby w badanie przedawnienia należności ubocznych. Nie będą też badać dokumentów, w których przeniesienie wierzytelności nie ma charakteru stanowczego albo nastąpiło na rzecz podmiotu mającego siedzibę za granicą.
43. Braki w składzie organów jednostki organizacyjnej nie będą podstawą do zawieszenia postępowania egzekucyjnego, jednak komornik wstrzyma się z dalszymi czynnościami jeżeli będzie tego wymagać ochrona interesów dłużnika. W postępowaniu egzekucyjnym czynności dyspozytywne wierzyciela nie będą mogły naruszać przepisów o charakterze bezwzględnie obowiązującym. Podstawowym zdarzeniem, które będzie ograniczało władztwo dłużnika nad nieruchomością jest zajęcie i ujawnienie go w księdze wieczystej. Nie będzie możliwe jednoczesne prowadzenie egzekucji przez wierzycieli następcy do momentu zakończenia postępowania przeciwko dłużnikowi będącemu pierwszym właścicielem zajętej nieruchomości.
44. W art. 1025 § 1 pkt 3 kpc zwrot „najniższego wynagrodzenia za pracę” zostanie zastąpiony zwrotem „minimalnego wynagrodzenia za pracę”, w art. 784 kpc słowo „państwowej” zostanie zastąpione zwrotem „rządowej lub samorządowej”.
45. Zostanie dodany art. 1028¹ kpc, zgodnie z którym jeżeli po uprawomocnieniu się planu podziału okaże się, że nie istnieją wierzytelności lub prawa, na poczet których miały przypaść sumy pozostawione na rachunku depozytowym Ministra Finansów ze wstrzymaniem ich wypłaty, zostanie sporządzony uzupełniający plan podziału.
46. Zgodnie z art. 1063¹ kpc, korespondencja między wierzycielem, a komornikiem sądowym będzie mogła być prowadzona przy użyciu środków komunikacji elektronicznej, jeśli będzie możliwość ustalenia daty, z jaką adresat zapoznał się z treścią pisma.
47. Spór przed sądem powszechnym będzie mógł być przekazany sądowi polubownemu na wniosek stron do momentu prawomocnego rozpoznania sprawy przez sąd powszechny. Jeśli nastąpi to już w pierwszej instancji, strony będą mogły otrzymać zwrot jednej czwartej opłaty uiszczonej od pozwu.
48. Zgodnie z art. 57b § 1 ustawy o ustroju sądów powszechnych badanie poziomu merytorycznego orzecznictwa będzie przede wszystkim obejmować sposób formułowania uzasadnień wydawanych orzeczeń, ich zwięzłość, prawidłowość formułowania sądów z uwzględnieniem zasad logiki i doświadczenia życiowego, a także adekwatność przytaczanego orzecznictwa i poglądów doktryny do problemu będącego przedmiotem rozpoznania w sprawie.
49. Zgodnie z proponowaną zmianą u.s.p. zakłada się utworzenie jednego sądu rejonowego i jednego sądu okręgowego, które będą rozpoznawały sprawy w europejskich postępowaniach transgranicznych, w których powództwo zostało wniesione za pomocą systemu teleinformatycznego. Niewielka liczba tego typu postępowań (zakłada się, że ich liczba w roku kalendarzowym nie przekroczy 200) oraz koszty finansowe związane z budową, wdrożeniem oraz obsługą systemu teleinformatycznego, przemawiają za rozpoznawaniem tych spraw przez jeden sąd. Jest to rozwiązanie bardziej efektywne od wyposażania każdego sądu w wyspecjalizowany informatyczny moduł wykorzystywany w tego rodzaju sprawach. Wyznaczony zostanie jeden sąd rejonowy i jeden sąd okręgowy właściwe do rozpoznawania spraw w europejskim postępowaniu nakazowym oraz w europejskim postępowaniu w sprawie drobnych roszczeń, wszczętych za pośrednictwem systemu teleinformatycznego obsługującego te postępowania.
50. Ponadto w celu aktualizacji odwołania zawartego w art. 57b § 6 u.s.p. proponuje się wyrazy „art. 65 ustawy z dnia 23 listopada 2002 r. o Sądzie Najwyższym (Dz. U. z 2016 r. poz. 1254, 2103 i 2261, z 2017 r. poz. 38 i 1452 oraz z 2018 r. poz.3)” zastąpić wyrazami „art. 97 § 1 ustawy z dnia 8 grudnia 2017 r. o Sądzie Najwyższym (Dz. U. z 2019 r. poz. 825 i 190)”.
51. Na podstawie projektowanego art. 105a uksc ponowny wniosek o zwolnienie z tych samych kosztów sądowych będzie niedopuszczalny i pozostawiony w aktach sprawy bez rozpoznania.
52. W wyniku zmiany art. 107 ust. 2 uksc ujednolicony zostanie tryb postępowania z ponownym wnioskiem o ustanowienie pełnomocnika z urzędu oraz o zwolnienie z kosztów sądowych, opartym na tych samych okolicznościach.
53. Zgodnie z art. 166 ust 4. uks wytknięcie uchybienia będzie wymagało uzasadnienia, a odpis postanowienia, w którym je zawarto, będzie doręczony komornikowi.

54. Zmieniony zostanie art. 14 i 15 ustawy z dnia 17 czerwca 2004 r. o skardze na naruszenie prawa strony do rozpoznania sprawy w postępowaniu przygotowawczym prowadzonym lub nadzorowanym przez prokuratora i postępowaniu sądowym bez nieuzasadnionej zwłoki⁹, w wyniku czego dalsze skargi tej strony dotyczące tego samego postępowania niespełniające wymogów, pozostawia się w aktach sprawy bez żadnych dalszych czynności.

55. W u.k.w.h. proponuje się wprowadzenie zmian porządkująco-redakcyjnych w zakresie stosowanej terminologii.

3. Jak problem został rozwiązany w innych krajach, w szczególności krajach członkowskich OECD/UE?

Z uwagi na charakter projektowanej regulacji, odstąpiono od analizy prawno-porównawczej z rozwiązaniami z innych krajów.

4. Podmioty, na które oddziałuje projekt

Grupa	Wielkość	Źródło danych	Oddziaływanie
Sądy powszechne	375 w tym: sądy apelacyjne – 11 sądy okręgowe – 46 sądy rejonowe – 318	Ministerstwo Sprawiedliwości	<p>Przyspieszenie postępowań sądowych, m.in. poprzez:</p> <ul style="list-style-type: none"> • poszerzenie katalogu niedopuszczalnych wniosków o wyłączenie sędziego; • możliwość podjęcia zawieszono postępowania na wniosek którejkolwiek ze stron gdy postępowanie zostało zawieszono wskutek niestawiennictwa stron; • zaproponowanie wyższego progu w zakresie roszczeń bagatelnych; • odciążenie sędziego od zbędnych czynności; • wyeliminowanie konieczności angażowania składu trzech sędziów do rozpoznania apelacji, która została złożona od wyroku oddalającego powództwo z przyczyny oczywistej bezzasadności; • wydanie wyroku na posiedzeniu niejawnym po zamknięciu rozprawy. <p>Uregulowanie kwestii obowiązku zapłaty odsetek.</p> <p>Określenie ram proceduralnych dot. komunikowania się sądów z profesjonalnymi pełnomocnikami.</p> <p>Odciążenie sądów od wysyłania stronom zbędnej korespondencji, np. wysyłania powodowi zawiadomienia o</p>

⁹ Dz. U. z 2018 r. poz. 75, z 2019 poz. 1349

			<p>wysłaniu samego odpisu pozwu.</p> <p>Dokonanie korekty modelu funkcjonowania planu rozprawy i istniejących rozwiązań w zakresie instytucji planu rozprawy i jego istoty.</p> <p>Możliwość zamknięcia rozprawy na posiedzeniu niejawnym.</p> <p>Wzmocnienie konstytucyjnej zasady rozpoznania sprawy przez właściwy sąd.</p> <p>Odciążenie sądów drugiej instancji – obowiązek sporządzenia uzasadnienia wyroku oraz postanowienia kończącego postępowanie w sprawie, jedynie w sytuacji, gdy są one zaskarżalne skargą kasacyjną lub zażaleniem do Sądu Najwyższego.</p> <p>Wprowadzenie przesłanki pozwalającej na ustalenie właściwego sądu opiekuńczego.</p> <p>Wyznaczenie jednego sądu rejonowego i jednego sądu okręgowego, które będą rozpoznawały sprawy w europejskich postępowaniach transgranicznych, w których powództwo zostało wniesione za pomocą systemu teleinformatycznego.</p> <p>Wzrost obciążenia pracą sądów w wyniku wprowadzenia możliwości wystąpienia przez konsumenta przed sąd właściwy dla miejsca jego zamieszkania z roszczeniami dotyczącymi tzw. umów frankowych.</p> <p>Odciążenie sądów okręgowych w wyniku podwyższenia wartości przedmiotu sporu warunkującej właściwość rzeczową sądu okręgowego z 75 000 zł do 150 000 zł</p>
<p>Konsumenci (Obywatele RP)</p>	<p>38 382 576</p>	<p>Główny Urząd Statystyczny, Bank Danych Lokalnych, (stan na 31.12 2019 r.)</p>	<p>Zwiększenie zakresu ochrony praw konsumentów poprzez wprowadzenie do kodeksu postępowania cywilnego nowego postępowania odrębnego – postępowania z</p>

			udziałem konsumentów. Wzmocnienie pozycji konsumenta w stosunku do przedsiębiorcy jako strony postępowania.
Adwokaci	19 359 (stan na 30.09.2020 r.)	Ministerstwo Sprawiedliwości	Wprowadzenie zmian w konstruowaniu pism procesowych.
Komornicy sądowi	1 858 (stan na 3.08.2020 r.)	Krajowa Rada Komornicza ¹⁰	Doprecyzowanie przepisów dotyczących skutków bezskutecznej awizacji przesyłki do adresata. Doprecyzowanie kwestii ustalenia kosztów egzekucji w przypadku konieczności sporządzenia planu podziału sumy uzyskanej z egzekucji. Odciążenie komorników w badanie przedawnienia należności ubocznych, których znaczenie jest drugorzędne. Wyłączenie spod kognicji komornika badania dokumentów, w których przeniesienie wiarygodności nie ma charakteru stanowczego albo nastąpiło na rzecz podmiotu mającego siedzibę za granicą.
Przedsiębiorcy	4 047 315 podmioty gospodarki narodowej (uczestnicy obrotu gospodarczego-prawnego) bez osób fizycznych prowadzących wyłącznie indywidualne gospodarstwa rolne (stan na 30.06.2020 r.)	Główny Urząd Statystyczny; rejestr REGON	Obowiązek powoływania przez przedsiębiorcę będącego powodem wszystkich twierdzeń i dowodów w pozwie. Projektowana regulacja ma na celu zachęcenie przedsiębiorców do podejmowania próby dobrowolnego rozwiązania sporu jeszcze przed wytoczeniem powództwa.
Mediatorzy	ok. 3 tys. (stali mediatorzy)	Ministerstwo Sprawiedliwości	Określony został tryb, w jakim mediator występuje do sądu o przyznanie wynagrodzenia i zwrotu wydatków.
Radcy prawni	36 930 (stan na 30.09.2020 r.)	Ministerstwo Sprawiedliwości	Wprowadzenie zmian w konstruowaniu pism procesowych.
Rzecznicy patentowi	959 (stan na 31.12.2019 r.)	Urząd Patentowy RP	

¹⁰ Krajowa Rada Komornicza - https://www.komornik.pl/?page_id=189

Radcy Prokuratorii Generalnej	135	https://www.prokuratoria.gov.pl/lista-radcow,m,mg,25,50	
Referendarze sądowi	2 669 etatów (stan na 30.09.2019 r.)	Ministerstwo Sprawiedliwości	Zwiększenie kompetencji referendarzy sądowych. Orzeczenia referendarza sądowego co do istoty sprawy w postępowaniach nieprocesowych, w przypadku ich zaskarżenia, powinny być skontrolowane przez sąd.
Asystenci sędziego	3 972,3 etatów (stan na 30.09.2019 r.)	Ministerstwo Sprawiedliwości	Zwiększenie kompetencji o możliwość dokonywania zwrotu pism procesowych wnoszonych przez zawodowych pełnomocników, które nie odpowiadają warunkom formalnym lub zostały nienależycie opłacone.
Strony postępowań cywilnych	9 442 891 wpływ spraw cywilnych do sądów powszechnych w 2018 r.	Ministerstwo Sprawiedliwości	Zwiększenie sprawności postępowań sądowych, m.in. poprzez brak konieczności składania przez strony wniosku o sporządzenie uzasadnienia w przypadku spraw rozpoznawanych przez referendarza, których przedmiotem są koszty sądowe, koszty procesu, odmowa ustanowienia adwokata lub radycy prawnego. Możliwość kontaktu za pośrednictwem technologii umożliwiających zdalną komunikację z sądem i odwrotnie. Możliwość poddania sporu, który już zawisł przed sądem powszechnym, pod rozstrzygnięcie sądu polubownego. Poszerzenie katalogu przypadków, w których stronie zwracana jest z urzędu część opłaty od pozwu.
Biegli	ok. 14 tys.	Lista specjalistów wpisanych do bazy danych na stronie znajdzbieglego.com	Możliwość zapoznania się z niezbędną częścią akt w sprawie jeszcze przed wyznaczeniem specjalisty na biegłego. Przyspieszenie wypłaty wynagrodzenia biegłym.

Notariusze	3 671 (stan na 30.11.2020 r.)	Ministerstwo Sprawiedliwości	Możliwość sporządzenia pełnomocnictwa do odbioru pism sądowych w formie aktu notarialnego.
Konsulowie RP	129 (stan na 15.06.2020 r.)	Ministerstwo Spraw Zagranicznych	
Profesjonalni pełnomocnicy	57 248 ¹¹ w tym: adwokatów – 19 359 radców prawnych -36 930 rzeczników patentowych – 959 ¹²	Ministerstwo Sprawiedliwości Urząd Patentowy RP	Doprecyzowanie przepisów dotyczących pełnomocnictwa do doręczeń.

5. Informacje na temat zakresu, czasu trwania i podsumowanie wyników konsultacji

Projekt ustawy zostanie udostępniony w Biuletynie Informacji Publicznej na stronie podmiotowej Rządowego Centrum Legislacji w serwisie Rządowy Proces Legislacyjny, oraz w Biuletynie Informacji Publicznej Ministerstwa Sprawiedliwości w zakładce „Projekty aktów prawnych”, zgodnie z art. 5 ustawy z dnia 7 lipca 2005 r. o działalności lobbingsowej w procesie stanowienia prawa (Dz. U. z 2017 r. poz. 248) i § 4 uchwały Rady Ministrów z dnia 29 października 2013 r. – Regulamin pracy Rady Ministrów (M. P. z 2016 r. poz. 1006, z późn. zm.).

Projekt zostanie skierowany do konsultacji publicznych z następującymi podmiotami:

1. sądami powszechnymi,
2. Sądem Najwyższym,
3. Naczelnym Sądem Administracyjnym,
4. Stowarzyszeniem Sędziów „Themis”,
5. Stowarzyszeniem Sędziów Rodziny w Polsce,
6. Stowarzyszeniem Sędziów Polskich „Iustitia”,
7. Stowarzyszeniem Sędziów Rodziny „Pro Familia”,
8. Ogólnopolskim Stowarzyszeniem Referendarzy Sądowych,
9. Stowarzyszeniem Referendarzy Sądowych LEX IUSTA,
10. Porozumieniem Samorządów Zawodowych i Stowarzyszeń Prawniczych,
11. Krajową Radą Komorniczą,
12. Krajową Radą Radców Prawnych,
13. Krajową Radą Notarialną,
14. Naczelną Radą Adwokacką,
15. Radą Dialogu Społecznego,
16. Polskim Związkiem Pracodawców Prawniczych,
17. Rzecznikiem Małych i Średnich Przedsiębiorstw,
18. Pracodawcami Rzeczypospolitej Polskiej,
19. Związkiem Przedsiębiorców i Pracodawców,
20. Związkiem Rzemiosła Polskiego,
21. Związkiem Pracodawców Business Centre Club,
22. Konfederacją Lewiatan,
23. NSZZ „Solidarność”,
24. Ogólnopolskim Porozumieniem Związków Zawodowych,
25. Forum Związków Zawodowych,
26. Prokuratorią Generalną Rzeczypospolitej Polskiej,
27. Prezesem Urzędu Ochrony Konsumentów i Konkurencji,
28. Krajową Izbą Gospodarczą,
29. Federacją Przedsiębiorców Polskich,
30. Związek Przedsiębiorstw Finansowych w Polsce,
31. Federacją Konsumentów,
32. Stowarzyszeniem Konsumentów Polskich,
33. Europejskim Centrum Konsumentów w Polsce,

¹¹ Liczba odnosi się do adwokatów i radców prawnych aktualnie wykonujących zawód według stanu na 30.09.2020 r.

¹² Według stanu na 31.12.2019 r.

34. Stowarzyszeniem Asystentów Sędziów
35. Stowarzyszeniem Doradców Prawnych,
36. Helsińską Fundacją Praw Człowieka,
37. Fundacją Panoptykon,
38. Fundacją Court Watch Polska,

Ponadto projekt zostanie przedstawiony do zaopiniowania Krajowej Radzie Sądownictwa oraz związkom zawodowym.

6. Wpływ na sektor finansów publicznych

(ceny stałe z 2020 r.)	Skutki w okresie 10 lat od wejścia w życie zmian [mln zł]												
	0	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	Łącznie (0-10)	
Dochody ogółem													
budżet państwa													
JST													
pozostałe jednostki (oddzielnie)													
Wydatki ogółem		0,00 8	0,00 8	0,00 8	0,00 8	0,00 8	0,00 8	0,00 8	0,00 8	0,00 8	0,00 8	0,00 8	0,08
budżet państwa		0,00 8	0,00 8	0,00 8	0,00 8	0,00 8	0,00 8	0,00 8	0,00 8	0,00 8	0,00 8	0,00 8	0,08
JST													
pozostałe jednostki (oddzielnie)													
Saldo ogółem		- 0,00 8	- 0,00 8	- 0,00 8	- 0,00 8	- 0,00 8	- 0,00 8	- 0,00 8	- 0,00 8	- 0,00 8	- 0,00 8	- 0,00 8	-0,08
budżet państwa		- 0,00 8	- 0,00 8	- 0,00 8	- 0,00 8	- 0,00 8	- 0,00 8	- 0,00 8	- 0,00 8	- 0,00 8	- 0,00 8	- 0,00 8	-0,08
JST													
pozostałe jednostki (oddzielnie)													

Źródła finansowania	<p>Budżet państwa w części 15 – Sądy powszechne.</p> <p>Zakłada się, że wydatki zostaną sfinansowane w ramach dostępnych środków, bez konieczności występowania o dodatkowe środki z budżetu państwa.</p>
Dodatkowe informacje, w tym wskazanie źródeł danych i przyjętych do obliczeń założeń	<p>Wyposażenie w oprogramowanie umożliwiające dwustronną korespondencję elektroniczną w europejskich postępowaniach transgranicznych za pośrednictwem portalu e-Sprawiedliwość i wdrożenie przedmiotowych rozwiązań w wybranych sądach odbędzie się w ramach projektu eCODEX PLUS.</p> <p>Skutki finansowe wywołane projektowanymi zmianami związane będą z utrzymaniem wytworzonego już systemu, co zgodnie z szacunkową wyceną wyniesie 7 527, 60 zł rocznie.</p> <p>Zakładając brak większych zmian w specyfikacji technicznej modułu oraz jego wykorzystanie na przestrzeni najbliższych lat w sposób zbliżony z celami założonymi w projekcie eCODEX PLUS, szacuje się, że wydatki na utrzymanie stworzonej infrastruktury wyniosą ok. 75,3 tys. zł, w perspektywie najbliższych 10 lat.</p> <p>Ponadto projekt będzie miał wpływ na budżet państwa poprzez zmiany zasad zwrotu kosztów sądowych. W pewnych sprawach ulegną zmianie wydatki sądów związane z doręczeniami, gdyż sądy będą miały możliwość komunikacji za pośrednictwem systemów teleinformatycznych ze stronami i pełnomocnikami. Zmieniają się zasady doręczania pism za pośrednictwem komorników, w części spraw wprowadzono obowiązek doręczania uzasadnień, a w innych obowiązek ten został zniesiony. Skala tych zmian jest niemożliwa do oszacowania na etapie projektowania ustawy, lecz ocenia się, iż skutki finansowe dla budżetu państwa z tego tytułu nie będą znaczące.</p>

7. Wpływ na konkurencyjność gospodarki i przedsiębiorczość, w tym funkcjonowanie przedsiębiorców oraz na rodzinę, obywateli i gospodarstwa domowe

Skutki								
Czas w latach od wejścia w życie zmian	0	1	2	3	5	10	Łącznie (0-10)	

W ujęciu pieniężnym (w mln zł, ceny stałe z 2020 r.)	duże przedsiębiorstwa							
	sektor mikro-, małych i średnich przedsiębiorstw							
	rodzina, obywatele, gospodarstwa domowe, osoby niepełnosprawne oraz osoby starsze							

W ujęciu niepieniężnym	duże przedsiębiorstwa	Brak wpływu.
	sektor mikro-, małych i średnich przedsiębiorstw	<p>W związku z projektowaną możliwością sporządzenia w formie aktu notarialnego pełnomocnictwa do odbioru pism sądowych, należy wskazać na potencjalny wzrost liczby spraw wpływających do kancelarii notarialnych. Ze względu na <i>novum</i> regulacji, nie jest możliwe określenie wielkości tego wzrostu i tym samym przedstawienie potencjalnego wzrostu dochodów notariuszy.</p> <p>Zmianie ulegną zasady postępowania z udziałem konsumentów nakładające na przedsiębiorców nowe obowiązki, jak na przykład obowiązek powoływania przez przedsiębiorcę będącego powodem wszystkich twierdzeń i dowodów w pozwie.</p> <p>Wprowadzone zostały zmiany mające na celu zachęcenie przedsiębiorców do rozwiązywania sporów na drodze mediacji oraz sąd polubowny.</p> <p>Proponuje się również zmianę zasad egzekucji wierzytelności zwiększając uprawnienia wierzycieli przy jednoczesnym zapewnieniu ochrony praw dłużnika.</p>
	rodzina, obywatele oraz gospodarstwa domowe, osoby niepełnosprawne oraz osoby starsze	Zwiększeniu ulegnie zakres ochrony praw konsumentów poprzez wprowadzenie do kodeksu postępowania cywilnego postępowania z udziałem konsumentów.

Niemierzalne	rodzina, obywatele oraz gospodarstwa domowe, osoby niepełnosprawne oraz osoby starsze	Brak wpływu.
--------------	---	--------------

Dodatkowe informacje, w tym wskazanie źródeł danych i przyjętych do obliczeń założeń	
--	--

8. Zmiana obciążeń regulacyjnych (w tym obowiązków informacyjnych) wynikających z projektu

nie dotyczy

Wprowadzane są obciążenia poza bezwzględnie
wymaganymi przez UE (szczegóły w odwróconej tabeli
zgodności).

tak
 nie
 nie dotyczy

zmniejszenie liczby dokumentów
 zmniejszenie liczby procedur
 skrócenie czasu na załatwienie sprawy
 inne:

zwiększenie liczby dokumentów
 zwiększenie liczby procedur
 wydłużenie czasu na załatwienie sprawy
 inne:

Wprowadzane obciążenia są przystosowane do ich elektroniczności.

- tak
 nie
 nie dotyczy

Komentarz:

Projektowana regulacja ma na celu skrócenie czasu trwania postępowań sądowych w sprawach cywilnych poprzez usunięcie zbędnych procedur obciążających sądy nadmierną pracą. Poniżej podane są przykłady rozwiązań, które pozwolą na osiągnięcie takiego efektu.

Zwiększenie sprawności postępowań sądowych w sprawach cywilnych – rozwiązania dla sądów

1. Zaproponowanie wyższego progu w zakresie roszczeń bagatelnych – z 1 tys. zł do 4 tys. zł. W sprawach, w których wartość przedmiotu sporu nie przekracza 4 tys. zł, uzasadnienie wyroku ogranicza się do wyjaśnienia podstawy prawnej wyroku z przytoczeniem przepisów prawa.
2. Odciążenie sędziego od zbędnych czynności i zwiększenie kompetencji referendarzy sądowych. Czynności w postępowaniach należących do właściwości sądów prowadzących rejestry sądowe lub ewidencje może wykonywać referendarz sądowy, z wyjątkiem przygotowania i prowadzenia rozprawy, odmowy wpisu partii politycznej do ewidencji, wykreślenia wpisu partii politycznej z ewidencji oraz zawieszenia wydawania dziennika lub czasopisma.
3. Wylimitowanie konieczności angażowania składu trzech sędziów do rozpoznania apelacji, która została złożona od wyroku oddalającego powództwo z przyczyny oczywistej bezzasadności.
4. Odciążenie sądów od wysyłania stronom zbędnej korespondencji, np. wysyłania powodowi zawiadomienia o wysłaniu samego odpisu pozwu.
5. Odciążenie sądów drugiej instancji – obowiązek sporządzenia uzasadnienia wyroku oraz postanowienia kończącego postępowanie w sprawie, jedynie w sytuacji, gdy są one zaskarżalne skargą kasacyjną lub zażaleniem do Sądu Najwyższego.
6. Wyznaczenie jednego sądu rejonowego i jednego sądu okręgowego, które będą rozpoznawały sprawy w europejskim postępowaniu nakazowym, wszczęte za pośrednictwem systemu teleinformatycznego obsługującego to postępowanie oraz sprawy w europejskim postępowaniu w sprawie drobnych roszczeń wszczęte za pośrednictwem tego systemu.
7. Podwyższenie wartości przedmiotu sporu warunkującej właściwość rzeczową sądu okręgowego z 75 000 zł do 150 000 zł.

Zwiększenie sprawności postępowań sądowych w sprawach cywilnych dla uczestników tych postępowań, m.in. poprzez:

- brak konieczności składania przez strony wniosku o sporządzenie uzasadnienia w przypadku spraw rozpoznawanych przez referendarza, których przedmiotem są koszty sądowe, koszty procesu, odmowa ustanowienia adwokata lub radcy prawnego,
- możliwość kontaktu za pośrednictwem technologii umożliwiających zdalną komunikację z sądem i odwrotnie,
- możliwość poddania sporu, który już zawisł przed sądem powszechnym, pod rozstrzygnięcie sądu polubownego.

Dodatkowe informacje:

Z danych statystycznych wynika, że w 2018 r. do sądów rejonowych w sprawach cywilnych i gospodarczych wpłynęło odpowiednio – 14 i 29 spraw w europejskim postępowaniu w sprawie drobnych roszczeń.

Natomiast w odniesieniu do spraw o wydanie europejskiego nakazu zapłaty należy wskazać, że nie jest odrębnie wykazywany wpływ tych spraw, a jedynie liczba wydanych nakazów zapłaty. Według danych za 2018 r., w sądach rejonowych w sprawach cywilnych i gospodarczych wydano odpowiednio – 187 i 1 257 nakazów zapłaty, natomiast w sądach okręgowych odpowiednio – 19 i 140.

Biorąc pod uwagę stosunkowo małą w skali kraju ogólną liczbę tych spraw, a także fakt, że brak jest informacji ile z nich będzie wnoszonych za pośrednictwem systemu teleinformatycznego, trudno jest wykazać bezpośredni wpływ projektowanej zmiany na obciążenie wyznaczonych sądów tymi sprawami.

Obciążenia regulacyjne i obowiązki

Jeżeli strona jest zastępowana przez adwokata, radcę prawnego, rzecznika patentowego albo Prokuratorię Generalną Rzeczypospolitej Polskiej, pierwsze wnoszone przez pełnomocnika pismo procesowe powinno zawierać adres jego poczty elektronicznej i numer telefonu. Ponadto powinno zawierać wyraźnie wyodrębnione wnioski, zarzuty lub twierdzenia oraz ich uzasadnienie. Wnioski, zarzuty lub twierdzenia, zgłoszone jedynie w uzasadnieniu pisma procesowego uważa się za nieistniejące, a sąd nie podejmuje w odniesieniu do nich żadnych czynności.

Sąd przed wydaniem postanowienia o zamknięciu rozprawy na posiedzeniu niejawnym, powinien uprzedzić strony o tej możliwości i umożliwić im zabranie głosu w piśmie procesowym, w terminie nie krótszym niż 3 dni, lub za pomocą środków porozumiewania się na odległość.

Projektowana zmiana ustawy wprowadza również dodatkowe obciążenia dla przedsiębiorców polegające na obowiązku powołania - w wyznaczonym terminie, nie krótszym niż tydzień - wszystkich twierdzeń i dowodów w pozwie, w przypadku gdy przedsiębiorca jest powodem, natomiast w sytuacji gdy przedsiębiorca jest pozwanym – twierdzenia i dowody powołuje w odpowiedzi na pozew.

9. Wpływ na rynek pracy

Projektowane zmiany nie będą miały wpływu na rynek pracy.

10. Wpływ na pozostałe obszary

☐ środowisko naturalne	☐ demografia	☒ informatyzacja
☐ sytuacja i rozwój regionalny	☐ mienie państwowe	☐ zdrowie
☐ inne:		

Omówienie wpływu Projekt przewiduje stworzenie podstawy prawnej do doręczania przez sąd pism pełnomocnikom za pośrednictwem systemu teleinformatycznego.

11. Planowane wykonanie przepisów aktu prawnego

Przewiduje się, że ustawa wejdzie w życie po upływie 3 miesięcy od dnia jej ogłoszenia, z wyjątkiem art. 1 pkt 20 lit. b oraz art. 5 pkt 1, które wchodzą w życie po upływie 9 miesięcy.

12. W jaki sposób i kiedy nastąpi ewaluacja efektów projektu oraz jakie mierniki zostaną zastosowane?

Efekty wejścia w życie proponowanych rozwiązań będzie można poddać ewaluacji po upływie minimum 3 lat od wejścia w życie projektowanych przepisów, w oparciu o następujące mierniki:

- średni czas trwania postępowania w sprawach cywilnych według instancyjności (w dniach),
- wskaźnik opanowania wpływu spraw cywilnych według instancyjności,
- wskaźnik pozostałości w sprawach cywilnych według instancyjności (w miesiącach),
- liczba przeprowadzonych mediacji oraz ich udział w liczbie spraw cywilnych ogółem.

13. Załączniki (istotne dokumenty źródłowe, badania, analizy itp.)

Brak.